Rada pro rozhlasové
a televizní vysílání

JID	RRTVEL2FAX3286
Váš dopis zn.	-
Naše č.j.	RRTV/9810/2026-beh
Spisová zn.	RRTV/817/2026/beh
Zasedání Rady	-
Vyřizuje	Analytický odbor
V Praze dne	12. 10. 2026

[redacted]

Odpověď na žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb.

[redacted]

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen „Rada“) zřízená zákonem č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 231/2001 Sb.“), jakožto povinný subjekt podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InfZ“), obdržela dne 5. října 2026 Vaši žádost o poskytnutí informací podle InfZ. V žádosti požadujete poskytnutí dokumentů za období od 1. 1. 2016 do současnosti vztahujících se k pořadu Výměna manželek, v nichž Rada nebo její odborné útvary posuzovaly otázky související s účastí nezletilých dětí v tomto pořadu, zejména analýzy pořadu, právní či odborná posouzení, stanoviska či vyjádření zachycující závěry a názory Rady ohledně účasti nezletilých dětí, jejich ochrany a vymezení působnosti Rady.

K Vaší žádosti Vám Rada sděluje následující informace:

Rada v prvé řadě považuje za nezbytné vymezit mantinely své věcné působnosti a zdůraznit, že posuzování samotné účasti nezletilých dětí v televizních pořadech, podmínek jejich zapojení či dopadů natáčení na jejich osobnost do působnosti Rady nespadá. V souladu s ústavním principem legality (čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) může Rada jako správní úřad uplatňovat státní moc pouze v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Působnost Rady je striktně vymezena zákonem č. 231/2001 Sb., kdy dle § 5 odst. 1 písm. a) Rada dohlíží na dodržování právních předpisů v oblasti televizního a rozhlasového vysílání a dle písm. g) monitoruje obsah vysílání. Tato dohledová činnost je vykonávána výlučně ex post vůči obsahu, který se již stal součástí televizního vysílání.

Zákon č. 231/2001 Sb. je veřejnoprávním předpisem, který chrání výhradně veřejný zájem televizních diváků, nikoli soukromoprávní zájmy a nároky osob vystupujících v pořadu.

Rada nemá zákonnou pravomoc posuzovat, zda odvysíláním pořadu došlo či nedošlo k zásahu do soukromí, tělesné či duševní integrity nebo osobnostních práv zobrazených osob ve smyslu § 81 a násl. občanského zákoníku. Případnou újmu na osobnostních právech mohou dotčené osoby, případně jejich zákonní zástupci, uplatňovat výlučně soukromoprávní cestou u obecných soudů.

Rada konstantně zdůrazňuje, že primární právní, morální i výchovnou odpovědnost za vystavení dítěte televizním kamerám nesou jeho zákonní zástupci (rodiče, popř. pěstouni) v rámci výkonu rodičovské odpovědnosti. Žádný správní orgán nemůže bez výslovného zákonného zmocnění nahrazovat vůli zákonných zástupců. Dohled nad výkonem rodičovské či pěstounské péče a ochranou práv a zájmů nezletilých dětí náleží výlučně orgánům sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, nikoli Radě. Pravomoc Rady k monitoringu vysílání nelze chápat tak, že by Rada měla posuzovat veškeré společenské, etické či mimoprávní aspekty spojené s účinkováním osob na obrazovce. Jediné zákonné oprávnění Rady ve vztahu k dětem spočívá v dohledu nad tím, zda samotný odvysílaný obsah nenarušuje fyzický, psychický nebo mravní vývoj nezletilých diváků (§ 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb.). Pouze v případech, kdy při monitoringu vysílání vyvstane důvodné podezření na závažné zanedbávání péče či ohrožení dítěte v rodině, může Rada jako kterýkoli jiný subjekt postoupit podnět příslušnému OSPOD k prošetření (k čemuž v praxi došlo v lednu 2021).

Při posuzování obsahu Rada rovněž reflektuje, že pořady typu Výměna manželek nelze považovat za objektivní sociologický či rodinný dokument. Jde o licencované formáty zábavní televizní tvorby pracující s dramaturgickou nadsázkou, stylizací, uměle navozenými rituály, vedením protagonistů ze strany štábu a postprodukčním střihem. Odvysílané scény tedy nelze nekriticky ztotožňovat s reálným chodem domácnosti ani je v seriózní rovině považovat za objektivní důkazní materiál o poměrech v rodině.

V příloze této odpovědi Vám k Vaší žádosti zasíláme dvě komplexní analýzy Rady, které se podrobně zabývají monitoringem a vyhodnocením obsahu pořadu Výměna manželek (a to včetně podrobného rozboru výše uvedených teoretických a kompetenčních limitů dohledu Rady).

Věříme, že Vám poskytnuté dokumenty poskytnou spolehlivý podklad pro Vaši odbornou práci.

S pozdravem

Ing. arch. Václav Mencl
předseda Rady
pro rozhlasové a televizní vysílání
podepsáno elektronicky

Přílohy:

Analýza sp. zn. RRTV/2021/446/vis - TV Nova s. r. o. – NOVA, monitoring cyklu Výměna manželek 24. března – 28. dubna 2021

Analýza sp. zn. RRTV/2025/560/vis - TV Nova s. r. o. – Výměna manželek 5., 12., 19. a 26. února 2025

Spisová značka: RRTV/2021/446/vis 26 **Zasedání Rady: 10 / poř.č.:**
Jednoznačný identifikátor: 1121529 **Dne: 08.06.2021**

[redacted]

Věc:

TV Nova s. r. o. - NOVA, monitoring cyklu Výměna manželek 24. března-28. dubna 2021

Termín pro (vypravení) rozhodnutí Rady: 09.06.2021

Návrhy na usnesení Rady:

1. Rada se seznámila s monitoringem vysílání premiérových vydání cyklického pořadu Výměna manželek v období od 24. března do 28. dubna 2021 na programu NOVA.

a

2. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1-3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele TV Nova s. r. o., IČ: 45800456, sídlem Křiženeckého nám. 1078/5, Praha 5, PSČ 15200, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. j) zákona č. 231/2001 Sb., kterého se dopustil tím, že dne 21. dubna 2021 od 20:20 hodin odvysílal na programu NOVA pořad Výměna manželek, který obsahoval vulgarismy a nadávky, např. „dobytek“ (o lidech, čas 7:30 minut od začátku pořadu včetně označení sponzora pořadu), „k prdu“ (27:05, 27:15), „prděj“ (27:23), „na prdeli“ (35:06). Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dnů od doručení upozornění.

a

3. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1-3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele TV Nova s. r. o., IČ: 45800456, sídlem Křiženeckého nám. 1078/5, Praha 5, PSČ 15200, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. g) zákona o vysílání, neboť odvysíláním pořadu Výměna manželek dne 28. dubna 2021 od 21:35 hodin na programu NOVA se dopustil porušení povinnosti nezařazovat v době od 6:00 hodin do 22:00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, konkrétně tím, že v uvedeném pořadu byla prezentována častá konzumace alkoholického nápoje - piva - v míře, která je rizikem pro zdraví člověka, doprovázená vyjádřeními konzumenta piva, kterými vyjadřoval zálibu v pití piva, zlehčoval dopad pití alkoholu a dožadoval se tolerance tohoto svého zlozvyku; konzument alkoholického nápoje byl současně v pořadu prezentován jako osoba s řadou kladných vlastností, takže mohl na dětské či mladistvé diváky působit jako vzor, a tito diváci, jejichž úsudek je vzhledem k věku nezralý, mohli být ohroženi následováním vzoru majícího a obhajujícího zálibu v pití piva v nezdravé míře. Pořad tak mohl na dětské a mladistvé diváky působit návodně při formování jejich vztahu k pití alkoholických nápojů, zejména piva. Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dnů od doručení upozornění.

Usnesení rady:

1. Rada se seznámila s monitoringem vysílání premiérových vydání cyklického pořadu Výměna

manželek v období od 24. března do 28. dubna 2021 na programu NOVA.

12-0-0

a

2. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1-3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele TV Nova s. r. o., IČ: 45800456, sídlem Kříženeckého nám. 1078/5, Praha 5, PSČ 15200, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. j) zákona č. 231/2001 Sb., kterého se dopustil tím, že dne 21. dubna 2021 od 20:20 hodin odvysílal na programu NOVA pořad Výměna manželek, který obsahoval vulgarismy a nadávky, např. „dobytek“ (o lidech, čas 7:30 minut od začátku pořadu včetně označení sponzora pořadu), „k prdu“ (27:05, 27:15), „prděj“ (27:23), „na prdeli“ (35:06). Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dnů od doručení upozornění.

12-0-0

a

3. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1-3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele TV Nova s. r. o., IČ: 45800456, sídlem Kříženeckého nám. 1078/5, Praha 5, PSČ 15200, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. g) zákona o vysílání, neboť odvysíláním pořadu Výměna manželek dne 28. dubna 2021 od 21:35 hodin na programu NOVA se dopustil porušení povinnosti nezařazovat v době od 6:00 hodin do 22:00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, konkrétně tím, že v uvedeném pořadu byla prezentována častá konzumace alkoholického nápoje - piva - v míře, která je rizikem pro zdraví člověka, doprovázená vyjádřeními konzumenta piva, kterými vyjadřoval zálibu v pití piva, zlehčoval dopad pití alkoholu a dožadoval se tolerance tohoto svého zlozvyku; konzument alkoholického nápoje byl současně v pořadu prezentován jako osoba s řadou kladných vlastností, takže mohl na dětské či mladistvé diváky působit jako vzor, a tito diváci, jejichž úsudek je vzhledem k věku nezralý, mohli být ohroženi následováním vzoru majícího a obhajujícího zálibu v pití piva v nezdravé míře. Pořad tak mohl na dětské a mladistvé diváky působit návodně při formování jejich vztahu k pití alkoholických nápojů, zejména piva. Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dnů od doručení upozornění.

12-0-0

Přílohy:

1. 01_Výměna_20210324_202040-214956.ts.html
2. 02_Výměna_20210331_202032-214614.ts.html
3. 03_Výměna_20210407_202034-213654_Teramos.ts.html
4. 04_Výměna_20210414_202055-213829.ts.html
5. 05_Výměna_20210421_202045-213804.ts.html
6. 06_Výměna_20210428_213910-225510.ts.html

Lustrum:

Subjekt:	TV Nova s. r. o. IČ: 45800456 Kříženeckého nám. 1078/5 Praha 5 PSČ 15200
Program:	NOVA
Licence:	č. 001/1993 ze dne 9. února 1993, v platném znění
Druh vysílání:	celoplošné zemské televizní vysílání
Územní rozsah vysílání:	Česká republika
Věc:	monitoring obsahu cyklického pořadu Výměna manželek v období od 24. března do 28. dubna 2021

Základní informace o záznamech:
Monitoring proběhl s použitím vlastních záznamů Rady. Přílohou a nedílnou součástí tohoto materiálu jsou audiovizuální záznamy.

ANALÝZA:

Program NOVA je podle základní programové specifikace, která je stanovena v licenci, plnoformátový program. Programové schéma, které je rovněž součástí licence, předpokládá kromě jiného vysílání zábavných pořadů, mimo jiné jmenovitě reality show.

Cílem monitoringu bylo zjistit, zda obsah cyklického pořadu Výměna manželek v období od 24. března do 28. dubna 2021 na programu NOVA svým obsahem neohrozil fyzický, psychický či mravní vývoj dětí a mladistvých ve smyslu § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., podle kterého je provozovatel vysílání povinen *„nezařazovat v době od 06.00 hodin do 22.00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých; tato povinnost se na provozovatele vysílání nevztahuje, je-li vysílání koncovému uživateli dostupné na základě písemné smlouvy uzavřené s osobou starší 18 let a je k němu poskytnuto technické opatření, které této osobě umožňuje omezit přístup k vysílání dětem a mladistvým“*, případně jestli odvysíláním pořadů nedošlo k jinému porušení zákona č. 231/2001 Sb. Při monitoringu mělo být přihlédnuto ke stanovisku veřejného ochránce práv k vysílání některých dílů cyklického pořadu Výměna manželek v minulosti, respektive k výsledku projednání odvysílání těchto pořadů Radou, které vyjádřil v korespondenci s Radou na toto téma veřejný ochránce práv a jeho zástupkyně, zejména v závěrečném stanovisku veřejného ochránce práv sp. zn. 787/2020/VOP/VBG, č. j. KVOP-4363/2021 ze dne 1. února 2021 (UID 381132-RRTV) k dané věci.

Obsah pořadů z cyklu Výměna manželek z období 24. března–28. dubna 2021

V období 24. března–28. dubna 2021 bylo na programu NOVA vysíláno šest premiérových vydání cyklu Výměna manželek. Premiéry byly vysílány ve středu večer od inzerovaného času 20:20 hodin s výjimkou vydání z 28. dubna 2021, které mělo inzerovaný začátek od 21:35 hodin, což byl od té doby nový vysílací čas cyklu. Pro představu o sledovanosti pořadů z cyklu Výměna manželek uvádíme tuto informaci o vydání ze 14. dubna 2021, kdy byl pořad Výměna manželek druhým nejsledovanějším pořadem po 20. hodině napříč televizními programy s absolutní sledovaností 839 tisíc ve věkové kategorii 15+ a share (podílem na sledovanosti) 23,09 % ve věkové kategorii 15-69 let.[1] Ve veřejných informačních zdrojích je uváděna tato charakteristika cyklického pořadu Výměna manželek: *„Výměna manželek je televizní pořad (reality show), který od roku 2005 vysílá televizní stanice Nova. Každého*

[1] Zdroj: https://www.mediaguru.cz/.

dílu se účastní dvě rodiny, které si za finanční odměnu 100 000 Kč (původně 50 000 Kč) na 10 dní vymění manželky. Společné soužití v novém prostředí dokumentuje kamera. Na konci pořadu dochází ke konfrontaci účinkujících manželských párů a vzájemné výměně názorů."[2]. Tuto charakteristiku je třeba na základě poznatků z monitoringu upřesnit. V závěrečných titulcích pořadů se uvádí: *„Na základě formátu Wife Swap distribuovaného společností Zodiak Rights Limited vytvořeného televizí RDF, obě společnosti jsou součástí Banijay Group."*. Pořady jsou tedy deklarovány jako vytvořené na základě předem daného formátu. To, že v pořadech kamera dokumentuje soužití rodin s vyměněnými manželkami, je tedy třeba brát s rezervou – obsah není dokumentem o realitě v běžném smyslu, ale je předurčen předem stanoveným formátem. Účast v show je honorovaná.

Vzhledem k tomu, že pořady z cyklu Výměna manželek používají stejný formát, měla monitorovaná vydání mnoho společných rysů. Ze srovnání monitorovaných vydání vyplývá, že pořady byly natáčeny bez viditelné či slyšitelné interakce s natáčecím štábem (s výjimkou viditelné, leč jinak pasivní přítomnosti redakčního šoféra v autě, kterým se účastníci přemísťovali), takže mohly na diváka působit jako dokumentace natáčeného, a do určité míry nepochybně dokumentací byly, jen není jasně patrné, do jaké míry. Je to jeden z typických rysů reality show. V pořadech se vyskytovaly záběry pořízené pohybující se kamerou, kterou evidentně držel přítomný kameraman, a statické záběry např. monologů účastníků, které podle dostupných informací vznikají záznamem pořízeným samotnými účastníky s pomocí přidělených kamer bez přítomnosti natáčecího štábu. Redakční prvek byl v pořadech explicitně vyjádřen dodatečně vloženým komentářem mužským hlasem mimo obraz, který fungoval jako vypravěč, jehož líčení ve zkratce doplňovalo části děje, nebo jako zdroj věcných informací či vysvětlivek. Z obsahu záběrů vyplynulo, že žádná část pořadu nebyla ani při premiéře vysílána živě. Výsledná podoba pořadu tedy vznikala při postprodukci. V pořadech byl často uplatňován střih, byly uplatněny různé typy záběrů od celkových po detailní, delší nepřerušované záběry se uplatnily hlavně v monolozích jednotlivců pronášených na kameru, ale jinak variabilní střihová skladba připomínala dramatický žánr. Je třeba předpokládat, že při postprodukční práci s natočeným materiálem se kromě dokumentačních postupů – použití natočených sekvencí bez úprav a bez zásahů do jejich časového sledu – běžně používaly prvky filmové řeči ve smyslu využívání kreativního výběru a řazení vhodných záběrů a zvukových sekvencí k budování dramatické linky děje, k vyjádření atmosféry, emocí apod. Mnohé záběry (např. velké detaily tváře) působí tak, že již při jejich pořízení se počítalo s jejich kreativním, nikoliv dokumentárně-faktografickým využitím. Kontinuálně probíhající scény byly běžně doplňovány detailními prostřihy, které nemusely být natočeny ve stejném okamžiku. Střihem byly zjevně eliminovány záběry, kdy kamera přejíždí z jedné osoby nebo objektu na druhý. Ke zvukové lince byly často použity záběry z jiného místa a okamžiku, atd. Mnohé promluvy protagonistů působily jako odpověď na odstřiženou otázku nebo jako řeč na předem zadané téma, což bylo zvlášť patrné u často zařazovaných sérií tematicky podobných promluv postupně více účinkujících. Všechny pořady v monitorované sérii byly stejným způsobem segmentovány mezititulky s výrazným grafickým provedením, kromě častěji zobrazovaného titulku „výměna manželek" to byly titulky „manuál s úkoly", „změna začíná", „1. den" až „10. den" (s tím, že v každém pořadu byly použity mezititulky jen k signalizování některých dnů), „teď tady velím já", „mezi 8 očima" a „cesta zpátky". Toto stabilní členění obsahu vytvářelo atmosféru umělého rituálu a je velmi názorným dokladem toho, že pořady vznikaly s omezenou skutečnou realističností. Mezi společnými rysy monitorovaných pořadů je mnoho takových, které jsou dokladem omezené faktografičnosti pořadů a přítomnosti umělých aspektů v jejich obsahu. Pořad je ovšem prezentován jako realistický příběh deseti dnů v životě dvou rodin s vyměněnými manželkami. I pokud přijmeme prezentaci rodinných konstelací a jejich domovů za skutečnost, pro což nejsou podány žádné hodnověrné důkazy, obecně lze pochybovat o tom, že chod provizorně personálně obměněné rodiny a domácnosti za účasti televizního štábu lze srovnávat s běžným chodem rodiny a že změněná situace neovlivňuje chování a jednání účastníků této zvláštní společenské hry. Nakolik honorovaní protagonisté vystupovali spontánně a nakolik plnili role dané formátem cyklu Výměna manželek, není jisté.

[2] Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Výměna_manželek.

Do velké míry stejná základní dějová linka všech monitorovaných pořadů z cyklu Výměna manželek byla naznačena již ve výše citovaných mezititulcích. Název cyklu Výměna manželek může vyvolávat dojem, že účastníky výměny jsou manželé, ale ve skutečnosti šlo často o vztahy partnerské bez manželského svazku a děti v rodinách nebyly vždy dětmi obou partnerů. V jednom případě šlo také o babičku s partnerem a děti její dcery, a v jednom případě dokonce neměl partnerský pár děti, což je podle dostupných informací vybočení z běžného formátu cyklu. Standardem běžně má být, že výměna je otevřena manželským nebo partnerským dvojicím s dětmi. Bezdětnost páru souvisela s tím, že se jednalo o partnerskou dvojici dvou mužů – o případu bude dále řeč. Na začátku pořadů byly představeny manželky (pracovně používáme toto označení), manželé, jejich rodiny, domov (domácnost) a domovská obec. V pořadech bylo zmíněno, kdo účinkování ve výměně inicioval a s jakým záměrem, jaká očekávání či představy manželky a manželové s výměnou spojují. Samotná realizace výměny byla demonstrována přejezdem manželky autem z domova do nového působiště. Ještě před seznámením s novou dočasnou rodinou se vyměněná manželka seznámila s „manuálem s úkoly“, ve kterém ji nepřítomná původní manželka písemně vysvětlila chod domácnosti a vyjádřila některá přání, na která by se její náhradnice měla zaměřit. Seznámila se také s tím, kde bude její postel – šlo o demonstraci toho, co je podle dostupných informací další součástí formátu pořadu, totiž že jednou z podmínek vstupu rodiny do výměny je, že musí mít pro vyměněnou manželku k dispozici postel v samostatném pokoji. V prvních dnech se vyměněná manželka zapojila do chodu nové domácnosti a postupovala podle manuálu. V polovině výměny mezititulek „teď tady velím já!“ signalizoval změnu situace – vyměněná manželka přednesla svoji představu změn pro zbývající část výměny, které pak měly být realizovány. 10. den výměny byl dnem rozloučení vyměněné manželky s dočasným domovem a přejezdem manželek i manželů autem na neutrální místo k rozhovoru obou párů „mezi 8 očima“, jak pravil mezititulek, ve kterém se nejprve po 10 dnech znovu shledali a přivítali partneři, kteří k sobě patří, a pak si všichni vyříkali své připomínky. Poslední část pořadu po mezititulku „cesta zpátky“ zachycovala jízdu autem domů, přivítání s dětmi a poslední bilanční monology účastníků výměny.

Nyní k obsahu jednotlivých dílů cyklu. Poznámky k obsahu pořadů budeme pracovně uvádět tak, jako by rodinné a osobní příběhy v nich prezentované odpovídaly skutečnosti, i když nelze vyloučit, že ne vše, co se v pořadech uvádí, musí být pravda.

1. Výměna manželek 24. března 2021

První partnerský pár:	Druhý partnerský pár:
Daniel, 26 let, herec a dabér Matěj (Stropnický), 37 let, představil se jako novinář s tím, že většinu času věnuje záchraně zámku Bydliště: Zámek Osečany, Středočeský kraj Podle sdělení v komentáři mimo obraz se oproti zvyklostem v cyklu Výměna manželek partneři Daniel a Matěj do pořadu sami nepřihlásili, ale byli do něj pozváni: *„Matěj s Danem se do pořadu nepřihlásili, ale oslovili jsme je, jestli by neměli zájem si desetidenní odloučení vyzkoušet.“*	Martina, 36 let, 6 dětí, na mateřské dovolené, přihlásila rodinu do výměny, aby partner viděl, jak náročná je péče o tak početnou rodinu, a více jí pomáhal Pavel, 39 let, mistr svářeč Děti: Pavel 14 let, Martina 14 let, Šárka 10 let, Adéla 7 let, Vojtíšek 2 roky, Jozífek 5 měsíců – 3 děti jsou z předchozího vztahu Martiny, jedno z předchozího vztahu Pavla, dvě nejmladší jsou společné děti partnerů Bydliště: Jablonec nad Nisou, nájemní byt 3+1, panelový dům

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Jak si mladý Dan poradí v osmičlenné domácnosti, ve které je i malé miminko?
Dokáže si zasloužilá matka odpočinout na zámku, který prochází rekonstrukcí?“

Toto vydání se v mnoha směrech vymykalo z formátu, který byl patrný u ostatních pořadů z posuzované série. Výměna manželek (Wife Swap) je mezinárodní formát televizní reality show a v zahraničích verzích se výměny účastnily páry jak gayů, tak lesbických žen již mnohokrát, ale v České republice to není příliš časté. Poprvé k účasti páru gayů ve vysílání Výměny manželek na českém programu NOVA došlo podle dostupných informací 6. září 2013, takže nynější případ není novinkou, ale i tak diváci zřejmě považovali účast páru gayů za výrazné ozvláštnění cyklu. V ČR je partnerství osob stejného pohlaví běžně tolerováno a respektováno, existuje i institut registrovaného partnerství osob stejného pohlaví podle zákona č. 115/2006 Sb., takže z účasti páru gayů v pořadu automaticky nevyplývá žádný problém z hlediska zákona. V posuzovaném pořadu byl jako manželka prezentován bez jakéhokoliv rozebírání daného aspektu Daniel. Pár partnerů-gayů byl přijat do výměny, ačkoliv byl bezdětný. Tento pár se podle sdělení v pořadu nepřihlásil do výměny sám, ale byl do ní pozván organizátory. Obvyklý formát pořadu tedy nebyl v tomto případě dodržen důsledně, ale s různými výjimkami.

Protagonisté pořadu se projevili jako nekonfliktní lidé bez významných problémů v chování nebo jednání, které by stály za řeč. Všichni dospělí protagonisté se projevovali jako pracovití, konstruktivní, kooperativní a zodpovědní, takže nevznikl žádný problém v chodu domácnosti nebo ve vzájemných vztazích. Nevyhledávali témata, která by mohla být problematická z hlediska zákona. Záběry dětí byly v tolerovatelných mezích z hlediska diskrétnosti a zacházeno s nimi bylo s řádnou péčí. K partnerskému soužití se vyjadřovali oba partneři-gayové. Dan například s dojetím uvedl (1:07:00): *„No, já si myslím, že se mi bude strašně stejskat po nich. Á, oni každej den přijdou a řikaj, nikam nejezdi, buď tady s náma, my tě máme rádi. Je to hezký, když má člověk děti, no. Je to hezký. Tak třeba taky jednou budem.“* Nebo Matěj například uvedl (1:09:12): *„Už, už je to dlouhý. Už zase chci zpátky jeho nálady a jeho fórečky a jeho přítomnost, a jako prostě blízkost, no. Dan mě prostě doplňuje, no, si myslím, dobře, já jsem hledal někoho takovýho – spontánního, veselýho, společenskýho, kterej je zároveň parťák do nepohody nějaký, protože nepohoda, to je můj životní styl, ale počítám trošku s tím, že tam bude okolo těch šesti dětí a že se vrátí s tím, že – teda šest ne, ale tři bysme mít mohli. Já jsem takovej, já si prostě trošku myslím, že je to něco za něco. Tak člověk žije jako, v takovým jako partnerství, dva kluci, a z toho holt děti většinou nevznikaj. Nevím, jestli je správný chtít všechno úplně. Ale protože cejtím, že on chce tohle, hodně, tak zas – co bych to byl prostě za partnera, kterej mu nezkusí v tom vyjít vstříc. Adopce může bejt i forma ňáký jako vlastně pomoci někomu. Když by vlastně to byla taková jako jednoduchá věc, která by neznamenala žádný překážky, tak by to asi vyplynulo tak ňák samo sebou a už by tady pobíhaly. Ale vím, že to takhle není a je to prostě věc, o kterou se ten, ta dvojice musí prostě velmi jako silně zasazovat, snažit, a není vůbec jednoduchý, ba téměř to není legální jako ani toho dosáhnout. No tak, tak je to věc, o který zatím vedeme pořád diskusi, no.“* Je možné vyloučit, že by obsah takovýchto subjektivních emotivních vyjádření mohl být považován za problematický z hlediska zákona. Téma partnerského soužití gayů nebylo v pořadu rozebíráno s dětmi. Osobní vztah partnerů-gayů se ve viditelné formě projevil v polibku a objetí při loučení a opětovném shledání, či slovy *„já tě miluju“* – obsah těchto momentů se nijak nevymykal tomu, co je běžně na veřejnosti tolerováno. Verbální vyjadřování v pořadu bylo v zásadě kultivované. V pořadu se vyskytla ojedinělá hrubá slova nevypípaná („ty vole“: 5:53, 8:02, 8:12, 45:39, 1:04:22; „na prd“: 50:32) nebo vypípaná (8:13, 12:04, 25:38, 25:56, 44:02, 1:11:16, 1:24:33). U nevypípaných hrubých slov šlo vesměs o v podstatě automatizované užití slov zařaditelných mezi vulgarismy mírného druhu nebo hraničních, v rámci neformálního hovoru, ale bez vulgárního nebo agresivního kontextuálního významu, vyjadřujících emocionální zdůraznění. Důvtipný divák mohl sice některá vypípaná hrubá slova rozluštit, ale hodnotit tyto případy z hlediska zákonného zákazu vysílat vulgarismy a nadávky z principu nelze pro potlačenou explicitnost příslušných vyjádření. Vytýkat pořadu porušení zákazu vysílat vulgarismy a nadávky se vzhledem k okolnostem jeví jako přehnané. Ani například ojedinělé záběry kouření cigaret některými účastníky výměny (např. kolem 1:00:50, 1:07:15) nebyly prezentovány tak, aby bylo možné uvažovat o jejich nepřijatelném působení na děti či mladistvé z hlediska zákona – např. s obdivnou nebo schvalující významovou konotací apod. Kouření je sice považováno za negativní jev, ale zakázáno není. Kouření probíhalo mimo

dosah dětí. V kontextu cyklu Výměna manželek obsah pořadu působil až idylicky, což podtrhla i přátelská a zcela nekonfliktní atmosféra závěrečného rozhovoru účastníků výměny mezi osmi očima.

2. Výměna manželek 31. března 2021

První partnerský pár:	Druhý partnerský pár:
Katka, 27 let, 2 děti, je s mladším dítětem doma, přihlásila rodinu do výměny, aby partneři překonali stereotypy a spory, do kterých jejich vztah upadl Lukáš, 27 let, lakýrník Děti: Šimon 8 let, Amálka 4 roky Bydliště: Kostelec nad Černými lesy, vlastní byt 3+kk Podle sdělení v pořadu mají Katka a Lukáš často partnerské spory, které Lukáš často řeší tím, že odejde do práce, a když je doma, často se věnuje počítačovým hrám.	Kristýna, 37 let, 3 děti, řidička taxislužby a realitní makléřka Martin, 32 let, zedník, údržbář a řidič taxislužby Děti: Patrik 8 let, Eliška 12 let, Lukáš 16 let z předchozího vztahu partnerky, partner má v podobném věku syna z předchozího vztahu, kterého má svěřeného do péče na víkend jednou za 14 dnů Bydliště: vesnice Kozojídky u Nového Bydžova, vlastní domek S nápadem přihlásit rodinu do výměny přišla tchyně a partner, důvodem byly různé názory na výchovu dětí – partnerka je mírná, partner přísný.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Dokáže Katka ukázat svéráznému otčímovi cestu k nevlastním dětem?
Jak si Kristýna poradí s rozmazlenou holčičkou a tatínkem, který musí mít vždycky pravdu?“

Do výměny v tomto případě vstoupily rodiny s dosti podobným sociálním statusem – s vlastním bydlením v menší obci, oba manželové jsou řemeslníci –, s nevelkými věkovými rozdíly, ale s rozdílnou osobní historií. Jeden pár žije v dlouhodobém vztahu od školních let a zažívá určitou ponorkovou nemoc, zatímco druhý pár tvoří partneři, kteří již dříve měli jiné vztahy, ze kterých vzešly děti, o které se nyní spolu starají. Rozdíl byl také v tom, že jedna manželka je s mladším dítětem doma, kdežto druhá s mírně staršími dětmi má dvě zaměstnání, na děti a domácnost má málo času a s partnerem se doma téměř střídá. V obou rodinách se projevil různý přístup rodičů k dětem, ale v opačném gardu – v jedné rodině byla přísnější matka a benevolentnější otec, a v druhé to bylo naopak. Při výměně manželek v tomto případě došlo k dočasnému rozpojení dvojic, v jejichž vztahu se vyvinulo určité napětí, a v nové dočasné konstelaci napětí mezi dospělými nevznikalo. Nikdo ze zúčastněných dospělých se neprojevil jako výrazněji konfliktní osobnost a výměna měla pro účastníky spíše význam reflexe fungování své rodiny a partnerského vztahu z odstupu, za přítomnosti jiného dospělého s novým pohledem či ve srovnání s fungováním jiné rodiny.

V pořadu nevznikl mezi dospělými žádný konflikt. V rodině s mladšími dětmi se projevovaly problémy s chováním malé Amálky, která se často chovala bez vnější příčiny vzdorovitě a rozmazleně. Holčička často reagovala na pokyny s afektem, občas i s agresí vůči staršímu sourozenci (např. 36:11), což otec přehlížel a matka to údajně řešila tak, že se dcerce věnovala více než synovi. Vyměněná manželka se snažila o důsledný přístup k holčičce a o kompenzaci pozornosti k ne o mnoho staršímu bratrovi. Poněkud problematicky vyznívaly momenty boje otce i vyměněné manželky se vzdorovitostí malé Amálky, např. situace, kdy holčička po sérii negativních projevů včetně odmítnutí pustit se do oběda byla potrestána tím, že šla spát „po obědě“ bez oběda (pasáž od 26:00). Že by tyto momenty svědčily o tom, že dítěti není věnována řádná péče, nebo že by jejich prezentace v pořadu způsobovala problém z hlediska zákona, je ale možné vyloučit.

V druhé rodině se projevil problém související s dětmi nepřímo v tom, že přes dosti nízký věk fungovaly samostatně a chyběla jim větší pozornost a bezprostřední zájem obou pracovně vytížených rodičů,

takže měly tendenci trávit mnoho času u počítače. Vyměněná manželka tento stereotyp vcelku úspěšně odstranila tím, že se dětem hodně věnovala, takže netrpěly pocitem nezájmu rodičů a tím, že si s nimi dospělí doma nepovídají. V obou rodinách byly hledány cesty k většímu zapojení manželů do společného fungování rodiny a domácnosti, což opomíjeli každý z jiného důvodu – jeden proto, že se doma věnoval více, než bylo zdrávo, konzolovým hrám (což ale během výměny nedělal), a druhý proto, že se i doma věnoval různým řemeslným pracím. Závěr výměny vyzněl pozitivně. Všichni dospělí účastníci výměny hodnotili výměnu jako přínosnou pro uvědomění různých problémů v rodině a pochopení toho, jaké cesty vedou k jejich překonání, vyměnili si poznatky a rady, a v bilančních promluvách si dali předsevzetí, jak se zasadí ze své strany o zlepšení vztahů v rodině a fungování rodiny.

Hrubá slova se v pořadu nevyskytovala, pouze zcela ojediněle vypípaná slova (např. 46:53), kterým nebylo rozumět. Ojediněle se v pořadu vyskytly záběry, jak dospělí pijí pivo nebo sedí u piva (38:50, 1:21:29), nebo jak kouří cigaretu (41:29, kolem 1:08:30). Vždy to bylo v nepřítomnosti dětí a bez projevů pozitivního hodnocení těchto jevů. Ke vhodnosti obsahu pořadu pro děti a mladistvé v obecném smyslu to jistě nepřispívá, ale způsob prezentace těchto zlozvyků nebyl takový, aby bylo možné hovořit o možném porušení zákona.

3. Výměna manželek 7. dubna 2021

První partnerský pár:	Druhý partnerský pár:
Iveta, 51 let, dvě děti (kromě dalších dvou, které žijí jinde) z minulého manželství, v létě u ní bydlí nejstarší dcera a tři vnoučata, je zaměstnaná u bezpečnostní agentury Partner Petr, 57 let, zaměstnán u bezpečnostní agentury Bydliště: chatka v zahrádkářské kolonii v Praze na Palmovce Děti: Tomáš 19 let autolakýrník, Šárka (věk neuveden – do 30 let, s matkou žije v létě), vnoučata Natálka 8 let, Terezka 7 let, Vaneska 5 let (děti Šárky) Rodinu přihlásila do výměny Iveta, protože vztah s partnerem upadl do stereotypu, partner má problém s tím, že doma stále sedí u počítače a nevěnuje se jí.	Šárka, 47 let, dvě děti (kromě nejstaršího syna, který žije jinde), v domácnosti, ovdověla a žije s partnerem, se kterým mají nejmladší dítě Libor 42 let, výrobní manažer Bydliště: pronajatý velký rodinný dům se zahradou v Ostravě Děti: Lenka 19 let po maturitě – dcera Šárky z prvního manželství, Šarlota 9 let – dcera nynějších partnerů, v pořadu nebyl syn Šárky, 30 let, který žije v zahraničí Do výměny rodinu přihlásila dcera Lenka kvůli nevěře přítele její matky a je skeptická k budoucnosti rodiny, na rozdíl od své matky.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Jak si Šárka zvyklá na vyšší standard poradí se životem v nouzové kolonii?
Přizpůsobí se pohodlná Iveta náročnému náhradnímu manželovi a velké domácnosti?“

Do výměny v tomto případě vstoupily dvě rodiny s velmi rozdílnou ekonomickou situací a s tím souvisejícím životním stylem, což bylo jedním z motorů příběhu tohoto dílu. Na jedné straně byla rodina trvale žijící v pronajaté chatce v dnes zahrádkářské, dříve nouzové kolonii na pražské periferii. Oba partneři mají sice zaměstnání, ale mají nekvalifikovanou málo placenou práci, žijí na hranici nouze a kromě obstarávání živobytí nikdy neopouštějí chatku s malou zahrádkou, která je jejich domovem. Jejich existenční situace je permanentní provizorium – trvalý pobyt v chatce svým charakterem určené k občasnému sezónnímu přebývání a vybavené hluboko pod úrovní standardu. Na jejich nouzové situaci se ovšem podílí i silné kuřáctví obou partnerů, které je stojí hodně peněz. Partnerka jako problém vztahu s partnerem pociťuje to, že partner našel zálibu v počítačových hrách, je sice doma, ale je stále u počítače, není s ním řeč a vyhýbá se kvůli tomu práci v domácnosti nad rámec úkolů nezbytných pro elementární provoz domácnosti. Ekonomickou situaci a životní standard, které jako

problém této rodiny vnímal druhý pár ve výměně a s ním patrně i většina televizních diváků, partneři z nouzové chatky jako problém neviděli a neměli snahu na tom nic měnit. Rodinný útvar kolem tohoto partnerského páru byl zvláštní. Stálé obyvatele domácnosti představoval partnerský pár a čerstvě dospělý syn partnerky z dřívějšího manželství, který ale většinou pobýval ve svém stanu na zahrádce a v pořadu se objevoval minimálně. Na léto, kdy výměna probíhala, rozšířili podle rodinné tradice okruh obyvatel chatky a přilehlé zahrádky další členové širší rodiny, kteří jinak žijí jinde – nejstarší dcera vyměněné manželky se třemi dcerkami, tedy vnučkami paní účastnící se výměny, které ovšem přebývaly také ve svém stanu na zahrádce. Kromě domácího páru se z rodiny v pořadu nejvíce vyskytovala tato nejstarší dcera. Druhou rodinou ve výměně byla ekonomicky dobře zajištěná rodina žijící v pronajatém velkém rodinném domě v Ostravě. Dobrou ekonomickou situaci této rodiny zajišťoval partner druhé vyměněné manželky, který pracuje jako výrobní manažer, ovšem v Mladé Boleslavi, kam od rodiny často na více dnů odjíždí. Ekonomická situace rodiny je tak dobrá, že partnerka není v zaměstnání a je ženou v domácnosti. V minulosti ovdověla a na svém partnerovi si cení mimo jiné toho, že s ní navázal vztah jako s matkou dvou dětí. Mladší partner měl ale během partnerství několik milenek a k poslední se na čas od partnerky, se kterou má dceru, i odstěhoval. Nakonec se ale k rodině vrátil, podle svých slov nevěry lituje a chtěl by už s rodinou zůstat. Jeho nevěra byla všem v rodině včetně dětí známá. Do výměny rodinu přihlásila starší dcera, tedy dcera z prvního manželství své matky, a její motivací bylo prověřit schopnost otčíma a matky zůstat spolu, k čemuž byla skeptická. Její matka i přes nevěru partnera oceňovala jeho kvality a byla mu ochotná dřívější nevěru odpustit.

V příběhu této výměny se neprojevily nějaké vztahové konflikty mezi dospělými, výraznější problémy související s dětmi nebo se zvládáním chodu domácnosti, které bývají zdrojem problematických prvků v některých vydáních cyklu Výměna manželek. Hlavní příběh tvořily rozhovory nebo monology na jedné straně na téma špatné životní úrovně v nouzové chatce – ne v sociální rovině, ale v souvislosti se špatnými hygienickými podmínkami (suchý záchod, důkladnost úklidu) a nízkou kulturou bydlení (domek nevhodný pro trvalé bydlení, sporák na přenosnou tlakovou láhev, závady v domku) – a neochoty či neschopnosti na tomto nevyhovujícím způsobu existence něco změnit, a na druhé straně hovory na téma morálních kvalit člověka, který se opakovaně dopouštěl nevěry, a negativních vlivů této situace na členy rodiny a vztahy v rodině. Kritika obojího v pořadu zazněla a je možné vyloučit, že by prezentací obou těchto témat v pořadu byly příslušné jevy nějak zlehčovány nebo schvalovány.

Velkým tématem v pořadu byl také problém kouření. Zejména partner ze zahradní chatky (Petr) byl doslova notorický kuřák a v pořadu byly názorně dokumentovány projevy chování notorického kuřáka – záběry kouření, častého zapalování cigarety, vyjádření neochoty vzdát se kouření atd. Vyměněná manželka spolu s nejstarší dcerou její náhradnice se v pořadu soustředěně vyvíjely tlak na kuřáka Petra, aby tento zlozvyk omezil, ale jejich snahy byly neúspěšné. Kouření bylo kritizováno i u jeho partnerky, toho času v druhé domácnosti. Četnost momentů s kouřením v pořadu byla taková, že nemá význam uvádět příklady. Kouření však bylo v pořadu prezentováno jako problém, kuřáci a kouření nebyli prezentováni v pozitivním světle a díky tomuto kritickému způsobu prezentace je možné vyloučit, že by tento motiv v pořadu mohl mít např. na dětské a mladistvé diváky negativní vliv ve smyslu zákona. Kuřáci v pořadu alespoň respektovali nekuřáky a kouřili venku nebo o samotě, takže vliv kouření na další přítomné, zejména děti, je možné vyloučit. Z dílčích sporných momentů v pořadu je možné jmenovat motivaci dětí k uklízení penězi v bohatší rodině (41:42), což bylo vzápětí kritizováno (42:40), nebo např. zahálku dětí i vyměněné manželky v Ostravě po splnění úkolů, které dal rodině otec před odjezdem na tři dny z pracovních důvodů. Nejednalo se však o tak problematické jevy, aby jejich prezentace představovala problém z hlediska zákona nebo byla signálem, že by byl vhodný nějaký zásah.

Vyznění pořadu bylo zhuštěně vyjádřeno v závěrečném rozhovoru účastníků výměny – všichni si ponechali své kritické názory na druhou stranu a vyjádřili preferenci pro svůj způsob života, přičemž tato výměna názorů proběhla bez konfliktu. Také poslední monology a rozhovory po shledání rodin vyznívaly pro zachování zvyklostí a vztahů v každé rodině beze změn.

V pořadu občas zaznívala nevypípaná hrubá slova hovorového jazyka, nepříliš silná a s nepříliš velkou frekvencí, ale ne s frekvencí ojedinělou. Zaznamenali jsme zejména výraz „ty vole“ použitý vesměs k vyjádření údivu nebo důrazu, nikoliv ve významu nadávky (9:32, 9:43, 24:58, 27:48, 38:09, 48:34, 49:19, 50:20, 53:19), a občas i další hrubé výrazy („já na ně prdim“ 43:33, „to si děláš ze mě kozy“ 52:54, „magor“ 53:21). Přibližně se stejnou frekvencí jsme zaznamenali také vypípaná hrubá slova (18:25, 22:08, 36:45, 47:29, 51:12, 54:48, 54:54, 55:02, 1:00:25, 1:00:30), což je ovšem jev, který z hlediska zákonného zákazu vysílání pořadů s vulgarismy a nadávkami hodnotit nelze pro potlačenou explicitnost výrazů jejich nahrazením pípnutím. Poznamenáváme, že provozovatelé jsou si dobře vědomi zákonného zákazu a s vědomím toho, že za odvysílání pořadu s vulgarismy či nadávkami nemohou být pokutováni, ponechávají v pořadech hraniční výrazy, typicky např. výraz „ty vole“. Pokud případ užitého vulgarismu nepřekročí únosnou mez, je racionální zachovat dosavadní přístup Rady, kdy hraniční případy toleruje, a neposkytuje jim tak dodatečnou publicitu. Posuzovaný pořad se jeví jako případ z této kategorie.

4. Výměna manželek 14. dubna 2021

První partnerský pár: Anna, 33 let, 2 děti, na mateřské dovolené Pavel, 35 let, dělník ve výrobě rolet Bydliště: pronajatý byt 2+1 v bytovce ve vesnici Bohumil, součásti střediskové obce Jevany v okresu Praha-západ Děti: Danuška 20 měsíců, Filípek 3 a půl roku Manželé se zřejmě do výměny přihlásili společně. Manželka se chová dominantně a manžel by chtěl rovný vztah, na druhou stranu manželka vyčítá muži nedůvěru, žárlivost a snahy ji kontrolovat, což vedlo k žárlivým scénám.	Druhý partnerský pár: Míša, 29 let, 2 děti, prodavačka v trafice Petr, 32 let, skladník Bydliště: Pronajatý byt 4+1 v panelovém domě v Českých Budějovicích Děti: Markéta 10 let, Honzík 3 roky – děti z předchozího manželství Míši Rodinu do výměny přihlásila Michaela, protože by chtěla, aby partner doma víc pomáhal.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Jak si poradí Míša se dvěma temperamentními dětmi? A dokáže submisivnímu Pavlovi ukázat, že se dá žít i jinak?
Zvládne pohodlná Anna životní tempo své náhradní domácnosti a nároky prozatímního partnera?“

Při této výměně došlo k tomu, že se k sobě dostali dva temperamentnější a konfliktnější partneři – Romka Anna a Slovák-Východňár Petr – a dva klidnější a smířlivější – Míša a Pavel. Nepřekvapivě vznikla konfliktní atmosféra mezi temperamentními, zatímco klidní prožili výměnu v přátelské atmosféře, a to přesto, že měli na starosti mnohem hůře zvládnutelné děti. I tyto děti byly s desetidenní výměnou nakonec spokojené, protože si užily mnohem více pozornosti od náhradní maminky, než byla zvyklá jim věnovat jejich vlastní, a s výchovným působením proti své dětské vzdorovitosti se tak snadno vyrovnaly. Příběh této výměny byl hlavně příběhem vztahů, temperamentů a osobních vlastností a přístupů. Žádné problémy nebyly v této výměně se zvládáním základních úkolů hospodyně vyměněnými manželkami, jako je obstarávání jídla, úklid apod., nebo s pomocí manželů při péči o domácnost a děti.

Anna měla od počátku problémy s autoritou u dětí, které náhradní maminku neposlouchaly. Důvodem bylo, že se jim málo věnovala, ale zčásti byly ve hře i počáteční zábrany Anny se důrazněji projevovat. Petr vytýkal Anně, že se dětem málo věnuje – nedohlédla například, aby se hoch dostatečně oblékl do školky, nebo aby si školačka včas napsala úkoly. Když byl doma, nechala Anna na něm, aby se věnoval dětem, a sama se dívala na televizi, takže Petr se chystal na noční směnu neodpočinutý. Když se o děti

postaral, promluvil si s Annou a vyzval ji, aby se věnovala tomu, co se od ní očekává – hlavně péči o děti. Anna se urazila, Petr se jí za svoji důraznost pak omluvil, ale na svých výhradách trval. Od počátku tak bylo vidět, že Pavel a Anna se nesnášejí, ale několik dní pak proběhlo relativně klidně a Anna se úspěšně snažila dětem věnovat.

V druhé rodině byl klid, když měla Míša čas se věnovat dětem. To dělala ráda a často, což byla změna oproti zvyklostem v této rodině. Když ale Míša měla práci, například když se musela věnovat vaření a děti měl na starosti otec (Pavel), ten nedokázal děti zabavit a nesnažil se je usměrnit, děti se chovaly hyperaktivně, hlučně a zlobily. Ukázalo se, že děti jsou zvyklé autoritu otce nerespektovat, protože jim všechno ihned odpouští a proti jejich zlobení účinně nezasahuje. V rodině bylo přitom zavedeno, že po návratu Pavla z práce jeho žena odpočívá, nemá zájem nikam chodit a Pavel musí být doma s dětmi. Pavel oceňoval, jak to Míša s dětmi umí, a ocenil i to, že se věnuje i jemu – připravila mu například svačinu do práce, na což nebyl od své ženy zvyklý. Když Míša v polovině týdne převzala velení v rodině, jedním jejím přáním bylo, aby Pavel jeden celý den odpočíval, a druhým přáním, aby začal důsledně výchovně působit na dcerku Danušku. Záběry pak dokumentovaly, jak dcerka teatrálně reagovala vříškotem na oblečení ponožek (50:44), a když ji nikdo nekonejšil, vmžiku byla zase klidná.

V první rodině proběhl hovor o převzetí velení v rodině nervózně a konfliktně. Petr s námitkami přijal přání Anny vyčistit sporák, protože byl přesvědčený, že to není potřeba, a zcela odmítl přání, aby celá rodina navštívila také romskou hospodu, poté, co předtím byli po společném výletě v hospodě, kde Petr vypil jedno pivo. Odmítnutí odůvodnil tím, že do romské hospody se chodí jen pít alkohol a kouřit, a proto tam s dětmi zásadně nechce chodit. Anna to svými slovy označila za xenofobní projev o od té chvíle se komunikace mezí ní a Petrem omezovala na minimum.

Před závěrem se účastníci výměny v monolozích vyjadřovali k tomu, co jim výměna přinesla. Anna v emocionálním monologu hovořila velmi pozitivně o svém vztahu s manželem a jeho trvalé hodnotě, a zároveň se vyjádřila, že se snaží skrývat vnější projevy lásky ke svému muži – *„…protože kdybych mu to ukázala, tak by si ještě víc dovoloval a víc by se ke mně cpal a všechno možný. Nechci mu to ukazovat. To je taková moje strategie.“* Vyjádřila také předsevzetí, že už nebude na manžela tak přísná, bude na něj milejší a dopřeje mu trochu volnosti.

Po místy nervózním, ale vcelku únosném průběhu výměny následoval téměř katastrofický závěr při výměně názorů mezi osmi očima. Anna nejdřív reagovala temperamentním protiútokem na kritiku pasivity od Petra a přátelské domluvy ze strany Míši – nevybíravě Petra označila za ožralu a toho, koho se děti bojí. Míša pochválila Pavla za spolupráci při péči o rodinu, vytkla svému partnerovi, že nevěnuje dětem dost pozornosti, a vyslovila očekávání, že se zlepší spolupráce v rodině. Pavel vyjádřil přání, aby se Anna změnila, ale ta se zatvrdila, a přestala komunikovat. Nedorozumění mezi Annou a Pavlem trvalo i při rozhovoru v autě na cestě domů a nakonec Anna hovořila o možnosti rozvodu, zcela v kontrastu s tím, co nedávno předtím říkala o svém vztahu s manželem před závěrem výměny. Míša a Pavel se naopak vyjádřili optimisticky o zlepšení svého vztahu. Příběh tak měl dva různé konce.

V pořadu se téměř ojediněle vyskytovaly hrubé výrazy – „ty vole“ (30:42, 32:59, 50:19, 1:12:31, 1:13:33), „od takový chcíplotiny“ (33:06), „čo kecáš“ (1:12:50). V několika případech byla hrubá slova vypípaná (20:14, 30:59, 32:34, 33:04, 48:07, 49:29, 50:25), takže k těmto případům nelze pro nedostatek explicitnosti přihlížet. Jazykové hrubosti se jeví být z hlediska intenzity i kvanta pod hranicí, kdy by bylo namístě upozornit provozovatele na porušení zákona. Za negativní rys pořadu je možné označit případy, kdy byly prezentovány záběry dospělých při kouření (24:18, 50:05, 53:07) – vždy mimo dosah dětí, nebo při pití piva, respektive s připraveným pivem (45:04, 45:25, 53:00, 1:11:53). V jednom případě se jednalo o pití piva otcem (otčímem) před dětmi v hospůdce po společném výletě (45:25). Zároveň ovšem pořad obsahoval opakovanou důraznou kritiku pití alkoholu ze strany Anny, která se také alkoholu zásadně vyhýbala. Tato kritika působila sympaticky – nemluvě o poněkud nešťastném přehnaně prudkém výpadu Anny proti Petrovu pití piva při závěrečném rozhovoru účastníků výměny.

Jak kouření, tak pití piva v pořadu bylo mírné a nebylo nijak vyzdvihováno. Prezentace těchto obecně nepochybně negativních jevů neměla v pořadu charakter, kdy by bylo možné ji hodnotit jako porušení zákona.

5. Výměna manželek 21. dubna 2021

První partnerský pár: Iveta (č. 1), 42 let, 2 děti, na mateřské dovolené David, 34 let, operátor ve výrobě Bydliště: pronajatý byt 3+1 v cihlovém domě v Jablonci nad Nisou Děti: David 8 let, Terezka 2 roky Rodinu do výměny přihlásila Iveta, protože podle ní jí přítel s ničím nepomáhá a nevěnuje se dětem, mezi partnery dochází proto k hádkám a přítel křičí i na děti.	Druhý partnerský pár: Iveta (č. 2), 33 let, 2 děti, pečovatelka a barmanka Honza, 36 let, kuchař Bydliště: pronajatý domek ve stavu rekonstrukce se zahradou v obci Brzice ve východních Čechách Děti: Anička 12 let, Anežka 8 let – děti z předchozího vztahu Ivety Rodinu do výměny přihlásila dcera Anička, protože jí vadí věčné hádky rodičů.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Jak si upovídaná Iveta z města poradí v malém domku s rodinkou, která si nenechá nic líbit? Dokáže se druhá Iveta přizpůsobit životu v centru města se submisivním tatínkem a malými dětmi?“

Ve výměně tentokrát nebyly rodiny s většími sociálními rozdíly. Rozdíly byly spíše v zaběhnutých formách fungování rodinného soužití a povahovém založení účastníků. Při seznamování se stavem a chodem domácnosti obě vyměněné manželky narážely na věci, které se jim nelíbily. Iveta č. 1 projevila svou hovornost a sklon k připomínkám, když hned při seznámení s členy domácnosti v Brzicích vypočítala místa, která nebyla v domku uklizená, a na dálku vytkla druhé Ivetě, že před výměnou neuklidila. Byl to projev konfliktního povahového založení, které ovlivňovalo i fungování původní rodiny Ivety č. 1 a Davida a které od počátku vedlo zbytek jablonecké rodiny k semknutí do opozice vůči nově příchozí. Iveta č. 2 v Jablonci také registrovala různé dílčí nedostatky v péči o domácnost ve svém novém působišti, ale reagovala spíše na záležitosti týkající se dětí. Při časném ranním vypravování dětí do školy a školky (21:13) Iveta č. 2 zjistila, že rodiče vstávají později, takže děti si samy berou léky, které mají předepsané. Zároveň zjistila, že všechny léky jsou v domácnosti volně přístupné. Proti obojímu zakročila a měla na toto téma důrazný pohovor s otcem dětí Davidem (22:01). Ivetě č. 2 se také zdálo být nesprávné, že v rodině je zvykem koupat děti údajně jen jednou týdně, měla na toto téma pohovor s Davidem, a přešla na denní sprchování dětí (24:40). Z podnětu Ivety č. 2 si šel velký David zahrát fotbal s malým Davidem venku na hřišti a ukázalo se, že to bylo poprvé, co takto spolu vyrazili ven.

Iveta č. 1 se projevovala jako člověk, který má ke všemu nějaké připomínky. Kritizovala třeba čistotu sporáku. Celý ho demonstrativně s mnoha poznámkami vycídila, pochlubila se členům domácnosti výsledkem své práce a ti ho s viditelnou rezervovaností zdvořile pochválili. Na pochvalu Iveta č. 1 reagovala poznámkou, že doma ji takto nechválí, kterou citujeme z důvodu pokračování, které tato poznámka měla (23:33): *„Já jsem ráda, protože přítel mě doma vůbec nechválí, ten všechno bere jako (…) samozřejmost. (…) Proto já si doma připadám jenom jako služka, hospodyně, a večer prostě chce sex, sex jako. Já říkám, budeš mít tohle všechno, co chceš, ale, ale musíš mi prostě pomáhat, ne, ne abych tady na všechno byla sama, že jo…“* Takto otevřený hovor o sexu jistě není obecně vhodný v pořadu, který mohou sledovat i děti, ale že by mohl v takovémto prostoduchém a obsahově nerozvitém provedení poškodit jejich fyzický, psychický nebo mravní vývoj, se jeví jako zcela pochybné. Podobnou kratší poznámku měla Iveta č. 1 už v úvodu pořadu (1:32). Podobně okázale a s poznámkami, jak se předtím věnovala cídění sporáku, později Iveta č. 1 provedla akci zalití rostlin na zahradě.

Do jablonecké rodiny přišla na návštěvu teta Jitka a přinesla dětem mj. bonbóny, což dělala údajně vždy. Malého Davídka teta pronásledovala zákazy a příkazy, až se před ní schoval do jiného pokoje, zatímco Terezce všechno dovolovala. Také toto byl údajně pravidelný jev. Tereza se po odchodu tety chovala rozjíveně, až byla za rozhazování pastelek a neposlouchání mírně plácnuta Ivetou č. 2 přes ruku (33:00). Tento moment působil jako neverbální zdůraznění slovních pokynů, které dítě nerespektovalo, proběhl v relativním klidu a bez dalšího pokračování a byl efektivní. V daném provedení se jeví tento výchovný zásah jako akceptovatelný, stejně jako jeho prezentace ve vysílání. Iveta č. 2 pak probrala následky návštěvy tety s Davidem. Když v polovině týdne převzala Iveta č. 2 velení v rodině, přála si přebrat a uklidit všechny doma nahromaděné a všudypřítomné sladkosti a uskladnit je mimo dosah dětí, což bylo také realizováno. S tím souviselo přání, aby teta Jitka do konce výměny nechodila na návštěvu. Dalším přáním vyměněné manželky bylo tlumočené přání původní manželky vymalovat ložnici, což David s pomocí Ivety č. 2 udělal. Na její přání jí malý Davídek pomohl uklidit věci v dětském pokoji.

V Brzicích došlo mimo záběry kamery ke konfliktu kolem guláše, který uvařila Iveta č. 1. K čemu došlo, popsal Honza. Guláš Ivety č. 1 dětem nechutnal. Iveta č. 1 se urazila, část guláše dala psovi a zbytek vylila do záchodu. Honza večer neměl připravenou večeři. Po následující hádce mezi Ivetou č. 1 a Honzou se Iveta zařekla, že už nebude s ostatními jíst. Druhý den si demonstrativně došla do obchodu v sousední vesnici pro vlastní jídlo. Nervózní debata na téma odděleného nebo společného stravování pokračovala i po jejím návratu. Při přebírání velení v rodině si Iveta č. 1 přála společný výlet (ke kterému ale v důsledku dalších událostí nedošlo), urovnala se situace se společným stravováním, podle tlumočeného přání maminky se děvčata podílela na velkém úklidu domácnosti. Konfliktní momenty vznikly při žádosti Honzy, aby se Iveta č. 1 jako ostatní denně sprchovala, a při drobné kalamitě s děravým košem na odpadky. Ukázal se ale větší problém – Iveta č. 1 byla čím dál víc pokousaná od hmyzu. Nikdo jiný v rodině přitom tento problém neměl. Iveta ukazovala na kameru četné kousance na nohou od neznámého hmyzu. Vyhledala kvůli tomu odborného lékaře, dostala léky. Mezi Ivetou č. 1 a Honzou vznikla na toto téma hádka kolem toho, jaký hmyz je původcem Ivetiných problémů. Iveta se domnívala, že jde o štěnice. Hádka vyústila v rozhodnutí Ivety č. 1 jít spát do hotelu. Honza vyjádřil názor, že za problémy Ivety č. 1 může její malá péče o osobní hygienu. Iveta č. 1 se urazila a rozhodla se následujícího dne, tedy v 9. dnu, výměnu ukončit. Když si byla před odchodem do hotelu v domku sbalit své věci, proběhla mezi ní a dvanáctiletou Aničkou vzrušená konverzace (1:00:04) s mnoha vypípanými hrubými slovy, ojediněle i ze strany dítěte. Rozhovor zahájila Anička polemikou s názorem, že za hmyzími kousanci Ivety č. 1 jsou štěnice, v nepříjemném tónu, je možné říci, že poněkud drze, ale bez vulgárnosti. Ze strany Ivety č. 1 se hovor vzápětí zvrhl v hádku plnou hrubých slov. Vypípány jako obvykle nebyly výrazy „ty vole“, které Iveta č. 1 několikrát použila k vyjádření důrazu apod., ne adresně k Aničce. Některé vypípané výrazy si důvtipný divák případně mohl doplnit (například slova odcházející Ivety č. 1 *„jseš hrozná **ča, s prominutim“* – 1:01:37), ale za explicitně prezentované je považovat nelze. Prezentace hádky nerovné dvojice – dospělé osoby a dvanáctileté dívky, kde je to dospělá, kdo přestane kontrolovat kulturnost projevu a začne používat hrubý jazyk, ve vysílání představuje možný problém z hlediska působení na diváky. Vzhledem k okolnostem ale tento případ hodnotíme jako ještě akceptovatelný z hlediska zákona. Především provozovatel vysílání skutečně vulgární výrazy takzvaně vypípal, ve vysílání explicitně nezazněly a příslušné momenty není možné hodnotit na základě domyšlené kompletní podoby problematického výrazu. Vypípání není jen odstranění části textu, ale také demonstrace postoje provozovatele, že příslušný výraz považuje za nepřijatelný. Ve vysílání byly ponechány bez vypípání jen výrazy hraniční – neadresné pokleslé dodání důrazu pronášenému sdělení výrazem „ty vole“. Dále je třeba přihlédnout k tomu, že hádka měla racionální základ – problém hmyzích kousanců Ivety č. 1, což bylo téma hádky, reálně existoval a jeho přesná příčina nebyla spolehlivě známa. Ani jedna strana sporu neměla pro svůj pohled spolehlivé důkazy. Situace byla objektivně pro Ivetu č. 1 stresující – projevil se u ní zdravotní problém, se kterým do výměny nevstoupila, a ten nemohl být v dané situaci řešen zcela diskrétně už proto, že se stal příčinou ukončení výměny. Přes emocionální balast hádka neztratila věcnou rovinu – obě strany prezentovaly svůj pohled na věc a své argumenty. Spor zůstal ve slovní rovině – nedošlo k eskalaci verbálního vyjadřování

neverbálními prostředky, například zaujetím výhružného postoje, fyzickým kontaktem apod. Slovní potyčka skončila bez dalších následků – účastnice se rozešly. V pořadu nezůstal obsah hrubé hádky bez odezvy – to, jak Iveta č. 1 mluvila s Aničkou, bylo ostře zkritizováno v závěrečném rozhovoru dospělých mezi osmi očima.

Přes zkrácení o den byl formát výměny jinak téměř úplně dodržen. Proběhlo kolečko hodnotících monologů všech čtyř dospělých účastníků výměny, které je možné označit za konstruktivní – hovořící se soustředili hlavně na přínos výměny pro sebereflexi a rodinné vztahy a na předsevzetí, ne na provozní havárie a následné neshody, ke kterým došlo během výměny. Zařazen byl i názor Aničky. Loučení proběhlo jen v Jablonci. Na cestě autem zpátky o svých dojmech a očekáváních promluvili opět všichni čtyři dospělí, shledání partnerů proběhlo jako obvykle s objetími, polibky a květinami. V těchto pasážích nedošlo k ničemu, co by se vymykalo únosnosti. Konal se i závěrečný rozhovor mezi osmi očima (od 1:12:24), kde ovšem došlo ke konfliktu. Honza prezentoval svůj pohled na příčinu vzniku hmyzích kousanců u Ivety č. 1 – otevřenými okny v noci mohli nalétat dovnitř komáři, v domácnosti je pes, kterého Iveta č. 1 hladila, roli mohla sehrát i osobní hygiena. Iveta oponovala, že kousance má i tam, kde nemohou být od komárů, a že lékařka uvedla, že příčinou mohou být i štěnice. Obě strany si pak vytýkaly nedostatky v hygieně. V další pasáži rozmluvy (od 1:13:26) byla Iveta č. 1 tvrdě zkritizována za hrubost vůči Aničce – Iveta č. 1 odmítla, že by byla k Aničce hrubá, ačkoliv dřívější pasáž dokládala, že tomu tak bylo. Hájila se tím, že se nenechá od puberťačky urážet. Honza uvedl, že Iveta č. 1 při výměně stále kritizovala svého partnera Davida. Ten na to navázal vyjádřením, že vztah mezi ním a Ivetou č. 1 je v takovém bodě, že musejí vyhledat poradenskou pomoc, a pokud Iveta nebude souhlasit, rozejdou se. To jeho partnerka akceptovala, ale když poukázal na to, že v domácnosti za přítomnosti druhé Ivety všechno fungovalo, Iveta č. 1 se urazila (1:14:50 – *„Takže ty se přikláníš jako na jejich stranu, že já jsem tady největší ***ně, jo teďka?...“*) a odešla. Po odchodu ven pokračovala Iveta č. 1 v monologu, kterým komentovala, k čemu došlo. Když za ní přišel David, hrubě mu vyčetla, že nestál při ní. V průběhu rozhovoru mezi osmi očima přešla Iveta z Jablonce pod vlivem emocí k hrubému jazyku a zčásti se k ní přidali někteří ostatní. Provozovatel ve vztahu k hrubému jazyku postupoval jako jindy – vulgarismy byly vypípány, bez vypípání byl ponechán výraz „ty vole“ s funkcí fráze k získání pozornosti a dodání důrazu. Po návratu domů už Iveta č. 1 a David mluvili klidněji o tom, že navštíví poradnu a že se uvidí, jak jim pomůže. Shledání rodiny v Brzicích proběhlo radostně a Iveta č. 2 promluvila o tom, že si uvědomila, že si musí udělat víc času na dcery.

Může být otázka, jak k nedostatkům v péči o děti, které byly v pořadu prezentovány – zejména k problému se samostatným užíváním léků dětmi a k tomu, jak děti měly volně k dispozici přemíru sladkostí – přistupovat, když byl problém napraven hned v průběhu pořadu. Z hlediska zákona o vysílání není patrné, v čem by sledování takovýchto pasáží mohlo poškodit vývoj dětí a mladistvých, naopak ukazování problémů současně s řešením mohlo být pro diváky nehledě na věk přínosné. Z hlediska sociálně-právní ochrany dětí z příslušné rodiny je situace nejasná. Jednak bylo v pořadu demonstrováno, že problémy byly napraveny. Z obsahu záběrů v pořadu dále vyplývá, že pořad byl natočen už v minulém roce, řadu měsíců před vysíláním, takže obsah není časově aktuální. Je zde i faktor pochybností o tom, do jaké míry je obsah pořadu dokumentárně reálný, a do jaké míry byl ovlivněn tvůrci pořadu směrem k fikci. Přes tyto pochybnosti je možné případně zvážit, jestli by nebylo v tomto případě vhodné předat poznatky o obsahu pořadu orgánům sociálně-právní ochrany.

Celkově byl v tomto pořadu z cyklu Výměna manželek výskyt hrubého jazyka častější než v předcházejících epizodách. Bez vypípání byly jako v jiných epizodách ponechány výskyty výrazu „ty vole“ (6:40, 7:59, 8:02, 11:22, 20:10, 20:17, 51:30, 51:33, 51:37, 52:07, 1:01:13, 1:01:14, 1:01:22, 1:12:15, 1:13:19, 1:15:30, 1:15:31, 1:15:35, 1:15:45, 1:16:11), ale vyskytlo se ještě několik dalších případů: „dobytek“ (o lidech, 7:30), „k prdu“ (27:05, 27:15), „prděj“ (27:23), „na prdeli“ (35:06), „kousek žrádla“ (42:57). Také vypípané výrazy byly častější než jindy (11:20, 12:00, 34:06, 34:09, 34:57, 47:08, 51:32, 1:00:23, 1:00:29, 1:01:01, 1:01:03, 1:01:06, 1:01:25, 1:01:37, 1:13:28, 1:13:41, 1:14:16, 1:14:53, 1:14:55, 1:15:00, 1:15:28, 1:15:45, 1:15:47, 1:15:52). Výskyt vypípaných výrazů hodnotíme

stejně jako v jiných případech: k těmto případům nelze pro nedostatek explicitnosti přihlížet. Celkově se nicméně zdá být v tomto pořadu přístup provozovatele vysílání k připuštění výrazů vulgárního charakteru bez překrytí pípnutím už za hranicí, kterou je možné tolerovat, a navrhujeme **upozornit provozovatele na porušení zákazu vysílat v úseku 6-22 hodin pořadu s vulgarismy a nadávkami**.

Kromě jevů již zmíněných se v pořadu ojediněle vyskytly záběry dospělých při kouření (19:40, 22:57, 35:00, 1:02:29). Dospělí kouřili vesměs mimo dosah dětí a způsob zobrazení kouření nebyl takový, aby to vytvářelo nějaké pozitivní významové konotace tohoto problematického jevu. Tyto prvky obecně nepřispěly k vhodnosti obsahu pořadu pro děti a mladistvé, ale vzhledem k rozsahu i pojetí příslušných záběrů jejich vysílání není možné hodnotit jako porušení zákona.

6. Výměna manželek 28. dubna 2021

První partnerský pár: Pavla, 29 let, 2 děti, na mateřské dovolené Jaroslav, 31 let, zámečník Bydliště: pronajatý byt 2+1 v panelovém domě na okraji Ostravy Děti: Nikol 9 let, Daniel 2 roky Rodinu do výměny přihlásila Pavla, která by chtěla, aby se manžel méně věnoval televizi, jejíž sledování je jeho zálibou, víc s rodinou mluvil a víc se rodině věnoval.	Druhý partnerský pár: Petra, 47 let, 1 dítě, uklízečka Jarda, 49 let, živnostník Bydliště: starší domek se zahradou ve vesnici Daskabát u Olomouce Dítě: Ellinka 3 a půl roku Rodinu do výměny přihlásila Petra z více důvodů. S partnerem se neshodnou na výchově dcery – otec se jí výrazně věnuje, a stejně se z vlastní vůle výrazně věnuje domácím pracím. Obojí podle Petry přehání. Dalším důvodem je, že partner příliš popíjí alkohol.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Jak si poradí Petra v domácnosti, která je podle jejích představ nefunkční a zanedbaná?
Dokáže Pavla změnit náhradního manžela tak, aby se přestal věnovat všem domácím pracem?“

Mezi rodinami ve výměně byly různé rozdíly, ale největší byly v založení a osobnostech účastníků. V Daskabátu se při výměně sešly osobnosti, které ve svých rodinách byly dominantní, ale v protichůdném směru. Pavla z Ostravy na mateřské dovolené měla tendenci k lehkomyslnosti a k ulehčování práce, její pracovitost měla velké výkyvy, což se projevovalo ve stavu a fungování ostravské domácnosti, i třeba v tom, že větší zapojení přítele do rodinných aktivit neřešila přímo, ale prostřednictvím výměny. Jardova dominantnost se v Daskabátu projevovala iniciativním pečovatelstvím o milovanou dcerku a o domácnost, což si nedal rozmluvit, až tím jeho starostlivá partnerka Petra trpěla. Podobně paličatě přistupoval ke své zálibě v alkoholu. Pavla při výměně čelila výzvě, zda překoná nejen svou pohodlnost, ale i svéhlavou činorodost Jardy. V Ostravě se sešla dvojice, která ve své rodině hrála druhé housle, což ale mělo různé příčiny. Svým založením starostlivá a pracovitá Petra byla doma v Daskabátu převálcována nezdravě iniciativním dominantním partnerem, což vedlo až k její frustraci z nedostatku práce, které by se mohla věnovat. Tento problém během výměny nebyl a Petra mohla při péči o domácnost a děti v Ostravě projevit své schopnosti. Jaroslav z Ostravy se za běžných okolností stranil většího zapojení do rodinného života v představě, že zatímco on má své zaměstnání, manželka na mateřské dovolené by se měla postarat o rodinu a domácnost. V asistenci při hrách dětí neviděl smysl a raději se věnoval své televizní zálibě. Ve změněné konstelaci ostravské rodiny při výměně manželek se Jaroslavův běžný přístup k participaci na domácím fungování nemohl uplatnit a Jaroslav musel plnit pro něj neobvyklou aktivnější roli.

V Ostravě Petra při seznamování s domácností registrovala některé problémy. Téměř dvouletý Daniel nosil plíny a nebyl přebalený, byt nebyl upravený a dobře uklizený, dětské oblečení nebylo srovnané a vyprané, dětem chybělo některé oblečení a obutí. Ukázalo se, že o mladšího brášku se často stará

devítiletá Nikolka, a také to, že maminka vychází ráno pro jídlo k snídani sama a děti nechává doma samotné. To považovala Petra za nebezpečné, probrala to s Jaroslavem a začala brát děti na nákup s sebou. Začala také zvykat Danečka na nočník a odvykat od plín, což se během deseti dnů úplně podařilo. Jednoho dne si Jaroslav vzal v zaměstnání volno a věnoval se dětem. Bylo vidět, že s tím nemá zkušenosti a Nikolka potvrdila, že je to poprvé. Z povídání Nikolky později vyplynulo, že její maminka si hraje hlavně s malým Danem, ale s ní málokdy. Petra došla k názoru, že rodiče se dětem málo věnují. Petra dvakrát vyrazila s dětmi na nákup, aby jim na vlastní odpovědnost dokoupila některé věci, které potřebovaly a které doma neměly – některé části oblečení a další potřeby. Na nákupech vzala Petra děti na oběd na pizzu a při té příležitosti zjistila, že rodina takto společně nikdy nevyráží. Když Petra v polovině týdne přebírala velení v domácnosti, přála si, aby si Jaroslav na dva dny vyzkoušel, co musí jeho partnerka při péči o děti a domácnost dělat. Druhým přáním vyměněné manželky byl rodinný výlet. Všechny úkoly Jaroslav zvládl.

V Daskabátu měl Jarda nejprve naplánovaný výlet s přáteli-rybáři k rybníku a vzal rodinu s sebou. Sám se chopil příprav na výlet, o pomoc nežádal a Pavla mu iniciativně nepomáhala. Také pobyt na výletě proběhl obdobným způsobem. V monologu Pavla chválila dceru Nikolku, jak jí doma pomáhá, a vyjádřila názor, že vzhledem k tomu, že doma probíhá pravidelný úklid, bude mít náhradnice Petra málo práce. Záběry ale ukazovaly, že Pavla stav své ostravské domácnosti přeceňovala. Po návratu z výletu se v Daskabátu dělo totéž, co na výletě – Jarda se věnoval dcerce a Pavla si nenašla v domácnosti žádnou práci. Komentovala, že Jarda dcerku rozmazluje, což by mohlo mít časem špatné následky. Také další záběry z domácnosti v Daskabátu ukazovaly, že Pavla přistupovala k povinnostem, které si žádá provoz domácnosti, pasivně, zatímco Jarda se kdykoliv sám ujmul práce, která byla potřeba – složil např. usušené prádlo, nebo se postaral o mokrou Ellinku, když se vykoupala v bazénu na zahradě. Nelze ale vyloučit, že výběr záběrů, které byly použity v pořadu, motiv malé pracovitosti Pavly mohl poněkud zveličovat. Jeden den se rozhodla sama uvařit a provést větší úklid, a také to realizovala. Část rajské omáčky a karbanátků od oběda zůstala v kuchyni neuklizená do chladničky. Když Pavla s Jardou kontrolovali, jestli se jídlo v teple nezkazilo, Jarda při ochutnávání (42:00) zavtipkoval, že omáčka, které nic nebylo, není dobrá, a dodal, že je studená a on ji má rád horkou. Pavla ho mimo záznam za to nazvala v nevážném tónu blbcem (že k tomu došlo, vyplynulo z následující pasáže). Zařazena pak byla pasáž, kdy se Jarda ohradil proti tomu, aby byl urážlivě oslovován, měl výchovný hovor na toto téma, Pavla uznala chybu a omluvila se. Omluva byla stvrzena a přijata podáním rukou. Celá situace proběhla v přátelské atmosféře. Při přebírání velení měla Pavla dvě přání – jeden den nebude Jarda v domácnosti nic dělat a buď jeden den bude úplně bez piva, nebo do konce výměny omezí celodenní konzumaci piva na tři láhve. Jarda si zvolil jednodenní abstinenci. V jednom dnu Pavla splnila přání Petry z manuálu a učila Ellinku jezdit na kole. Té se nechtělo, ale díky neústupnosti Pavly lekce jízdy na kole nakonec úspěšně proběhla v naplánovaném rozsahu. Jarda vzal rodinu na výlet do jeskyní, na kterém Pavlu rozbolel zub, a byla tím do konce výměny handicapována. Mimo jiné to způsobilo další z jejích výpadků v zapojování do domácích činností.

Před závěrem proběhly tradiční hodnotící monology účastníků výměny. Jaroslav z Ostravy vyzdvihl, že si při výměně uvědomil, že se musí více věnovat dětem. Petra si uvědomila, jak jí chybí, aby se mohla starat o děti a domácnost, a vyjádřila naději, že jí její partner dá prostor k realizaci. Pavla váhavě hovořila o tom, že by rodina měla podnikat společné výlety, že ona by měla změnit to, jak se věnuje výchově dcerky, a dávat více najevo, že svého partnera miluje. Jarda z Daskabátu uvedl, že je po výměně unavený, protože Pavla málo pomáhala s chodem domácnosti, a vyjádřil přání, aby Petra už nebyla nervózní, jakou se stala v poslední době, a byla zase taková, jako bývala dřív. V podobném duchu a bezkonfliktně probíhal následující rozhovor účastníků výměny mezi osmi očima. Petra hovořila o svých zkušenostech z ostravské domácnosti: Jaroslav nebyl mlčenlivý a je potřeba, aby Pavla ze své strany změnila přístup ke komunikaci se svým partnerem. O domácnost a děti musí Pavla víc pečovat a neměla by nechávat na Nikolce, aby se místo ní starala o malého Daniela. Děti by Pavla neměla nechávat doma samotné. Pavla ocenila péči Jardy o domácnost v Daskabátu, ale zarazil jí jeho vztah k alkoholu – tomu se budeme věnovat dále. Nakonec se rozhovor mezi čtyřmi účastníky změnil

v rozhovor mezi Petrou a Jardou. Petra uznala, že musí být k Jardovi více tolerantní, což on ocenil a připomněl, že Petra bývala k němu laskavější. Petra mu vysvětlila, jak se změnil po narození dcerky, na kterou se upnul a nenechal jí prostor, aby normálně fungovala jako matka a mohla se starat o domácnost. Jarda to pochopil a řekl, že se bude snažit jí ulehčit život. Nakonec si vyznali lásku. Podobně emotivní byly i poslední promluvy při shledání rodin. Ostravští partneři Pavla a Jaroslav vyjádřili odhodlání být společně s dětmi jednou velkou šťastnou rodinou. Za rodinu z Daskabátu promluvila Petra – má partnera, který je jí oporou a krásné zdravé dítě a svoji rodinu by nevyměnila za nic na světě. Poslední slovo v pořadu ale dostal Jarda: *„A já doufám, že dostanu větší prostor k tomu pivu. Mám rád pivo, tak piju pivo, ne?“*, a po polibku od svojí partnerky, který snad pochopil jako výraz tolerance, jí poděkoval.

Nyní k celkovému hodnocení epizody. Toto vydání cyklu Výměna manželek bylo v některých ohledech atypické. V jeho obsahu se nevyskytlo nic, co by mohlo být považováno za konflikt, který bývá zdrojem problematických obsahových prvků. V pořadu se také prakticky nevyskytoval hrubý jazyk až na zanedbatelné náznaky: „do blba“ (do neurčita, 31:53); „kozy“ (prsa, 35:21 – v rámci anekdotické formulace); „blbče“ (42:12 – citace oslovení, které samotné se v záznamu neobjevilo a bylo použito v nevážném tónu); „kráva“ (43:30 – užití jako příklad v monologu: *„Já jí taky neříkám, že je kráva.“*). V tomto vydání se nevyskytovaly vypípané nepublikovatelné výrazy. Naopak v pořadu byla pasáž, ve které se výchovným způsobem a s náležitou argumentací Jarda ohradil proti byť žertovnému označení za blbce, a přiměl pachatelku Pavlu k omluvě. Tato pasáž měla až edukativní charakter. Občas se v tomto vydání vyskytovaly záběry kouření dospělých (14:35, 15:57, 21:27, 30:40, 33:58, 45:05). Vesměs se jednalo o kouření mimo dosah dětí a bez pozitivních významových konotací. Naopak vícekrát se v průběhu pořadu vyskytla explicitní kritika kouření (např. 1:05:15) a tvořila prakticky kritickou linku, která provázela většinu záběrů kouření.

Propracovali jsme se k jevu, kterého se týkala závěrečná citace – **k prezentaci pití alkoholu v pořadu a vztahu k pití alkoholu**. O jednotlivých případech v pořadu nemá smysl hovořit, protože byly velmi četné. Kromě momentu, kdy při rozhovoru mezi osmi očima stály na stole dva půllitry piva, šlo vesměs o pití piva Jardou z Daskabátu. Tento jeho zlozvyk byl i jedním z motivů, který vedl jeho partnerku Petru k přihlášení rodiny do výměny. Jarda se netajil tím, že pití piva je jeho záliba, a své pití zlehčoval. Už při úvodním loučení s partnerkou odjíždějící na výměnu měl na sobě tričko s nápisem „Pivo je moje palivo“. Před polovinou výměny vyměněná manželka Pavla objevila v Daskabátu kalendář, kam si Petra poznamenávala, kdy a kolik Jarda pil alkoholu – záznamy byly v každém týdnu a nezřídka ve většině dnů týdne. Když s kalendářem konfrontovala Jardu, ten se na dálku dovolával tolerance od své ženy a vyjádřil názor, že jeho pití není tak hrozné. Zařazen byl monolog Petry na toto téma (51:46). Vyjádřila obavy z partnerova pití alkoholu, až se rozplakala. Z její řeči vyplynulo, že Jardovo pití alkoholu se netýkalo jen piva, což se však ve výměně neprojevilo (v pořadu pil z alkoholických nápojů jen pivo, pokud to bylo možné přesně identifikovat). Při přebírání velení v rodině si Pavla přála, aby Jarda buď jeden den byl úplně bez piva – což si vybral, nebo aby do konce výměny omezil celodenní konzumaci piva na tři láhve. To naznačuje povážlivou úroveň Jardova pití a ukazuje, čeho se týkalo Jardovo vytrvalé zlehčování jeho pití. Obojí – tedy míra pití alkoholu a vytrvalé odmítání, že by se jednalo o problém – nasvědčuje tomu, že Jarda se projevoval jako alkoholik. „Návyk na léky, drogy nebo alkohol je dle definice WHO (Světové zdravotnické organizace) stav periodické nebo chronické intoxikace (otravy) psychotropními substancemi, jenž je vyvoláván opakovaným užíváním přirozené nebo syntetické drogy a je škodlivý pro jednotlivce a společnost.“[3] „Rizikové pití je taková úroveň konzumace nebo charakter pití, které pravděpodobně povedou k poškození, bude-li návyk v pití přetrvávat; podle pracovní definice WHO (Světová zdravotnická organizace) je to více než 20 g alkoholu denně pro ženy a více než

[3] Jaromír Koch: Alkoholismus, jeho příčiny, průběh a léčba, diplomová práce, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií – Institut mezioborových studií Brno, Brno 2011, s. 11 (dostupné zde: https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/18527/koch_2012_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

40 g alkoholu denně pro muže…“[4] Podle dostupných informací je průměrný obsah alkoholu v českém pivu 4-5 %. V pořadu bylo Jardovi navrženo, aby omezil pití piva na maximálně tři láhve denně, neboli běžně pil čtyři láhve nebo více. Jedna láhev piva obsahuje půl litru. Ethanol má hustotu 789 kg/m³. Čtyři až pět objemových procent ethanolu ve dvou litrech piva představuje cca 63,1-78,9 g ethanolu. Jardovo pití piva, které bylo prezentováno v pořadu, bylo na úrovni rizikové konzumace alkoholu a závislosti na alkoholu. Je sice pravda, že natáčení daného vydání probíhalo v letních vedrech, takže zvýšené pití nápojů bylo nutné, ale to může omluvit časté pití piva Jardou a jeho prezentaci v pořadu jen do určité míry. Také je pravda, že Jarda i přes časté pití piva nebyl v pořadu nikdy viditelně opilý. Přesto se jeví tento obsahový motiv pořadu jako problematický. V rovině možného negativního působení tohoto obsahového motivu na diváky poukazujeme na již výše citované poslední slovo Jardy v pořadu (*„A já doufám, že dostanu větší prostor k tomu pivu. Mám rád pivo, tak piju pivo, ne?“*), které vyjadřuje odmítnutí chronického konzumenta piva uznat, že jde o problém, vyzdvihuje pití piva jako radost, a vyjadřuje výzvu k toleranci tohoto zlozvyku. V pořadu sice byl vyjádřen odsudek pití alkoholu zejména Jardovou partnerkou Petrou a pořad obsahoval pokus o omezení Jardova pití alkoholu přáním Pavly při přebírání velení v domácnosti, ale poslední slovo Jardy v pořadu ukázalo marnost snah o jeho ovlivnění. Pro diváky se Jarda tímto posledním slovem jakoby stal vítězem sporu o jeho pití alkoholu a v tomto směru bylo ovlivněno vyznění pořadu. Problémem také je, že Jarda jinak v pořadu fungoval jako kladný hrdina – jako neúnavný pomocník v domácnosti, jako láskyplný otec i milující partner, dokonce i jako mravokárce ve vztahu k používání hrubého jazyka nebo ke kouření, či v neposlední řadě jako vtipný, dobrosrdečný a velkorysý člověk. Pití alkoholu se také viditelně nepodepsalo na Jardově fyzickém stavu – opak by mohl diváky varovat. Obhajoba konzumace alkoholu v pořadu zazněla od člověka s mnoha kladnými vlastnostmi, který mohl divákům imponovat, a mladé diváky, kteří jsou vzhledem k věku méně kritičtí, mohl tak ovlivnit i svým postojem k pití alkoholu.

S přihlédnutím ke všem okolnostem se případ jeví jako hraniční. Pro toleranci prezentace pití alkoholu a pozitivního přístupu k němu ze strany kladného hrdiny jako rizikového faktoru pro vývoj dětských a mladistvých diváků hovoří zejména skutečnost, že pití alkoholu bylo v pořadu odmítnuto s přesvědčivými argumenty i se silným emocionálním nábojem. Konzument alkoholu bohužel toto odmítnutí neakceptoval. V dokumentární rovině mohla být určitým přínosem pro diváky prezentace člověka, který má mnoho dobrých vlastností, ale s nimi také problém s pitím alkoholu a nekritický vztah ke svému pití. Divák si tak mohl uvědomit, že takovéto rozporuplné situace nastávají a přemýšlet o nich. Rizikovost příkladu člověka s mnoha kladnými vlastnostmi, avšak nad hranici střídmosti konzumujícího alkohol, trvajícího na svém právu pro radost konzumovat pivo a dožadujícího se tolerance tohoto zlozvyku, z hlediska § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb. ovšem nelze vyloučit. Okolnosti případu se ovšem jeví jako značně specifické. **Připraven je koncept usnesení o upozornění na porušení zákona, usoudí-li Rada, že v daném případě byl spáchán přestupek.**

V rovině sociálně-právní ochrany dětí, tj. možného vlivu okolnosti, že otec malé Ellinky má pozitivní vztah k pití piva a konzumuje ho v míře větší, než je považováno za bezpečné, na toto dítě, je hodnocení případu komplikováno tím, že pořad nebyl dokumentem, ale show, kde skutečný stav věcí, jak byly prezentovány ve vysílání, nemusí plně odpovídat realitě. V pořadu mohla být zveličena míra Jardova pití alkoholu, a stejně tak jeho názory na pití piva mohly být vymyšlené pro účel show. Pořad byl natáčen v létě, neboli zhruba před třičtvrtě rokem, a situace v rodině, pokud v pořadu odpovídala realitě, může být dnes jiná. Na druhou stranu „obětí závislosti na alkoholu v rodině jsou především děti“[5]. Rada může zvážit, jestli není vhodné na případ upozornit orgány sociálně-právní ochrany dětí.

K vydání cyklu Výměna manželek z 28. dubna 2021 Rada obdržela stížnost diváka (č. j. RRTV/5911/2021-vra) na nevhodný obsah z hlediska ochrany mladistvých: *„ve vysílaní se objevil*

[4] Zdroj: https://www.alkoholik.cz/zavislost/nejcastejsi_otazky_o_alkoholu/index.html.
[5] Jaromír Koch: Alkoholismus, jeho příčiny, průběh a léčba, diplomová práce, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií – Institut mezioborových studií Brno, Brno 2011, s. 45.

necenzurovaný detailní záběr na obsah nočníku malého dítěte. Nevím zda by se toto na obrazovkách televize mělo vůbec vyskytovat, nemá to žádný význam k průběhu dění, navíc nevím, jak se to může za několik let líbit dítěti, když celá republika vidí, co vytvořil do nočníku. Myslím, že by se to nemělo na obrazovkách vyskytovat i vzhledem k tomu, že pořad začíná i před desátou hodinou." Podání souvisí s tím, že v ostravské rodině ještě ne dvouletý Daniel na začátku výměny manželek dosud nosil plíny. V manuálu domácnosti jeho matka žádala nově příchozí maminku, jestli by jí nepomohla s tím, aby se malý Daniel naučil používat nočník. Ta se k tomu postavila vstřícně a začala posazovat malého Daniela na nočník, a nakolik bylo možné podle obsahu pořadu tuto věc sledovat, během deseti dnů výměny Daniel začal chodit bez plín. V pořadu se záběry do nočníku objevily dvakrát (19:04, 1:03:12) – poprvé s močí, podruhé se stolicí. Přítomní dítě chválili za jeho pokroky, dítě nebylo nijak zesměšňováno. Záběry citlivých částí těla dítěte se v pořadu nevyskytly. Na základě monitoringu se jeví případ jako únosný. V pořadu byl dokumentován nácvik s dítětem, aby začalo používat nočník a přestalo používat plíny. Jde o přirozenou etapu života každého dítěte a nelze mít za to, že připomínání této fáze života, která se týká každého, může mít nějaký zvláštní negativní dopad. Pro diváky mohlo být přínosné vidět, jak se příslušný nácvik provádí – v tomto smyslu nešlo o samoúčelné záběry. Záběry přímo do nočníku jistě nebyly z dokumentárního hlediska nutné, svým charakterem zapadaly spíše do zábavné reality show, ale je možné vyloučit, že by použití záběrů tím způsobem, jak tomu bylo v posuzovaném případě, nějak poškozovalo dítě nebo televizní diváky. Podání bylo zařazeno do souhrnu podání na zasedání č. 9/2021, bod 19, případ č. 14 v souhrnu a Rada rozhodla o odložení věci.

K hodnocení obsahu reality show Výměna manželek

V korespondenci veřejného ochránce práv a jeho zástupkyně, včetně závěrečného stanoviska veřejného ochránce práv, se poměrně konzistentně ve vztahu k cyklu Výměna manželek používá označení „pořad". Jde o zdánlivý detail, ale k používání označení „pořad" volně – jak v užším smyslu jednotlivého pořadu jako jednotlivé položky programu konkrétního dne, tak v širším smyslu cyklického pořadu – je třeba v rámci odborného diskurzu přistupovat opatrně. Při alternativním používání označení „pořad" v užším i širším smyslu se stírají rozdíly mezi obojím, které jsou však v exaktní rovině zásadní. Pro účely zákona č. 231/2001 Sb. se rozumí *„pořadem v rozhlasovém vysílání část vysílání, která svým obsahem, formou a funkcí tvoří uzavřený celek vysílání nebo tok programových prvků a představuje samostatnou položku rozhlasového programu; pořadem v televizním vysílání se rozumí pohyblivá obrazová sekvence se zvukem nebo bez zvuku, která svým obsahem, formou a funkcí tvoří uzavřený celek vysílání a představuje samostatnou položku televizního programu"* (§ 2 odst. 1 písm. l)). Zákon tedy pracuje výhradně s pojmem pořad v užším smyslu, nikoliv ve smyslu cyklického pořadu. V odborné rovině je třeba rozlišovat mezi označením Výměna manželek pro jednotlivý pořad a pro cyklus. Z hlediska zákona není cyklus Výměna manželek pořadem, jehož jednotlivé epizody jsou díly jednoho pořadu, ale jednotlivé epizody jsou ve smyslu zákona různými pořady a cyklus nebo jeho úsek je sadou více různých pořadů. Pokud cyklus chápeme jako cyklický tvar, který není ukončený, je otevřený do budoucnosti, je samozřejmě působnost Rady zákonem zásadně limitována tím, jak je její dohledová pravomoc směrem k obsahu vysílání vymezena v § 5 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb. – tak, že Rada *„monitoruje obsah rozhlasového a televizního vysílání"*. Rada nemůže v rámci své dohledové funkce přijímat opatření k něčemu, co se dosud nestalo obsahem vysílání, a tedy ani k cyklickému pořadu, pokud by pod toto označení byla zahrnuta i ta část cyklu, která ještě nebyla vysílána, nebo ještě ani nebyla vyrobena. Takový přístup by byl cenzurou svého druhu. Vysílání budoucích částí cyklu variabilního obsahu může Rada ovlivnit jen nepřímo monitorováním obsahu jeho odvysílaných částí a vyvozováním závěrů směrem k těmto odvysílaným pořadům. Platnost těchto závěrů nelze rozšiřovat na dosud neodvysílané pořady ze stejného cyklu. Obdobně není možné závěry z monitoringu konkrétních epizod cyklu vztahovat na jiné odvysílané epizody, které však nebyly monitorovány. Z těchto důvodů zůstáváme při hodnocení šesti analyzovaných pořadů z cyklu Výměna manželek u závěrů týkajících se jednotlivých pořadů a nepokoušíme se o jejich zobecňování, zejména ne na celý cyklus Výměna manželek. Poznatky o možných problémech z hlediska zákona jsou uvedeny výše

v rámci rozboru obsahu jednotlivých pořadů z cyklu Výměna manželek z období od 24. března do 28. dubna 2021.

Určitým nedorozuměním v komunikaci veřejného ochránce práv s Radou se zdá být rozebírání vhodnosti či nevhodnosti, případně možné škodlivosti obsahu reality show Výměna manželek. V rovině dohledu Rady nad dodržováním zákona je relevantní jen to, jestli určitý odvysílaný obsah – v tomto případě obsah konkrétních pořadů z cyklu Výměna manželek – byl, či nebyl v souladu s ustanoveními zákona č. 231/2001 Sb., např. § 32 odst. 1 písm. g). Při posuzování této zásadní otázky je třeba brát v úvahu různé aspekty a průvodní okolnosti, které mohou být chápány i jako posuzování vhodnosti obsahu pořadu pro nejmladší diváky v různém smyslu. S určitým zjednodušením je možné říci, že v konkrétních případech, např. u jednotlivých pořadů z cyklu Výměna manželek, Rada hledá bod, do kterého je obsah možné ještě hodnotit jako nevhodný pro nejmladší diváky v obecnějším smyslu slova, a kdy už případně nabývá znaků možného porušení § 32 odst. 1 písm. g) nebo jiného ustanovení zákona č. 231/2001 Sb. O tom, že by výsledkem posouzení obsahu pořadu Radou byl verdikt o jeho vhodnosti či nevhodnosti pro nejmladší diváky v obecném smyslu nemůže být řeči, ledaže by se tím velmi nepřesně mínilo posouzení z hlediska dodržení či nedodržení § 32 odst. 1 písm. g) nebo jiných ustanovení zákona č. 231/2001 Sb. Vykládání výsledku projednání obsahu konkrétního pořadu Radou se závěrem, že jeho odvysíláním nedošlo k porušení např. § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., jako verdiktu Rady o tom, že jde o pořad vhodný pro děti a mladistvé, by bylo dezinterpretací výsledku projednání věci Radou. Jevů, které je možné považovat za znak nevhodnosti obsahu pořadu pro děti či mladistvé v obecnějším smyslu slova, byla při monitoringu pořadů z cyklu výměna manželek z období od 24. března do 28. dubna 2021 zaznamenána celá řada a mnohé z nich jsou zmíněny v rozboru obsahu jednotlivých vydání cyklu. Poznatky nasvědčující možnému porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb. byly při nynějším monitoringu získány v případě pořadu z cyklu Výměna manželek, který byl v premiéře vysílán na programu NOVA dne 28. dubna 2021, a to v souvislosti se způsobem prezentace konzumace alkoholu a vztahu k ní. Vzhledem k okolnostem případu je navrženo upozornit provozovatele na porušení zákona.

K nevhodnosti obsahu pořadu pro nejmladší diváky v širším smyslu slova může přispět např. i vulgární jazyk, mnoha diváky velmi výrazně negativně vnímaný rys, který však je ve smyslu zákona č. 231/2001 Sb. samostatnou skutkovou podstatou reflektovanou v § 32 odst. 1 písm. j). Proto při hodnocení obsahu pořadů z hlediska zákona nezbývá než hodnotit tento aspekt separátně od jiných skutkových podstat, bohužel včetně aspektu, že za případné porušení zákazu vysílání verbálních vulgarit a nadávek není možné provozovateli vysílání podle zákona uložit žádnou sankci. Při monitoringu obsahu pořadů z cyklu Výměna manželek vysílaných na programu NOVA v období od 24. března do 28. dubna 2021 bylo zjištěno porušení zákazu vysílat v úseku 6:00-22:00 hodin pořady obsahující vulgarismy či nadávky ve vydání z 21 dubna 2021. Je navrženo upozornit provozovatele na porušení zákona.

V pomyslné škále vhodnosti pořadu pro nejmladší diváky v obecnějším smyslu ovšem nepochybně existuje segment, kdy není ještě možné u konkrétního pořadu hovořit o porušení zákona, ale kdy je velmi vhodné, aby dospělý, který má v dané chvíli dohled nad sledováním televizního vysílání přítomnými nedospělými diváky, korigoval možnost sledování určitého obsahu např. malými dětmi. Obsah mnoha pořadů může být v různé míře nevhodný pro děti či mladistvé, ale jejich odvysílání v úseku 6-22 hodin nemusí odporovat zákonu. V řadě zemí je i z tohoto důvodu uplatněn systém labellingu pořadů – signalizace věkové hranice, od které je sledování pořadu akceptovatelné, a případně uvádění dalších obsahových deskriptorů, které jsou signálem pro dospělé diváky, zejména rodiče dětí, aby zvážili, zda umožní sledování pořadu nejmladším divákům. V ČR systém labellingu někteří provozovatelé televizního vysílání neformálně používají, ale tento systém bohužel nebyl do zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání dosud zahrnut. To však neznamená, že by Rada měla suplovat odpovědnost dospělých při umožnění sledování méně vhodného obsahu dětmi a mladistvými větší přísností v případech, které dosud nepřekročily únosnou mez z hlediska platného znění zákona. Hranice citlivosti jednotlivých diváků vůči konkrétním potenciálně problematickým

prvkům v obsahu vysílání je velmi individuální a rozhodnutí Rady o tom, že nějaký pořad byl ještě odvysílán s dodržením zákona, nebo že byl již odvysílán s porušením zákona, může být v konkrétních případech kritizováno jak ve smyslu přílišné benevolence, tak ve smyslu přílišné přísnosti Rady. Základní parametry regulačního rámce ovšem vyplývají ze zákona a Rada je tím, kdo ho při svém dohledu nad obsahem vysílání aplikuje, ale není tím, kdo základní parametry regulačního rámce – tj. zákonná ustanovení – nastavuje. Garantem přípravy mediální legislativy na úrovní ústředních úřadů státní správy je Ministerstvo kultury ČR, nikoliv Rada. Pokud jsou adresovány Radě případné podněty, obvykle podněty neexplicitně formulované, aby postupovala přísněji než podle platného znění zákona, v podstatě míří k nesprávnému adresátovi, neboť jsou svým charakterem určeny ministerstvu kultury, a měly by být směrovány přímo jemu.

V souvislosti s používáním hodnotícího označení „nevhodnost“ či „škodlivost“ pro děti a mladistvé je velmi nešťastné vyvozovat paralely mezi nevhodností obsahu pořadů z cyklů Big Brother či VyVolení, jež byla prokázána a vyjádřena pravomocnými pokutami za porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., prověřenými i soudním přezkumem, a vcelku zjevnou obecně chápanou nevhodností částí obsahu některých dílů cyklického pořadu Výměna manželek pro děti a mladistvé, k čemuž může svádět i příslušnost cyklů do stejného širšího žánru reality show. Nevhodnost obsahu pro děti a mladistvé v širším slova smyslu lze i laicky prokázat poměrně snadno, případně je možné různě zaměřeným odborným bádáním prokázat některé problematické vlastnosti pořadů např. z hlediska etického (jako např. určité zostuzování chudoby v cyklu typu Výměna manželek[6]), ale to zdaleka nemusí být totéž jako prokázat např. schopnost ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých ve smyslu zákona. Aby mohly být aplikovány poznatky v závěrech soudů a poznatky odborných posudků vztahující se k obsahu pořadů z cyklů Big Brother či VyVolení na obsah pořadů z cyklu Výměna manželek, musely by existovat relevantní obsahové paralely mezi pořady z těchto různých cyklů. Širší žánr reality show má více žánrových poloh, mezi kterými jsou značné rozdíly, stejně jako mezi formáty jednotlivých cyklů. Položení otázky, proč Rada na reality show Výměna manželek nenahlíží optikou rozhodnutí správních soudů týkajících se v minulosti odvysílaných reality show jako např. Big Brother nebo VyVolení, v sobě implicitně obsahuje představu o souměřitelnosti případů. Mezi reality show Big Brother či VyVolení na jedné straně, a Výměna manželek na druhé straně, jsou z hledisek relevantních z právního pohledu rozdíly velmi značné.

Reality show Big Brother[7] a VyVolení[8] na rozdíl od Výměny manželek patří do skupiny charakteristické soutěžním charakterem (reality game show). Účastníci těchto show soupeřili o značnou výhru (Big Brother 10 milionů, VyVolení v hodnotě 11 milionů Kč). Soutěž měla více kol a v jednotlivých kolech

---

[6] Viz např.: Podcast: Výměna manželek zostuzuje chudobu. Diváci se díky ní cítí jako vítězové, říká socioložka, https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-serialy-filmy-kino-a-tv/678338/podcast-vymena-manzelek-zostuzuje-chudobu-divaci-se-diky-ni-citi-jako-vitezove-rika-sociolozka.html.

[7] „Big Brother (...) Je vybráno 12 soutěžících, kteří jsou umístěni do jednoho společného domu. Soutěžící jsou vybráni na základě castingu a souhlasí s tím, že budou nepřetržitě nahráváni. Stěny domu jsou částečně vyplněny polopropustnými zrcadly, za nimiž jsou kamery. Dům je také odposloucháván mikrofony a každý soutěžící má osobní mikroport. Soutěžící jsou v domě izolováni a tato izolace trvá pro posledního soutěžícího sto dní. „Velký Bratr“ je zde hlas, který dává soutěžícím různé úkoly a pokyny. O výherci rozhodují diváci, kteří hlasují, kdo dům z vybraných kandidátů opustí. Výherce získává 10 miliónů Kč. Tento pořad má také svého moderátora…“ Zdroj: Nikol Tomsová: Reality show – Televizní formát reality show optikou konceptu Viléma Flussera a sociálně psychologických experimentů, diplomová práce, Jihočeská Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd, České Budějovice 2007, s. 33.

[8] „VyVolení: Tato reality game show funguje na stejném principu jako již zmíněná show Big Brother. Skupina lidí v uzavřeném prostoru je nepřetržitě po dobu několika měsíců sledována kamerami. Během svého pobytu plní nejrůznější úkoly zadané realizačním týmem. O vítězi rozhodují diváci prostřednictvím SMS hlasování.“ Zdroj: Blanka Jelínková: „Dvě ženy, dva úplně odlišné životní styly.“ Analýza konstruování ženské role v reality show Výměna manželek., diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií, Praha 2007, s. 37.

byli neúspěšní adepti vyřazováni na základě hlasování diváků. Toto interaktivní zasahování diváků do průběhu show bylo dalším rozdílem oproti Výměně manželek, který vzdaloval tyto cykly od reflexe reality, jaká je, a přibližoval je k zábavnosti. Účastníci show tak byli bezprostředně motivováni, aby se chovali tak, aby zaujali diváky, kteří se chtěli bavit, s cílem dosáhnout setrvání v soutěži. Snaha zaujmout s motivem značného zisku může vést k problematickému chování. S tím, jak ubýval počet adeptů o hlavní cenu, rostl její motivační efekt pro zbývající účastníky show. Efekt posunu od reflexe reality, jaká je, k reflexi účelově vytvořené imitace reality a k zábavnosti měly další prvky formátu Big Brothera a VyVolených. Účastníci byli na dlouhou dobu uzavřeni v umělém prostředí vily či domu, odkud nemohli odejít (proto bývají reality show typu Big Brother či VyVolení označovány jako izolační či kontejnerové show) a kde byli závislí na přísunu všeho, co potřebovali, zvenčí, a izolováni od vnějšího světa a informací z něj. Realita v běžném smyslu zde byla do značné míry nahrazena prostředím uměle vytvořeným k předem stanovenému účelu. Toto umělé prostředí pak bylo autentickým způsobem prezentováno divákům jako realita – došlo v podstatě k mystifikační záměně autentického natáčení v umělém prostředí za prezentaci reality. V tomto prostředí byli účastníci dlouhodobě sledováni neviditelnými kamerami za průhlednými zrcadly a mikrofony, které museli nosit. Od režie show dostávali úkoly, za které byli odměňováni, přičemž jak úkoly, tak odměny byly často problematické – úkolem byla např. krádež nebo jiné nepřátelské konání a odměnou mohly být třeba cigarety nebo alkohol. Takovéto obsahové prvky mají potenciál problematičnosti z hlediska zákona. Reality show Big Brother a VyVolení trvaly řadu týdnů, zatímco každá Výměna manželek trvala jen deset dnů. Součástí vysílání Big Brothera a VyVolených bylo mnoho přímých přenosů. Účastníci show tak byli vystaveni umělé stresové situaci s parametry nesrovnatelnými s prostředím Výměny manželek, a tento dlouhodobý a intenzivní stres mohl ovlivnit jejich chování v nevhodném směru. V dlouhém výčtu podstatných rozdílů mezi reality show Big Brother či VyVolení a Výměnou manželek by bylo možné dále pokračovat.

Výměna manželek (Wife Swap) bývá naproti tomu řazena do typu reality show o životních experimentech. Stáž manželky v jiné rodině není tak vzdálena realitě, jako umělá situace soutěže v uzavřeném prostoru. Naopak situace, kdy člen rodiny po omezenou dobu pobývá v jiném prostředí, se vyskytuje i v běžném životě, ovšemže bez snímání kamerami. Ve Výměně manželek sice účastnící se rodiny také získají finanční obnos (100 000 Kč, dříve to bylo 50 000 Kč), ale nesoutěží o něj. Obnos se výší i nárokovostí (při splnění předem známých podmínek – zejména vytrvání ve výměně po celou dobu) prakticky podobá běžnému honoráři. Chování účastníků není ovlivňováno ohledy na hlasování diváků, které by rozhodovalo o setrvání v soupeření o odměnu. Výměna manželek se vysílá ze záznamu a výsledek desetidenního natáčení naplní jeden pořad o délce málo přes jednu hodinu. Tlak na účastníky natáčení je mnohem nižší a trvá nesrovnatelně kratší dobu, než jak tomu bylo při natáčení a vysílání Big Brothera či VyVolených, a zcela chybějí pro účastníky náročnější živě vysílané pasáže. Výměna má sice předem daný formát, ale účastníci neplní žádné operativní úkoly organizátorů. Podmínky natáčení nejsou uměle připravené jen pro natáčení reality show – prostředí není vybaveno průhlednými zrcadly pro nekontrolované sledování účastníků kamerami, ti ani nenosí u sebe mikrofon, který kdykoliv může zachytit, co říkají. Formát reality show Výměna manželek má jistě některá úskalí, ale hledání analogie s Big Brotherem či VyVolenými není použitelný klíč k hodnocení Výměny manželek. Pokud by v konkrétních případech nastaly v některém pořadu z cyklu Výměna manželek situace srovnatelné s problematickými situacemi v pořadech z cyklů Big Brother nebo VyVolení, u nichž bylo prokázáno porušení zákona, bylo by na základě analogie použití odpovídajících částí analýz daných pořadů či judikátů možné, ale takové případy nebyly při nynějším monitoringu zaznamenány, respektive byl zaznamenán jeden případ možného porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., ale jeho rysy byly jiné.

Podmínky natáčení Výměny manželek jsou sice bližší realitě v obvyklém smyslu než prostředí natáčení reality show Big Brother či VyVolení, ale stále jde o natáčení pořadů pro účel show. Jakkoli sugestivní může být dojem realističnosti pořadů z cyklu Výměna manželek, ve skutečnosti jde do nezanedbatelné míry o záměrně prezentovanou legendu a výsledek záměru realizátorů, a nelze vyloučit ani prvky

záměrné mystifikace diváků. Mezi realisticky působící výsledný tvar a pravou skutečnost není na místě klást rovnítko. Posuzované pořady byly při premiéře vysílány se sponzorskými vzkazy a se dvěma reklamními přerušeními, neboli jedním z motivů jejich realizace byl záměr vytvořit pořad schopný generovat zisk z napojených obchodních sdělení. Takovýto motiv obecně není něčím negativním, nicméně přispívá spíše k záměrnému vytváření obsahu, který si získá diváky – přispívá k vytvoření show, pořadu s primární zábavnou funkcí, nikoliv k zachycení přirozeně vzniklé reality dokumentárně věrným způsobem. V takovémto případě je třeba velmi vážit, kdy je případné posuzovat obsah například z hlediska sociálně právní ochrany dětských a mladistvých účastníků natáčení, aniž by šlo spíše o záměrnou manipulaci diváků do nějaké míry inscenovaným obsahem, která je součástí marketingu důmyslně realizované akce s komerčním pozadím.

Od počátku vysílání české verze reality show Výměna manželek na podzim roku 2005 na programu NOVA byly pořady z cyklu Výměna manželek Radou monitorovány již mnohokrát. Vzhledem k tomu, že formát cyklu zůstává do značné míry stejný, některé poznatky se opakují a jsou platné i dnes. Stejně tak se typově opakují podněty k Radě. U nemalé části jejich pisatelů se bohužel opakují některá nedorozumění, která svědčí o nepřesné představě pisatelů o postavení Rady a jejích kontrolních pravomocích. Výše řečené dokumentujeme citacemi ze dvou dřívějších analýz.

První monitoring obsahu pořadů z cyklu Výměna manželek proběhl brzy po zahájení vysílání cyklu na podzim roku 2005. Z podnětu skupiny stížností byly analyzovány dva pořady z cyklu, které byly vysílány na programu NOVA na přelomu října a listopadu 2005. Analýza byla projednána na zasedání Rady 1/2006 (10.–11. ledna 2006), poř. č. 34. Rada neshledala důvody k zahájení správního řízení z moci úřední (výsledek hlasování 8 – 1 – 3). Z analýzy citujeme:

„Pořady zachycují v podstatě průběh časově omezeného a průběžně kontrolovaného sociálního experimentu. Na bázi diskuse, tedy konfrontace různých pohledů na věc, je možné akceptovat i takový, který považuje tento experiment za zneužívání dětí či rodin, za traumatizaci dětí, jak to uvádějí stížnosti. Určitý objektivní základ pro tento úhel pohledu spočívá v tom, že experimentu se účastní také děti, na které uměle navozená situace působí, nebo to, že motivace k účasti v experimentu je mimo jiné ekonomická. Na základě posouzení obou pořadů je nutné ovšem odmítnout, že by tento pohled musel být jediný směrodatný a jediný možný. Obsah pořadů jasně vypovídá o tom, že zúčastněné rodiny se experimentu zúčastnily se souhlasem svých dospělých členů. Jakmile souhlas pominul (vydání ze 7. listopadu 2005), byl experiment ukončen. Souhlas rodičů je třeba považovat i za vyjádření souhlasu za jejich děti. Není také jasné, oč by se mohlo opřít vyhodnocení ekonomické motivace jako prvku, který by bylo možné považovat za nepřípustný z hlediska zákona o vysílání. Označení situace za zneužívání je tedy nutné brát s rezervou. Je logické, že na děti působila nepřítomnost matky a situace, které z toho vyplývaly. Není ale možné automaticky předpokládat, že by mělo jít o nějakou nepřípustnou traumatizaci – z tohoto pohledu by mohlo být například považováno za traumatizující poslání dvou ze čtyř dětí jedné z rodin ve vydání pořadu z 31. října 2005 na letní tábor (což se dotklo první poloviny období výměny), což je jistě nepřiměřené hodnocení. Život reálně přináší různé atypické situace, s nimiž se děti a rodiny musejí vyrovnávat, a experimentální situace z pořadu Výměna manželek má s nimi mnoho společného. Vystavení dětí a rodin určitému stresu není možné automaticky považovat za něco nepřípustného, protože stres je běžnou součástí života.“

Když odhlédneme od aspektů souvisejících se specifickými prvky v obsahu tehdy rozebíraných vydání, je text citovaného rozboru v zásadě přiléhavý i k vydáním cyklu Výměna manželek z období od 24. března do 28. dubna 2021.

Jedna z dalších analýz pořadů z cyklu Výměna manželek proběhla na jaře 2009[9] z podnětu podání č. j. 2489/2009/P tohoto znění:

[9] 8. zasedání Rady 2009 (21.-22.4.2009), bod 16, č. j. 0440(2009): Souhrn podání k televiznímu vysílání.

Dovoluji si tímto dopisem připomenout, že Česká republika podepsala mezinárodní Úmluvu o právech dítěte, tedy všichni máme povinnost usilovat o její plnění. Mezi jednotlivé druhy Syndromu CAN, a to syndromu týraného a zneužívaného dítěte, patří také systémové týrání. Pořad „Výměna manželek", který vysílá televize Nova, se viditelně dopouští takového typu týrání dětí.

Domnívám se, že zveřejňování individuálních způsobů soužití rodičů nemůže vést k prospěchu a blahu jejich dětí. Děti se současně s rodiči objevují na obrazovce, jsou napadány, kritizovány, někdy i bity. A to vše před celým národem! Kojenci a batolata jsou opouštěni v citlivé době nejsilnějšího připoutání k biologické matce a pečuje o ně cizí osoba. Společnosti je tak podsouván postoj, že opustit na několik dní takto malé a silně připoutané dítě je v pořádku a dítě nebude separací od matky poškozeno.

Děti, které se samy pro své účinkování nerozhodly, ale je jim rodiči vnuceno, jsou vystaveny extrémnímu nátlaku. Veřejnost podrobuje kritice individuální zvláštnosti rodinného soužití, a to i v blízkém okolí daného dítěte. Dítě, které je součástí obnažené rodiny, je současně členem nějaké vrstevnické skupiny, kterou nutně potřebuje ke svému sociálnímu vývoji. Po odvysílání daného pořadu může být dítě vrstevníky odmítáno či zesměšňováno. Obávám se, že u predisponovaných jedinců může dojít k vážnému zásahu do nezralého sebesystému dítěte, případně k rozvoji různých psychických potíží. Dokonce může nastat i situace, kdy se u dítěte, v souvislosti se zostuzením jeho blízkých, rozvine suicidální jednání.

Žádám proto, aby Vaše Rada znovu zvážila, zda vysílání tohoto pořadu se stejnými pravidly je nezbytné. Chápu, že rodiče dětí podceňují vliv vrstevnické skupiny na dítě a nedomýšlejí ve vidině finanční odměny důsledky pro jejich děti. Nezralá a utvářející se osobnost dítěte může být skandalizací nukleární rodiny trvale poškozena.

Markantním znakem tohoto podnětu je jeho zcela obecná rovina, a dále např. také představa pisatelky, že Rada je oprávněna zasahovat do budoucího vysílání cyklu. Na základě tohoto podání byl zpracován následující rozbor:

*„**CET 21 spol. s r. o./Nova** – pisatelka-psycholožka vyjadřuje názor, že **vysíláním cyklu Výměna manželek může docházet k systémovému týrání dítěte**. Dopis se týká cyklu obecně a netýká se nějakého konkrétního dílu, ani nepoukazuje na nějaký konkrétní moment v některém pořadu. Orientačně monitorován byl díl, který bezprostředně předcházel odeslání dopisu – byl vysílán v neděli 5. dubna 2009 ve 20:00 hodin.*

Vyjádření OT: Obsah dopisu je závažný, nicméně je nejisté, že by věc byla v pravomoci Rady, respektive není zcela jasné, do jaké míry je v její pravomoci. Pisatelka vyjadřuje názor, že vysíláním cyklu dochází k systémovému týrání dotčených dětí. Podle pisatelky dětem zejména nesvědčí obnažování rodiny, které v důsledcích může mít vliv na jejich sociální vývoj a vést k vážnému zásahu do sebesystému dítěte, a pokud jde o nejmenší děti, ty jsou opuštěny v citlivé době nejsilnějšího připoutání k biologické matce a pečuje o ně cizí osoba, čímž je zároveň veřejnosti podsouván názor, že opustit malé dítě je v pořádku a dítě tím neutrpí. K dopisu: Dopis se většinou týká vlivu na děti, které jsou či byly součástí pořadu – v tomto aspektu je patrně mimo pravomoc Rady se věcí zabývat. V poněkud obecnější rovině má k obsahu dopisu vztah rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ve věci sp. zn. 4 As 69/2007 – věc se týkala odvysílání reportáže „Osobní bankrot" dne 15. dubna 2006 v 19:30 hod. v rámci pořadu Televizní noviny na programu Nova, a šlo o možné porušení § 31 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. Analogie obou případů není dokonalá, protože nyní jde o možné porušení jiného paragrafu (nyní by připadal v úvahu § 32, ve zmiňovaném případě šlo o § 31), nicméně v relevantním aspektu

analogie existuje. Zákon č. 231/2001 Sb. realizuje v § 32 (stejně jako v § 31, o který šlo v připomínaném případě) ochranu veřejného zájmu v souvislosti s obsahem vysílání, nikoliv zájmu soukromého na ochraně soukromí osob dotčených vysíláním. Rada není oprávněna posuzovat, byla-li obsahem vysílání pořadu Výměna manželek porušena osobní práva dotčených, avšak může či musí se zabývat tím, jestli odvysíláním obsahu nemohlo dojít k poškození diváků takového pořadu v některém ohledu, který uvádí zákon – v daném případě připadá v úvahu zejména § 32 písm. g), eventuálně písm. e). Pokud tedy pisatelka kritizuje také to, že veřejnosti je prezentací cyklu Výměna manželek podsouván názor, že opustit malé dítě je v pořádku a dítě tím neutrpí, mohlo by jít o věc, která je v pravomoci Rady. Dopis je však zcela obecný, pokud jde o identifikaci pořadu či pořadů, kde by mohlo k problému dojít, takže nemůže být proto východiskem pro posouzení konkrétního pořadu nebo pořadů, k nimž by se mohlo vázat nějaké případné usnesení Rady. K pořadu: Jak bylo předesláno, orientačně monitorován byl díl, který bezprostředně předcházel odeslání dopisu. Nehledě na skutečnost, že v dílu došlo k výměně matky tří dětí a ženy z lesbického partnerství, ve kterém partnerky pečují o jedno dítě každé z nich – což by se snad mohlo zdát jako nějaký potenciální problém, který by se mohl promítnout do problematického obsahu pořadu – skutečnost byla zcela jiná. Obsah daného dílu nepředstavuje z hlediska zákona žádný problém a poskytl mj. vcelku přínosný vhled do každodenního života, myšlení a jednání žen žijících v lesbickém partnerství a jejich interakce se členy běžné rodiny. V daném okamžiku chybí nějaký pořad, na který by mohly být vztaženy názory pisatelky dopisu a není možné formulovat žádný návrh usnesení.(…).“

Citovaný rozbor obsahuje mj. vysvětlení, z jakých důvodů Rada není oprávněna posuzovat, byla-li obsahem vysílání pořadu Výměna manželek porušena osobní práva dotčených, například dětí, včetně odkazu na relevantní judikaturu.

Zákon č. 231/2001 Sb. v § 5 písm. a) poněkud mnohoslibně vyjadřuje část působnosti Rady formulací, že *„dohlíží na dodržování právních předpisů v oblasti rozhlasového a televizního vysílání…“*. Při vymezení sankčních pravomocí Rady ovšem legislativa specifikuje dohledovou funkci Rady jen na omezený okruh porušení povinností podle zákona č. 231/2001 Sb. či zákona č. 132/2010 Sb. (případně podle zákona č. 40/1995 Sb. ve vztahu k obchodním sdělením ve vysílání a v audiovizuálních mediálních službách na vyžádání). Citovaná pravomoc Rady je tudíž zjevně pravomocí související se speciálními právními předpisy pro oblast vysílání, nikoliv se všemi právními předpisy aplikovatelnými na jevy zaznamenávané ve vysílání včetně například občanského či trestního zákoníku. K posuzování jevů z oblasti vysílání z hledisek jiných, než vymezených v mediální legislativě nemá Rada žádné pravomoci, ani nemá žádné zvláštní prostředky k identifikování či odbornému posuzování takovýchto aspektů, nota bene v souvislosti s obsahem, který je otevřeně deklarován jako show, jehož skutečná míra korespondování s realitou je neznámá. Bylo by také velmi nešťastné chápat formulaci výše citované kompetence Rady tak, že Rada je jediným orgánem určeným k posuzování obsahu vysílání z právního hlediska, nebo že je snad jakousi primární nárazníkovou instancí, skrze niž by mělo být iniciováno šetření kompetentních orgánů ve vztahu k veškerým problémovým jevům, které se vyskytnou ve vysílání a které jsou problémové z různých jiných hledisek než z hlediska mediální legislativy. Celkový rozsah vysílaných programů zásadním způsobem překračuje monitorovací kapacitu Rady a monitorování určitého obsahu vždy znamená, že nebude kapacita na jiný monitoring. Rada volnou kapacitu pro monitoring jiných jevů než takových, které spadají do její kontrolní pravomoci, nemá. Vzato do důsledku, pokud by se Rada věnovala monitoringu jevů či aspektů, které jsou mimo její pravomoc, o to méně by plnila své povinnosti. To samozřejmě nevylučuje, že Rada může v odůvodněných případech dávat podněty např. orgánům sociálně-právní ochrany, pokud se ve své praxi setká s případy, kdy se to jeví vhodné, ač je zákonem zřízena k plnění jiných úkolů. Orgánům kompetentním k vykonávání dohledu nad dodržováním např. trestního či občanského zákoníku, konkrétně třeba orgánům sociálně-právní ochrany, ovšem nic nebrání v tom, aby se v odůvodněných případech přímo zabývaly obecně dostupným obsahem vysílání z hlediska svých pravomocí,

s případnou součinností Rady např. při zajištění záznamu vysílání nebo v dalších věcech, které jsou v moci Rady.

S přihlédnutím k poznatkům o obsahu pořadů z cyklu Výměna manželek z období od 24. března do 28. dubna 2021 na programu NOVA dáváme Radě ke zvážení, zda není vhodné na jevy zaznamenané v obsahu pořadů upozornit orgány sociálně-právní ochrany dětí, v souvislosti s vydáními, která byla vysílána 21. a 28. dubna 2021. Je však nutné vzít v úvahu zejména to, že pořady nebyly dokumenty, ale show, kde skutečný stav věcí, jak byly prezentovány ve vysílání, nemusí plně odpovídat realitě. V pořadech mohla být zveličena míra prezentovaných jevů oproti skutečnosti, nebo mohla být prezentace potenciálně problematických jevů výsledkem fikce pro účely show.

*

Analytik zhlédl záznamy pořadů z cyklu Výměna manželek vysílaných na programu NOVA v období od 24. března do 28. dubna 2021 v těchto termínech: pořad Výměna manželek s premiérou 24. března 2021 zhlédl dne 26. dubna 2021, pořad Výměna manželek s premiérou 31. března 2021 zhlédl dne 28. dubna 2021, pořad Výměna manželek s premiérou 7. dubna 2021 zhlédl dne 30. dubna 2021, pořad Výměna manželek s premiérou 14. dubna 2021 zhlédl dne 4. května 2021, pořad Výměna manželek s premiérou 21. dubna 2021 zhlédl dne 12. května 2021 a pořad Výměna manželek s premiérou 28. dubna 2021 zhlédl dne 14. května 2021.

ZÁVĚR:

Monitoring obsahu šesti vydání cyklického pořadu Výměna manželek s premiérami v období od 24. března do 28. dubna 2021 na programu NOVA přinesl poznatky o tom, že provozovatel odvysíláním pořadu Výměna manželek dne 21. dubna 2021 porušil zákaz zařazovat do programů pořady, které obsahují vulgarismy a nadávky, v době od 6:00 hodin do 22:00 hodin. Odvysílání pořadu Výměna manželek dne 28. dubna 2021 má znaky porušení zákazu zařazovat v době od 6:00 hodin do 22:00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, ale případ je značně specifický. V obou případech je k úvaze připraveno usnesení o upozornění na porušení zákona.

V souvislosti s monitoringem dáváme Radě ke zvážení, zda není vhodné dopisem (bez návrhu usnesení) upozornit orgány sociálně-právní ochrany dětí na jevy zaznamenané v obsahu Výměny manželek vysílané 21. a 28. dubna 2021. Je však nutné vzít v úvahu, že pořady nebyly dokumenty, ale show, kde skutečný stav věcí, jak byly prezentovány ve vysílání, nemusí plně odpovídat realitě.

Návrhy usnesení:

Rada se seznámila s monitoringem vysílání premiérových vydání cyklického pořadu Výměna manželek v období od 24. března do 28. dubna 2021 na programu NOVA.

a

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1-3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele TV Nova s. r. o., IČ: 45800456, sídlem Kříženeckého nám. 1078/5, Praha 5, PSČ 15200, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. j) zákona č. 231/2001 Sb., kterého se dopustil tím, že dne 21. dubna 2021

od 20:20 hodin odvysílal na programu NOVA pořad Výměna manželek, který obsahoval vulgarismy a nadávky, např. „dobytek“ (o lidech, čas 7:30 minut od začátku pořadu včetně označení sponzora pořadu), „k prdu“ (27:05, 27:15), „prděj“ (27:23), „na prdeli“ (35:06). Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dnů od doručení upozornění.

a

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1-3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele TV Nova s. r. o., IČ: 45800456, sídlem Kříženeckého nám. 1078/5, Praha 5, PSČ 15200, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. g) zákona o vysílání, neboť odvysíláním pořadu Výměna manželek dne 28. dubna 2021 od 21:35 hodin na programu NOVA se dopustil porušení povinnosti nezařazovat v době od 6:00 hodin do 22:00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, konkrétně tím, že v uvedeném pořadu byla prezentována častá konzumace alkoholického nápoje - piva - v míře, která je rizikem pro zdraví člověka, doprovázená vyjádřeními konzumenta piva, kterými vyjadřoval zálibu v pití piva, zlehčoval dopad pití alkoholu a dožadoval se tolerance tohoto svého zlozvyku; konzument alkoholického nápoje byl současně v pořadu prezentován jako osoba s řadou kladných vlastností, takže mohl na dětské či mladistvé diváky působit jako vzor, a tito diváci, jejichž úsudek je vzhledem k věku nezralý, mohli být ohroženi následováním vzoru majícího a obhajujícího zálibu v pití piva v nezdravé míře. Pořad tak mohl na dětské a mladistvé diváky působit návodně při formování jejich vztahu k pití alkoholických nápojů, zejména piva. Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dnů od doručení upozornění.

[redacted]

Příloha dokumentu

Název přílohy: 01_Výměna_20210324_202040-214956.ts

Velikost přílohy: 1 257,58 MB

Umístění přílohy: https://spisovka.rrtv.cz/files/408360-RRTV/01_Výměna_20210324_202040-214956.ts

Stáhnout přílohu

Příloha dokumentu

Název přílohy: 02_Výměna_20210331_202032-214614.ts

Velikost přílohy: 1 325,56 MB

Umístění přílohy: https://spisovka.rrtv.cz/files/408364-RRTV/02_Výměna_20210331_202032-214614.ts

Stáhnout přílohu

Příloha dokumentu

Název přílohy: 03_Výměna_20210407_202034-213654_Teramos.ts

Velikost přílohy: 1 180,97 MB

Umístění přílohy: https://spisovka.rrtv.cz/files/408367-RRTV/03_Výměna_20210407_202034-213654_Teramos.ts

Stáhnout přílohu

Příloha dokumentu

Název přílohy: 04_Výměna_20210414_202055-213829.ts

Velikost přílohy: 1 171,47 MB

Umístění přílohy: https://spisovka.rrtv.cz/files/408369-RRTV/04_Výměna_20210414_202055-213829.ts

Stáhnout přílohu

Příloha dokumentu

Název přílohy: 05_Výměna_20210421_202045-213804.ts

Velikost přílohy: 1 144,50 MB

Umístění přílohy: https://spisovka.rrtv.cz/files/408374-RRTV/05_Výměna_20210421_202045-213804.ts

Stáhnout přílohu

Příloha dokumentu

Název přílohy: 06_Výměna_20210428_213910-225510.ts

Velikost přílohy: 1 190,82 MB

Umístění přílohy: https://spisovka.rrtv.cz/files/408376-RRTV/06_Výměna_20210428_213910-225510.ts

Stáhnout přílohu

Spisová značka: RRTV/2025/560/vis 43 **Zasedání Rady: 11 / poř.č.:**

Jednoznačný identifikátor: 1173090 **Dne: 05.08.2025**

[redacted]

Věc:

TV Nova s. r. o. - Výměna manželek 5., 12., 19. a 26. února 2025

Termín pro (vypravení) rozhodnutí Rady: 06.08.2025

Návrhy na usnesení Rady:

1. Rada se seznámila s monitoringem obsahu pořadů Výměna manželek vysílaných 5., 12., 19. a 26. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova.

Usnesení rady:

1. Rada se seznámila s monitoringem obsahu pořadů Výměna manželek vysílaných 5., 12., 19. a 26. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova.

12-0-0

Přílohy:

1. NOVA_20250205_202155-214303_Výměna-XVII-a.ts.html
2. NOVA_20250212_202150-214552_Výměna-XVII-b.ts.html
3. NOVA_20250219_202155-214454_Výměna-XVII-c.ts.html
4. NOVA_20250226_202128-214130_Výměna-XVII-d.ts.html

Lustrum:

${LUSTRUM}

Subjekt:	TV Nova s. r. o. IČ: 45800456 Kříženeckého nám. 1078/5 Praha 5 PSČ 15200
Program:	Nova
Licence:	č. j.: RRTV/7276/2024-fia, spis. zn.: RRTV/2024/686/fia ze dne 18. června 2024
Druh vysílání:	celoplošné zemské televizní vysílání šířené prostřednictvím vysílačů
Územní rozsah vysílání:	Česká republika
Věc:	monitoring obsahu premiér pořadů Výměna manželek vysílaných 5., 12., 19. a 26. února 2025

Základní informace o záznamech:

Monitoring proběhl s použitím vlastních záznamů Rady.

ANALÝZA:

Program Nova je podle základní programové specifikace, která je stanovena v licenci, plnoformátový televizní program. Další programové podmínky licence současného programu Nova stanovují bez dalších podrobností, že program je určen pro všechny věkové skupiny diváků.

Cílem monitoringu je analytické vyhodnocení obsahu čtyř pořadů z aktuální řady reality show Výměna manželek v rámci působnosti Rady dané ustanovením § 5 odst. 1 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., zejména z hlediska ochrany nezletilých osob, zvláště dětí, jako diváků těchto pořadů. Monitoring byl zároveň příležitostí k zaznamenání případných signálů, které by mohly nasvědčovat tomu, že při natáčení byly poškozeny zájmy dětí účinkujících v pořadech, což je věc, která v působnosti Rady není.

Obsah pořadů z cyklu Výměna manželek z období 5.–26. února 2025

K monitoringu byly vybrány čtyři epizody aktuální řady reality show Výměna manželek, které měly na programu Nova premiéry 5., 12., 19. a 26. února 2025. Vysílací čas premiér byl ve středu večer od inzerovaného času 20:20 hodin. Pro představu o sledovanosti pořadů z cyklu Výměna manželek uvádíme tuto informaci o vydání ze 12. února 2025, kdy byl pořad Výměna manželek nejsledovanějším pořadem po 20. hodině napříč televizními programy s absolutní sledovaností 583 tisíc (share 18,91 %) ve věkové kategorii 15+ a 411 tisíc (share 20,85 %) ve věkové kategorii 18-69 let.[1] Poznamenáváme, že na placené platformě Voyo (později Oneplay) byly epizody dostupné poněkud dříve, takže i mediální ohlasy epizod aktuální řady Výměny manželek částečně předcházely premiérám v otevřeném vysílání na programu Nova.

Televize Nova uvádí tuto charakteristiku reality show Výměna manželek: *„Zajímavé příběhy českých rodin, které si vymění manželky a následně jsou deset dní pod dohledem kamer. Jak si manželky poradí v úplně jiném prostředí? Zvládnou starost o novou rodinu i emočně vypjaté chvíle?“*[2] Ve veřejných informačních zdrojích je uváděna tato charakteristika cyklického pořadu Výměna manželek: *„Výměna manželek je televizní pořad (reality show), který od roku 2005 vysílá televizní stanice Nova. Každého dílu se účastní dvě rodiny, které si za finanční odměnu až 150 000 Kč (v letech 2005–2016 ve výši 50 000*

[1] Zdroj: ATO-Nielsen, TV živě+TSO-3 ke dni 13. 2. 2025, citováno podle www.mediaguru.cz/clanky/2025/02/stredecni-vecer-pro-vymenu-manzelek-pote-srdce

[2] Zdroj: https://tv.nova.cz/porad/vymena-manzelek

Kč, mezi roky 2016–2023 za částku 100 000 Kč) na 10 dní vymění manželky. Společné soužití v novém prostředí dokumentuje kamera. Na konci pořadu dochází ke konfrontaci účinkujících manželských párů a vzájemné výměně názorů.“[3] Tuto charakteristiku je třeba na základě poznatků z monitoringu upřesnit. V závěrečných titulcích pořadů se uvádí: *„Na základě formátu Wife Swap distribuovaného společností Zodiak Rights Limited vytvořeného televizí RDF, obě společnosti jsou součástí Banijay Group.“*:

Pořady jsou tedy deklarovány jako vytvořené na základě předem daného formátu. Jak o tom svědčí i copyright 2024 u pořadů vysílaných v našem případě v únoru 2025, pořady Výměny manželek jsou vysílány výhradně ze záznamu, a to po delší době několika měsíců od vyrobení, na rozdíl od některých jiných reality show, které obsahují záběry vysílané v přímém přenosu nebo záznamy natočené několik hodin před jejich vysíláním. To, že v pořadech kamera dokumentuje soužití rodin s vyměněnými manželkami, je tedy třeba brát s rezervou – obsah není dokumentem o realitě v běžném smyslu, ale je předurčen předem stanoveným formátem, účast v show je honorovaná, finální podoba je výsledkem dodatečné postprodukce.

Vzhledem k tomu, že pořady z cyklu Výměna manželek používají stejný formát, měly monitorované čtyři epizody mnoho společných rysů. Stejná struktura pořadů byla zvýrazněna používáním stejných audiovizuálních předělů s textem *„přípravy na cestu“*, *„poprvé v novém bytě“*, *„manuál s úkoly“*, *„změna začíná“*, *„teď tady velím já!“*, *„mezi 8 očima“*, *„cesta zpátky“*. Tyto předěly byly zcela pravidelnou součástí všech pořadů spolu s mapou s vyznačením bydliště obou rodin ve výměně. Další předěly s označením dne výměny (2. den až 10. den) byly také pravidelnou součástí pořadů, ale nikdy nebyly použity k označení všech deseti dnů výměny. Nikdy nebyl označen první den výměny, který byl podrobněji strukturován několika předěly s výše již citovaným textem, a rovněž pátý den, který byl uváděn předělem s textem *„teď tady velím já!“*. Občas bylo vynecháno označení 7. či 8. dne. Dny výměny byly důsledně označovány jen jako dny bez bližšího určení data nebo dne v týdnu. Občas byl v průběhu pořadů navíc využit předěl s textem *„Výměna manželek“*, který byl už pravidelnou součástí úvodní sekvence pořadu, kdy úvodní znělka pořadu plynule přecházela do vlastního začátku epizody. Tento předěl býval využit v některých případech, kdy se kamera stěhovala z jedné rodiny do druhé, ale většinou se stěhování kamery obešlo bez formálního předělu a změna místa natáčení byla zmíněna jen v čteném komentáři. Unifikovanou strukturu pořadů dokumentujeme porovnáním členění pořadů Výměna manželek z 5., 12., 19. a 26. února 2025 ve formě tabulky (viz dále).

[3] Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Výměna_manželek

Členění pořadů Výměna manželek z 5., 12., 19. a 26. února 2025

Výměna manželek 5. února 2025		Výměna manželek 12. února 2025		Výměna manželek 19. února 2025		Výměna manželek 26. února 2025	
Čas od začátku	Mezititulek	Čas od začátku	Mezititulek	Čas od začátku	Mezititulek	Čas od začátku	Mezititulek
00:00	*Začátek pořadu*[*)]	*00:00*	*Začátek pořadu*[*)]	*00:00*	*Začátek pořadu*[*)]	*00:00*	*Začátek pořadu*[*)]
03:15	Výměna manželek	03:19	Výměna manželek	03:08	Výměna manželek	02:34	Výměna manželek
04:58	Přípravy na cestu	04:53	Přípravy na cestu	05:03	Přípravy na cestu	04:15	Přípravy na cestu
05:51	mapa Jirkov - Moravský Krumlov	05:40	mapa Jindřichovice pod Smrkem - Stoicănești	06:59	mapa Birmingham - Heřmanov	05:06	mapa Most - Libichov
06:30	Poprvé v novém bytě	08:18	Poprvé v novém bytě	07:38	Poprvé v novém bytě	05:49	Poprvé v novém bytě
09:28	Manuál s úkoly	10:53	Manuál s úkoly	10:26	Manuál s úkoly	07:56	Manuál s úkoly
12:24	Změna začíná	12:58	Změna začíná	13:07	Změna začíná	10:04	Změna začíná
-	-	-	-	-	-	11:38	Výměna manželek
18:48	2. den	15:21	2. den	15:50	2. den	13:42	2. den
28:32	3. den	28:57	3. den	23:04	3. den	21:56	3. den
-	-	-	-	-	-	29:11	4. den
28:34-37:27	*Přerušení pořadu*[*)]	*28:59-38:30*	*Přerušení pořadu*[*)]	*29:53-39:12*	*Přerušení pořadu*[*)]	*29:12-38:21*	*Přerušení pořadu*[*)]
37:50	3. den	38:50	3. den	-	-	-	-
44:38	4. den	44:27	4. den	42:45	4. den	38:38	4. den
48:52	Teď tady velím já!	49:03	Teď tady velím já!	47:02	Teď tady velím já!	43:36	Teď tady velím já!
50:39	6. den	-	-	49:32	6. den	44:50	6. den
-	-	-	-	-	-	49:58	7. den
50:40-01:00:58	*Přerušení pořadu*[*)]	*50:34-01:00:40*	*Přerušení pořadu*[*)]	*53:31-01:02:47*	*Přerušení pořadu*[*)]	*55:05-01:04:53*	*Přerušení pořadu*[*)]
-	-	01:01:37	Výměna manželek	-	-	-	-
01:01:17	6.den	01:05:35	6. den	-	-	-	-
01:04:34	7. den	-	-	01:03:12	7. den	-	-
-	-	01:10:48	8. den	01:12:09	8. den	01:06:48	8. den
01:11:52	9. den	01:15:12	9. den	01:14:47	9. den	01:12:25	9. den
01:14:26	10. den	01:18:15	10. den	01:18:28	10. den	01:14:36	10. den
01:15:52	Mezi 8 očima	01:19:23	Mezi 8 očima	01:19:12	Mezi 8 očima	01:15:40	Mezi 8 očima
01:20:08	Cesta zpátky	01:22:40	Cesta zpátky	01:21:37	Cesta zpátky	01:19:02	Cesta zpátky
01:21:08	*Konec pořadu*[*)]	*01:24:02*	*Konec pořadu*[*)]	*01:22:59*	*Konec pořadu*[*)]	*01:20:01*	*Konec pořadu*[*)]

[*)] Čas začátku a konce pořadu je uveden včetně případných označení sponzora pořadu. Čas přerušení pořadu zahrnuje i případná označení sponzora pořadu

Unifikovanost struktury čtyř monitorovaných pořadů z cyklu Výměna manželek je dobrým dokladem toho, že tvorba jednotlivých pořadů z televizního cyklu podle jednoho předem daného formátu není jen deklarována v závěrečných titulcích jednotlivých epizod, ale že je skutečností. Společný formát pořadů má kromě struktury samozřejmě i další prvky.

Redakční prvek byl v pořadech explicitně vyjádřen dodatečně vloženým komentářem mužským hlasem mimo obraz, který fungoval jako vypravěč, jehož líčení ve zkratce doplňovalo části děje, nebo jako zdroj věcných informací či vysvětlivek. Všechny pořady byly natáčeny bez viditelné či slyšitelné interakce s natáčecím štábem (s výjimkou viditelné, leč jinak pasivní přítomnosti redakčního šoféra v autě, kterým se účastníci přemísťovali). V pořadech se vyskytovaly pravděpodobně jen záběry pořízené kameramanem, většinou pohybující se kamerou. Specialitou byly některé záběry pořízené z dronu, zejména v epizodě vysílané 12. února 2025, která byla z poloviny natáčena na venkově v Rumunsku. Nezaznamenali jsme záběry, které by odpovídaly záznamu pořízenému samotnými účastníky bez přítomnosti natáčecího štábu. Velká část záběrů obsahovala promluvy účastníků výměny pronášené směrem k neviditelné osobě vedle kamery, které často působily jako odpověď na odstřiženou otázku nebo jako řeč na předem zadané téma, což bylo zvlášť patrné u tematicky podobných promluv postupně více účinkujících (např. při rekapitulacích dojmů z výměny před rozhovorem mezi 8 očima). Menší část záběrů ukazovala promluvy, dialogy, dění nebo prostředí bez patrné interakce s natáčecím štábem (nepočítaje přítomnost kamery a mikrofonu). Velmi často byl stejný obsah záběru zachycen více prostřihy z různých úhlů a z různé vzdálenosti, což je postup primárně používaný v dramatických pořadech. Minimálně některé z těchto sekvencí záběrů byly prokazatelně natočené postupně, ale prezentovány jako různé záběry stejného kontinuálně probíhajícího výjevu, neboli šlo o postupně pořizované inscenované záběry (např. protizáběry stejného prostoru vždy bez viditelné kamery v pozadí apod.). V pořadech byl velmi často uplatňován střih, který byl prakticky základním nástrojem pro vytváření jednotlivých scén, variabilní střihová skladba připomínala dramatický žánr. Uplatněny byly různé typy záběrů od celkových po detailní. Je třeba předpokládat, že při postprodukční práci s natočeným materiálem se kromě dokumentačních postupů – použití natočených sekvencí bez úprav a bez zásahů do jejich časového sledu – běžně používaly prvky filmové řeči ve smyslu využívání kreativního výběru a řazení vhodných záběrů a zvukových sekvencí k budování dramatické linky děje, k vyjádření atmosféry, emocí apod. Mnohé záběry působí tak, že již při jejich pořízení se počítalo s jejich kreativním, nikoliv dokumentárně-faktografickým využitím.

Název cyklu Výměna manželek může vyvolávat dojem, že účastníky výměny jsou manželé, ale ve skutečnosti šlo někdy o vztahy partnerské bez manželského svazku a děti v rodinách nebyly vždy dětmi obou partnerů. Na začátku pořadů byly představeny manželky a manželé (pracovně používáme toto označení), jejich rodiny, domov (domácnost) a domovská obec. V pořadech bylo zmíněno, kdo účinkování ve výměně inicioval a s jakým záměrem, jaká očekávání či představy manželky a manželové s výměnou spojují. Samotná realizace výměny byla demonstrována přejezdem manželky autem z domova do nového působiště. Ještě před seznámením s novou dočasnou rodinou se vyměněná manželka seznámila s *„manuálem s úkoly“*, ve kterém ji nepřítomná původní manželka písemně vysvětlila chod domácnosti a vyjádřila některá přání, na která by se její náhradnice měla zaměřit. Seznámila se také s tím, kde bude její postel – šlo o demonstraci toho, co je podle dostupných informací další součástí formátu pořadu, totiž že jednou z podmínek vstupu rodiny do výměny je, že musí mít pro vyměněnou manželku k dispozici postel v samostatném pokoji. V prvních dnech se vyměněná manželka zapojila do chodu nové domácnosti a postupovala podle manuálu. V polovině výměny mezititulek *„teď tady velím já!“* signalizoval změnu situace – vyměněná manželka přednesla svoji představu změn pro zbývající část výměny, které pak měly být realizovány. 10. den výměny byl dnem rozloučení vyměněné manželky s dočasným domovem a přejezdem manželek i manželů autem na neutrální místo k rozhovoru obou párů *„mezi 8 očima“*, jak pravil mezititulek, ve kterém se nejprve po 10 dnech znovu shledali a přivítali partneři, kteří k sobě patří, a pak si všichni vyříkali své připomínky. Poslední část pořadu po mezititulku *„cesta zpátky“* zachycovala jízdu autem domů, přivítání s dětmi a poslední bilanční monology účastníků výměny.

Nyní ke specifickému obsahu jednotlivých monitorovaných dílů cyklu. Poznatky k obsahu pořadů pracovně uvádíme tak, jako by rodinné a osobní příběhy v nich prezentované odpovídaly skutečnosti, i když nelze vyloučit, že ne vše, co se v pořadech uvádí, odpovídá realitě.

1. Výměna manželek 5. února 2025

První partnerský pár:	Druhý partnerský pár:
Gabriela, 27 let, čtyři děti, na mateřské dovolené, influencerka. Přihlásila rodinu do výměny, aby si odpočinula od dětí a aby si manžel zkusil, co to je pečovat o 4 děti. Dan, 47 let, číšník – dvě zaměstnání. Děti (4): Jasmína 4 ½, Karlík 3 ½, dvojčata 1 ½ roku. Bydliště: ne zcela dostavěný rodinný dům, Jirkov u Železného Brodu, Liberecko.	Verča (Veronika), 31 let, jedno dítě, vojákyně z povolání. Luboš, 42 let, u vojenské policie. Přihlásil rodinu do výměny, aby Verča změnila názor na jeho pedantství. Dítě (1): Michal 10 let, školák – syn Veroniky. Bydliště: moderně zařízený rodinný dům, ovšem s ovcemi na zahradě, Moravský Krumlov, Jihomoravský kraj.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Jak si dominantní Verča poradí v rodině se čtyřmi podle ní nevychovanými dětmi? Dokáže Gabriela splnit přísné standardy v rodině, kde vládne tvrdá disciplína?“

Ačkoli obě rodiny ve výměně žijí v rodinném domě, podobnost jejich sociálního postavení tím končí. Rodina Gabriely a Dana s obtížemi splácí hypotéku a další soukromý dluh za rodinný domek. Splátky za dům jsou pro rodinu neúnosné a snaží se ho prodat. Dan, který pracuje jako číšník, má proto dvě zaměstnání, z čehož pramení problém, že Gabriela bývá často se čtyřmi dětmi předškolního věku sama doma a partneři se málo vídají. Gabriela si přivydělává influencerstvím na internetu. U dvou starších dětí (Jasmína 4 ½, Karlík 3 ½) se projevuje problém, že málo mluví. Naproti tomu rodina Verči a Luboše bydlí v domě s únosnou splátkou hypotéky a oba partneři jsou v zaměstnání (vojákyně a vojenský policista). Během výměny pečovali o jediné dítě, desetiletého syna Verči, který sice má ADHD, ale je dost samostatný a bez problémů ve škole, a tak péče o syna nevyžadovala tak velké rodičovské nasazení jako péče o čtyři malé děti v druhé rodině. Jako člen rodiny byl zmíněn ještě 12letý syn Luboše Daniel, který byl v době výměny u své matky a výměny se neúčastnil. Partneři nemají žádné existenční problémy a řeší osobní vztahy, přístup k synovi Michalovi či k úklidu, ale také Lubošovo pití alkoholu, kterého měl zanechat krátce před výměnou. K pití alkoholu u svého partnera vyjádřily výhrady obě manželky.

V rodině se čtyřmi malými dětmi v Jirkově měla vyměněná manželka Verča výhrady ke kvalitě úklidu a ke zvyku nechávat špinavé plenky vyhozené v koši v bytě, což bylo cítit, či k pročůrané a poněkud plesnivé matraci v Kájově postýlce. Tyto nedostatky řešila. Všimla si projevů nevychovanosti dětí, které byly zvyklé dělat si, co chtějí, a neposlouchaly. Snažila se na ně výchovně působit, přičemž kromě slovního usměrňování použila i trest v podobě postavení malého Káji ke zdi za poskakování na gauči proti zákazu. Výchovné působení mělo nějaké výsledky, ale naráželo na zvyk otce s dětmi jen dovádět. Dan s přísným vedením prosazovaným Verčou nejdřív polemizoval s tím, že nechce, aby se ho děti bály, ale později ocenil, že pod přísnějším vedením se chování dětí zlepšilo. Verča měla v domácnosti hodně práce, až jí starání se o čtyři děti zmáhalo – nevšimla si, že malý Kája běhá venku po zahradě, tvrdě bojovala s přebalováním, ze kterého se jí dělalo špatně. Když se Jasmínka pozvracela, o úklid se musel postarat Dan. Plechovky od piva v koši na odpadky Verča komentovala tak, že když večer odejdou kamery, Dan vypije šest piv. Ocenila ale jeho oddanost rodině. Při převzetí velení v polovině výměny si Verča přála, aby Dan koupil novou matraci do dětské postýlky, aby si Dan s dětmi hrál klidně a bez dovádění a nemluvil s nimi dětskou řečí, ale normálně, a aby byla odstraněna dětská kuchyňka s ostrými rohy. To nakonec udělala sama, když Kája při hře uvízl hlavou ve výřezu pro dřez a Verča ho dostala ven jen za cenu částečné destrukce kuchyňky. Ke konci výměny byla Verča zdravotně indisponovaná a žehrala, že v tomto jejím stavu odešel Dan do práce. Verča se v průběhu výměny projevovala jako rázná, pracovitá, se sklonem ke kritizování. Své kritické poznámky sdělovala průběžně Danovi, a ještě kritičtější byla v promluvách během výměny bez jeho přítomnosti. Závěrečný rozhovor

mezi 8 očima se pak stal téměř výhradně jejím monologem, ve kterém vehementně ventilovala své připomínky ke stavu domácnosti Gabriely a Dana a k tomu, jak vedou své děti.

V druhé rodině Luboš údajně hned první večer porušil slib, že zanechá pití alkoholu, a při večerním seznamovacím povídání pivo pila i Gabriela – to zaznělo v dodatečném vyprávění, ale příslušné záběry zařazeny nebyly. Vzhledem k dalšímu vývoji výměny je ale možné říct, že Lubošovo pití alkoholu se později už neprojevovalo. Starání o domácnost jen s jedním dítětem v Moravském Krumlově bylo méně náročné, a tak např. už druhý den zbyl čas, aby vzal Luboš Gabrielu do fitcentra, či před závěrem výměny na projížďku na koni. Při dohlížení otce na psaní Michalova domácího úkolu se projevila jeho přísnost, kterou považovala Gabriela za přehnanou. Luboš se rozhovořil o svých zásadách a dělbě činností v rodině, z čehož vyplynulo, že každý v rodině se věnuje svým pracím a zájmům, a třeba Michal se věnuje školním povinnostem a často hraje počítačové hry, o pomáhání Lubošovi s pracemi na domě se nezajímá a Luboš o jeho získání ke spolupráci neusiluje. Podle slov Gabriely se Luboš těší, až Michal půjde na internát. Michal uvedl, že po příchodu Luboše z práce odchází do svého pokoje. K takovýmto vztahům v rodině se Gabriela vyjádřila kriticky. Při převzetí velení v polovině výměny si Gabriela přála, aby Dan strávil několik hodin společně s Michalem mimo dům, což se později uskutečnilo. Luboš předvedl své pedantství, když zpola vážně a zpola s humorem poučil Gabrielu, jak má uklízet koupelnu a prach, aby výsledek byl dokonalý, ale jinak její pracovitost oceňoval. Splnil také přání své partnerky Verči, aby v její nepřítomnosti konečně na zahradě postavil dlouho slibovanou udírnu. Vyměněná manželka Gabriela s Lubošem vycházeli v průběhu výměny bez konfliktů. Při promluvách bez přítomnosti toho druhého hodnotil Luboš Gabrielu velkoryse, ale ona kritizovala jeho sebestřednost a jeho nevztah se synem partnerky Michalem. Závěrečný rozhovor mezi 8 očima téměř opanovala Verča, ale Gabriela stačila upozornit na to, že podle ní malý Michal v rodině Verči a Luboše strádá.

V průběhu pořadu se občas objevovaly injektáže titulků nebo grafických prvků s upoutávkovým obsahem, mezi nimiž jsme zaznamenali (čas 01:18:40) i toto sdělení: *„Gabriela po Výměně otěhotněla, pak šla na potrat. Co se stalo, zjistíte exkluzivně na nova.cz“*.[4] Takovéto sdělení bylo z časového hlediska umožněno tím, že pořad byl vysílán až několik měsíců po natáčení, a fungovalo jako upoutávka na mediální obsah za rámcem toho, co bylo obsahem pořadu. Posuzování hypertextového obsahu na internetu není v pravomoci Rady. Kromě zařazení titulku se další informace ze života účinkujících po skončení výměny v pořadu neobjevily. Samotný titulek hodnotíme jako bulvární prvek, který nemá takový obsah, aby mohlo jít o nějaké porušení zákona č. 231/2001 Sb.

Pokud jde o hrubá slova, je třeba nejprve uvést, že tento aspekt nebyl nějakým markantním rysem vyjadřování účinkujících, ale občas se v jejich řeči vyskytla. Provozovatel vysílání k tomuto jevu přistoupil způsobem, který je možné označit za v současnosti běžný úzus provozovatelů: Ojedinělá slova hrubšího zrna takzvaně vypípal (např. v čase 10:53 „do pr*ele“). Naproti tomu ke slovnímu spojení „ty vole“ ve smyslu zdůraznění, vyjádření překvapení apod. provozovatelé v praxi přistupují benevolentně a ponechávají ho bez vypípání, a to byl případ i této epizody Výměny manželek. Zaznamenali jsme desítku výskytů v celém pořadu (15:01, 15:22, 40:44, 46:04, 01:02:37, 01:04:28, 01:05:04, 01:05:40, 01:07:33, 01:17:41). Vzhledem k tomu, že za vysílání pořadu s vulgarismy je možné pouze vydat upozornění na porušení zákona a není možná pokuta, Rada v podobných případech s nízkým stupněm závažnosti obvykle upozornění na porušení zákona nevydává. Upozornění, nezbytně obsahující citaci hrubých slov, by pouze poskytlo dodatečnou publicitu tomuto nešvaru. V pořadu se nevyskytovaly záběry kouření a v minimální míře se vyskytly záběry konzumace alkoholu – paradoxně explicitní byl jen záběr, kdy odpůrkyně pití alkoholu Gabriela pije pivo z láhve (01:05:33), když přihlíží budování udírny na zahradě. V kontextu toho, kdy obě vyměněné manželky v pořadu silně kritizovaly pití alkoholu svými partnery, působil záběr jako vtip, a tomu odpovídal i výraz Gabriely na záběru. Povážlivější byla v pořadu vyjádření, kterými oba mužské protějšky bagatelizovaly či obhajovaly své pití alkoholu:

[4] Viz https://tv.nova.cz/porad/vymena-manzelek/clanek/596447-kdo-je-otec-influencerka-gabriela-po-vymene-otehotnela-a-sla-na-potrat

(02:50) Hlas mimo obraz: Dalším problémem ve vztahu, který Gábinu trápí, je údajná Danova nadměrná konzumace piva.
Dan: Dám si až večer. Nedávám si přes den pivo, nedávám si to, dám si a piju jenom pivo. Nepiju žádný tvrdý. No každej chlap, si myslím, že prostě tři-čtyři-pět piv si dá, že v tom-
Gabriela: Jó?

*

(20:53) Luboš: Nó, nakonec jsem si dal, jako na seznámení. Gabča si dala taky, tak jsem musel.

Denní konzumace piva v množství zmiňovaném Danem je už na úrovni rizikového pití alkoholu[5] a obhajování tohoto zlozvyku argumentem, že je to v tomto množství u mužů běžné, je problematické. Luboš obhajoval své pití piva během seznamovacího večera s Gabrielou tím, že to udělal ze společenských důvodů. Pokud by takováto dvojí bagatelizující obhajoba pití alkoholu zůstala v pořadu bez korekce, mohl by to být případně problém z hlediska zákona. V pořadu však bylo pití alkoholu silně kritizováno oběma vyměněnými manželkami a Luboš – nehledě na výše zmíněnou výjimku – zopakoval své předsevzetí z doby před zahájením výměny, že pití alkoholu zanechá. Záběry pití alkoholu oběma muži se v pořadu nevyskytovaly. Domníváme se proto, že fenomén pití alkoholu včetně názorů na ně byl v pořadu reflektován takovým způsobem, že nelze hovořit o možném narušení vývoje nezletilých osob a porušení zákona.

Pokud jde o péči o děti či zacházení s dětmi, je jistě možné mít z obecného hlediska určité výhrady k oběma rodinám, jak to ostatně v průběhu pořadu trefně vyjádřily obě vyměněné manželky, ale o překročení míry únosnosti se zřejmě nejedná. V obou rodinách byla rodinná situace z různých důvodů objektivně komplikovaná a pokud je možné soudit podle obsahu pořadu, zejména matky se podle svých schopností a možností dětem věnovaly. Oba partneři se podíleli na fungování domácnosti. Způsob zachycení dětí při natáčení pořadu je možné převážně přirovnat k dokumentárnímu stylu, přičemž eliminovány byly záběry, které by neúnosným způsobem zasahovaly do fyzické intimity dětí. Z etického hlediska je možné vyjádřit výhrady k zatahování desetiletého Michala do výměny v tom smyslu, že byla natáčena nejen jeho běžná činnost v průběhu deseti dnů výměny, ale také jeho vyjádření týkající se vztahových problémů mezi ním a otčímem Lubošem, což byl typ vyjádření vyhrazený běžně dospělým účastníkům výměny. Šlo zejména o scénu stylizovanou jako rozhovor mezi Gabrielou a Michalem v nepřítomnosti otčíma Luboše při společné činnosti v kuchyni (od 37:53), který však byl zjevně určen neviditelné osobě vedle kamery, a o jedno Michalovo monologické vyjádření na kameru (49:23). První případ můžeme dokumentovat touto citací (38:15): *Gabriela: „Jak to máte vy s Lubošem, hrajete nějaký hry nebo trávíte spolu nějakej jako čas, když jste třeba doma spolu sami?“ Michal: „Ne, moc ne.“ Gabriela: „A jak to jako probíhá třeba, když jste doma spolu?“ Michal: „Hm, no když třeba Luboš přijde z práce a já su třeba na televizi, tak jí vypnu a jdu radši do pokoje.“ Gabriela: „Tobě to třeba nenapadlo, že bys za ním třeba ty sám přišel, a pojď, zahrajem si nějakou hru?“ Michal: „Mm-mm.“ Gabriela: „Nechce se ti, jo?“ Michal: „Ne. No on mně Luboš dřív jako psychicky deptal. Nadával mi, že jsem třeba debil, že jsem neschopnej, a takový.“* V druhém případě Michal na kameru pronesl (49:23): *„Úplně s ním trávit čas nechcu, no. Nejsem s Lubošem úplně kámoš, nevim, nevim, co bysme spolu mohli dělat.“* V obou scénách se uplatnil střih. Vedení dítěte k vyjádřením takovéhoto typu s cílem jejich použití ve vysílání se jeví jako neetické. V pořadu natáčeném podle předem stanoveného formátu, pouze imitujícího dokumentární zachycení účinkujících rodin, zůstává otázka, do jaké míry byly výše popsané scény s účastí desetiletého Michala reálným obrazem skutečnosti a do jaké míry šlo o fikci domluvenou s účastníky natáčení. Jednalo se o scény natočené několik měsíců před vysíláním, a pokud odrážely skutečnou situaci v rodinách, což je nejisté, současná situace v rodinách může být jiná. Předestření způsobů zacházení s dětmi divákům může samozřejmě fungovat mimo jiné také edukativně. Máme za to, že obsah pořadu není možné považovat za takový, aby byl na místě podnět orgánům sociálně-právní ochrany dětí.

[5] Rozbor tohoto aspektu je součástí materiálu sp. zn. RRTV/2021/446/vis zveřejněného na internetové stránce Rady na adrese https://rrtv.gov.cz/cz/files/monitoring/2021_Vymena-manzelek_analyza_jaro2021.pdf.

Monitoring obsahu pořadu Výměna manželek, který byl vysílán 5. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova, nepřinesl poznatky o porušení zákona č. 231/2001 Sb.

2. Výměna manželek 12. února 2025

První partnerský pár: Jana, 36 let, jedno dítě, pracuje na rodinné farmě. Přihlásila rodinu do výměny, aby doma viděli, co všechno dělá, a vice si jí vážili. Marian (Rumun – hovořil anglicky s překladem mimo obraz), 43 let, pracuje na rodinné farmě. Dítě (1): Johanka 3 roky. Bydliště: rodinný dům s farmou, vesnice Stoicănești – Rumunsko.	Druhý partnerský pár: Anastázie, 30 let, tři děti, na rodičovské dovolené. Přihlásila rodinu do výměny, protože vztah partnerů úplně neklapal – hlavně kvůli stálým výhradám manžela ke stavu úklidu v domácnosti, a výměna by mohla přinést nějakou změnu. Pavel, 43 let, voják z povolání. Děti (3): Iza 8 let (školačka), Vaneska 3 (chodí do MŠ), Kryštůfek 1 ½ roku. Bydliště: vesnický dům, Jindřichovice pod Smrkem – Frýdlantský výběžek, Liberecko.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Jak se podaří Anastázii, mamince tří dětí, zvládnout nelehký život na rumunském venkově? Dokáže svérázná Jana najít společnou řeč s tatínkem, vojákem z povolání?“

Výměna byla ozvláštněna tím, že se jí s rodinou z české pohraniční obce účastnila rumunsko-česká rodina z rumunského venkova. Výměna tak byla mezinárodní a probíhala v Jindřichovicích pod Smrkem ve Frýdlantském výběžku a ve vesnické obci Stoicănești na jihu Rumunska. Rumun Marian a Češka Jana jsou manželé s tříletou dcerkou Johankou, kteří se živí farmařením, zejména chovem více než 100 koz a v menší míře dalších zvířat. Dcerka chodí do mateřské školky. Péče o Johanku a domácnost v úzkém slova smyslu je jednodušší než v rodině se třemi dětmi, ale ke každodenním povinnostem patří i péče o zvířata na rodinné farmě, na které se podílí i manželka. Marian hovořil většinou anglicky s překladem do češtiny mimo obraz, a stejně byl řešen i překlad anglických replik jeho manželky či vyměněné manželky při rozhovoru s ním. Manželé Anastázie a Pavel ze severu Čech mají tři děti (Iza 8 let, Vaneska 3, Kryštůfek 1 ½ roku), manžel je voják z povolání a Anastázie je na mateřské dovolené. Chod domácnosti se točí kolem dětí a podle úzu zavedeného v rodině Pavla a Anastázie byla péče o domácnost a děti hlavně věcí manželky. Sociální status rodin s takto různým zázemím se dá těžko srovnávat, ale existenčními problémy netrpěla ani jedna rodina, a rozdíly byly spíše ve stylu života a v povahách dospělých účastníků výměny. Nikdo z nich nebyl konfliktní osobností nebo člověkem s problémovým vztahem k dětem, manželské páry nebyly v krizi, nedocházelo ke konfliktům mezi manžely a vyměněnými manželkami. Iniciátorkami účasti rodin ve výměně byly manželky s podobným motivem, aby si manželé uvědomili jejich přínos pro rodinu. Manželé byli velice různí. Marian byl zvyklý na nekonečný koloběh péče o zvířata na farmě a trvalé podílení se na spolupráci všech ze širší rodiny při obstarávání živobytí, zatímco pro Pavla práce většinou končila v zaměstnání, doma se zapojoval málo a měl tendenci k lenošení, ke kritizování stavu domácnosti, a také k pěstování zlozvyku v podobě pravidelného popíjení piva. Výměna končila na obou stranách v pozitivní atmosféře a shledání partnerů a rodin bylo velmi vřelé.

Ve Stoicănești byla Anastázie od počátku zapojena do prací na farmě, jako dojení, krmení, či kydání hnoje. Takovýmto pracím se sama nevyhýbala, ale když Marian viděl, že ji všechno musí učit, což zdržuje, nechal na Anastázii péči o dcerku a o domácnost, což zvládala snadno, a práce na farmě mohla Anastázie dělat podle svých možností, a zapojovat se více, až získá zkušenosti. Marian oceňoval, že Anastázie dělá pokroky. Marian si udělal čas a vzal Anastázii na výlet do historického města Slatina. Při přebírání velení v polovině výměny si Anastázie přála ještě jeden výlet po okolí, chtěla dále, aby Marian splnil přání Jany z manuálu nainstalovat umyvadlo do koupelny, a projevila přání víc se zapojit na farmě, ale Marian jí musí říct, co má dělat. Tato přání Marian splnil. Výlet se uskutečnil bryčkou taženou koněm po okolí vesnice. Ke konci výměny nachystala Marianova rodina hostinu s pečenými holuby. Chystání hostiny zahrnovalo i takové momenty, jako zabíjení holubů a házení jejich hlaviček kočce (od 01:12:45), ovšem kamera sledovala tuto činnost jen v náznacích, takže problematičnost obsahu záběrů

z hlediska zákona je možné vyloučit. Při hostině došlo i k přípitku tvrdým alkoholem. Samotné pití alkoholu zobrazeno nebylo s výjimkou jednoho záběru Anastáziina upití trošky alkoholu za sklínky (01:14:56). Natáčení v rodině během Výměny manželek bývá dosti zaměřeno na konverzaci, monology nebo dění v samotné rodině. Natáčení v Rumunsku bylo proto atypické v tom, že poněkud více záběrů mělo dokumentární charakter a zachycovalo také dění na farmě, krajinu či chystání vesnické hostiny apod., což přineslo méně formalizovaný pohled na život jedné rodiny i oživení do jinak poněkud stereotypního schématu cyklu Výměna manželek. Anastázie i Marian měli podobnou klidnou povahu a v průběhu výměny nedošlo v Rumunsku k žádným neshodám nebo problémům. Marian v závěru s dojetím hovořil o tom, jak mu jeho žena chybí, a že si musí udělat na rodinu více času. Anastázie podobně hovořila o tom, jak jí chybí její rodina, zejména děti, i když život na farmě s domácími zvířaty si zamilovala. Při závěrečném rozhovoru mezi 8 očima Marian i Anastázie účast ve výměně hodnotili jako cennou zkušenost. Anastázie ocenila, že v rumunské rodině byla rodina na prvním místě, ocenila klidný přístup Mariana k dcerce a vyslovila názor, že by její rodina měla trávit společný čas jinak a lépe.

V Jindřichovicích si Pavel vzal na první tři dny výměny dovolenou a pomáhal s dětmi. Jana byla zvyklá na vysoké tempo práce v domácnosti a na farmě a péče o domácnost se třemi dětmi jí nedělala problémy, i když preferovala menší rodinu, větší klid, více fyzické práce a méně mentálního zatížení staráním se o více dětí. Bez kritiky prováděla úklid, který se jí nezdál dobrý, i když si to Pavel původně nepřál – na tuto iniciativu Jany ale reagoval s klidem. Jana zaznamenala, že v rodině je zvykem nechávat často děti, aby hrály hry na tabletech nebo mobilech, což nepovažovala za správné, a snažila se o to, aby si hrály jinak. Někdy se to neobešlo od vzdorovité reakce a pláče malého Kryštůfka (např. 46:42), když si chtěl vynutit mobil. Jana tyto situace řešila s klidem a důsledně. S jiným zabavením dětí nebyl problém. Když Pavel pustil Janu na vyjížďku na kole a sám se staral o děti, ulehčil si situaci tím, že dětem zase dal mobil a tablet s poznámkou, ať si to užijí, než zase Jana přijde s odbouráváním tohoto druhu zábavy. To se také po Janině návratu z vyjížďky stalo. Při přebírání velení v polovině výměny si Jana přála, aby Pavel tolik nenechával děti hrát s mobilem, aby vypral a uklidil prádlo (protože si nepřál, aby Jana během výměny prala), a aby šli všichni do cukrárny. Pavel se vším souhlasil. Pavel litoval, že s rodinou nevyrazil do cukrárny už dřív. Kvůli Pavlovu otálení s úklidem prádla vznikla mezi Pavlem a Janou lehčí výměna názorů, ale nakonec se k tomu Pavel odhodlal. Právě při uklízení prádla Pavel promluvil o tom, jak si před závěrem výměny uvědomuje, jak je péče o tři děti náročná, že už chápe, proč Anastázie nestíhá mít v domácnosti vždy dokonalý pořádek, a že byl sobecký, když tolik práce v domácnosti nechával jen na manželku, která mu velmi chybí. Jana v závěru ocenila zajímavou zkušenost z jiné domácnosti, kde jí nevyhovuje rozruch, který tam tři děti stále vytvářejí, a promluvila o tom, co pro ni její milovaný manžel znamená. V Jindřichovicích se při výměně sešli ti tvrdohlavější z manželských párů, jejich interakce byly místy živější, ale výměny názorů nepřerůstaly v konflikty. V závěrečném rozhovoru mezi 8 očima Jana promluvila o tom, že péče o tři děti byla psychicky vyčerpávající, že chápe, jak je to pro Anastázii těžké, a neměnila by, ale zopakovala svůj poznatek, že děti v Jindřichovicích si příliš hrají s tabletem a mobilem, což Pavel a Anastázie uznali. Pavel konstatoval, že po výměně je unavený a zopakoval, že si uvědomil, jak je péče o tři děti mentálně náročná.

Kromě zcela ojedinělých vypípaných výjimek (např. 42:00 „když nesmrděj od hov**“) se v pořadu nevyskytovala hrubá slova. V pořadu se nevyskytovaly záběry kouření. Mezi záběry z Rumunska se vyskytly záběry s alkoholem jen při hostině na rozloučenou. Marian pronesl přípitek se sklínkou v ruce, ale jediný záběr s pitím alkoholu byl ten, na kterém Anastázie upila malé množství tvrdého alkoholu ze sklínky (01:14:56). Konzumace alkoholu nebyla doprovázena žádným komentářem. Bylo zřejmé, že v rumunské rodině je pití alkoholu výjimečná záležitost, což potvrdila také Jana, která v pořadu pronesla zmínku na toto téma *„nepijou mi od rána“* (01:09:00), čímž narážela na to, že v Jindřichovicích Pavel denně pije pivo. Prezentace konzumace alkoholu v rumunské rodině, podobně jako přiťuknutí mužů sklenicí piva při rozhovoru mezi 8 očima, je možné považovat za únosnou reflexi konzumace alkoholu. V Jindřichovicích byl denním konzumentem piva Pavel a na toto téma proběhl v pořadu následující rozhovor, který obsahoval i záběr s pitím piva (26:23-27:20):

Jana: Už teď?
Pavel: No vždyť už budou tři.
Jana: Dobře, no. Tak jo. Já si jdu dát svůj čaj jako, jo. Užij si to.
Pavel: Pivo? Vitamíny B a stopový prvky, no. No tak když jsem doma, tak si takhle popíjím.
Jana: Takže prostě Relax.
Pavel: Asi tak.
Jana: Hm.
Pavel: No. Někdo má čaj, někdo má pivo, nó.
Jana: Jako manžel si dá taky pivo.
Pavel: Byly doby, kdy si myslím, že jsem toho vypil mnohem víc. Já vypiju teda víc jak štyry piva denně.
Jana: Já to moc jako nemusim, no. Jako můj manžel. Já jsem to totiž myslela, jako že když si dá třeba každej den, že jako že to je špatný.
Pavel: To já nevim, jako proč si jako myslej, že když člověk vypije denně víc jak štyry piva, tak už je alkoholik?
Jana: To jako mě to třeba jako děsí, že když to je denně, no.
Pavel: No.
Jana: Já mám pocit, že když je něco denně, tak že už je to závislost. Teda jako to si myslím já.
Pavel: No a co, ježišmarjá, tak piju pivo. Prostě mně pivo chutná. Chmelomok, mužský lok.

Kromě této scény se v pořadu další záběry Pavlova pití piva nevyskytly, jen záběry, kdy se k pití chystá (např. 43:48 a 01:19:32).

Denní konzumace piva v množství zmiňovaném Pavlem je už na úrovni rizikového pití alkoholu a vyjádření pochybnosti o škodlivosti pití čtyř nebo více piv denně svědčí o tom, že Pavel není v tomto směru správně informovaný. Pavel přes kritické poznámky Jany na svém pití piva trval a dával najevo, jak mu pivo chutná. Pokud by takovýto přístup k pití alkoholu zůstal v pořadu bez korekce, mohl by to být případně problém z hlediska zákona. V pořadu však bylo pití alkoholu jednoznačně kritizováno oběma vyměněnými manželkami, zejména Janou v citované ukázce. Domníváme se proto, že fenomén pití alkoholu včetně názorů na ně byl v pořadu reflektován takovým způsobem, že nelze hovořit o možném narušení vývoje nezletilých osob a porušení zákona.

Při monitoringu působily momenty, kdy Pavel pil pivo nebo se k tomu chystal, jakož i jeho obhajoba pití piva v citované ukázce, poněkud teatrálně a s vědomím, že pořad je natáčen podle předem připraveného formátu a jednotlivé záběry jsou natáčeny v kontaktu s televizním štábem, je možné vyjádřit pochybnost o tom, že motiv Pavlova přístupu k pití piva je prvkem pořadu, který je zcela dokumentárně autentický, a v úvahu naopak připadá ovlivnění příslušných scén směrem k fikci v zájmu show pro diváky.

Pokud jde o péči o děti či zacházení s dětmi, jak to bylo prezentováno v pořadu, nebyly při monitoringu zaznamenány nějaké signály případné problematičnosti. Vzhledem k mezinárodnímu charakteru této výměny se pravděpodobně tvůrci pořadu možným problémům v tomto směru vyhnuli už výběrem rodin do výměny.

Monitoring obsahu pořadu Výměna manželek, který byl vysílán 12. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova, nepřinesl poznatky o porušení zákona č. 231/2001 Sb.

3. Výměna manželek 19. února 2025

První partnerský pár: Lenka, 43 let, čtyři děti, podnikatelka. Tonda, 38 let, vyučený kuchař, pracuje ve stavebnictví. Přihlásil rodinu do výměny, aby si Lenčiny dcery vyzkoušely fungování bez maminky. Děti: Molly 8, Terri 11, Jessi 10 let (děti Lenky), Bryan 2 ½ roku.	Druhý partnerský pár: Věra, 49 let, dvě děti, farmářka na domácí farmě. Roman, 47 let, pracuje na rodinné farmě a provozuje hospodu. Děti: Štěpán 11, domácí výuka, Rozárka 10, školačka. Bydliště: statek, Heřmanov u Děčína, Ústecký kraj.

Bydliště: rodinný domek, Birmingham – Anglie.	Do výměny rodinu přihlásil Romanův dospělý syn z předchozího vztahu.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Dokáže se Lenka po 22 letech života v Anglii přizpůsobit české rodině žijící na statku? Jak si poradí Věrka s naprosto odlišným rodinným životem, kde je každá hodina přesně naplánovaná?“

Také toto vydání Výměny manželek mělo mezinárodní prvek, který ale nespočíval v mezinárodním složení některého z partnerských párů, ale v tom že jedna z rodin bydlela v rodinném domku anglickém Birminghamu, ačkoliv šlo o český pár s dětmi. Oba partneři Lenka a Tonda žijí a pracují ve Velké Británii dlouhodobě, Tonda je vyučený kuchař a v současnosti pracuje ve stavebnictví, jeho partnerka Lenka je podnikatelka. Spolu pečují o tři Lenčiny dcery z předchozího vztahu, které jsou ve školním věku, a o společného malého synka Bryana, který chodí do školky. Do výměny rodinu přihlásil Tonda, aby si Lenčiny dcery vyzkoušely fungování bez maminky. V birminghamské rodině dcery Molly, Jessi a Terri ve věku 8–11 let s asistencí rodičů dojížděly do školy a měly mnoho mimoškolních aktivit, a malý Bryan ve věku necelých tří let byl ve všední dny na dopoledne odvážen do školky, což si vyžadovalo dobré rodinné plánování, organizaci a komunikaci se zapojením obou rodičů. Dívky uměly česky, takže při výměně nebyla jazyková bariéra. Projevily se jako velké pomocnice v domácnosti, což usnadňovalo průběh výměny v Birminghamu. Tonda se podle svých možností plně zapojoval do péče o fungování domácnosti. V rodině nebyly žádné partnerské problémy nebo problémy mezi rodiči a dětmi, žádné osobní zlozvyky, rodina neměla existenční problémy. Druhou rodinu ve výměně tvořili farmářka a vzděláním agronomka Věra, jejímž manželem je Roman, který provozuje hospodu a spolupracuje na rodinné farmě, která je v Heřmanově u Děčína, kde také žijí. Spolu pečují o dvě děti ve školním věku – jedenáctiletého Štěpána, který je synem Romana, a desetiletou Rozárku, která je dcerou Věry z předchozího partnerského vztahu. Z nich do školy dochází Rozárka, zatímco Štěpán absolvuje domácí výuku. Do výměny rodinu přihlásil Romanův dospělý syn z předchozího vztahu, který se v pořadu neobjevil, a výměnu uvítala Věra, protože nebude pořád jen doma a na domácí farmě. Roman a Věra považovali za hlavní problém rodiny rozdílný vztah k dětem – Roman podporoval více Štěpána a Věra Rozárku. Jako rizikový faktor se v heřmanovské rodině projevilo vytížení rodičů prací na farmě a v hospodě, a u Romana navíc také podpora časově náročného sportu syna Štěpána, kterým byl motokros. Kvůli stálému vytížení rodičů rodina trávila málo času pohromadě, děti měly velkou volnost a malý rodičovský dohled, což se u Rozárky projevovalo v nezájmu o trávení času doma a snaze odjíždět za kamarádkami, aniž by se aktivně zapojovala do potřebných domácích prací. Vztahové problémy mezi partnery nebyly a rodina neměla existenční problémy.

Průběh výměny v Heřmanově předznamenala informace, že krátce předtím byli rodiče pozvaní do školy, protože Rozárka kouří. Před kamerou se hájila tím, že kouří Roman a že kouření asi pochytila od něj. Ten k tomu řekl, že on je dospělý a ona na rozdíl od něj má kouření zakázané a že by byli s maminkou rádi, kdyby přestala kouřit. Rozárka reagovala, ať přestane kouřit taky. Téma kouření se později v pořadu již nevrátilo. Roman ukázal Lence farmu s pasoucími se krávami, zatímco na pozemku byl prostor i pro Štěpánovo trénování motokrosu. Později si Lenka vyzkoušela i dojení krav a zahánění krav a slepic na noc, ale nebyla na tuto práci sama, protože na farmě byli zaměstnanci, nebo jí pomáhal Štěpán. Večer Roman pracoval v hospodě a Lenka mu nabídla, že mu pomůže. Navštěvování hospody za účelem pití alkoholu ale kritizovala. Na záběrech z hospody bylo vidět čepování piva do sklenic a pivo a tvrdý alkohol ve sklenicích na stole nebo v rukou hostů, a ojediněle i záběr pití alkoholu (22:40). Rozárka si další den postěžovala, že se jí rozbily nové boty, a Roman byl bez předchozí dohody s přáteli v hospodě na šipkách (darts). Lenka s Rozárkou proto šly za Romanem do hospody, kde si od něj vyžádaly peníze. Rozárka to na kameru komentovala (24:24): *„Já za ním nechodím, když mě něco trápí, já za ním chodím jenom když potřebuju peníze.“* Lenka k tomu řekla, že Roman prý slíbil dětem 25000 za dokončení výměny, že by měl by s Rozárkou komunikovat nejen o penězích a že Rozárka tátu potřebuje. Z rozhovoru Lenky s Romanem pak vyplynulo, že Lenka večer zavírala hospodu místo něj – ve hře byl zřejmě alkohol, ale v pořadu to nebylo prezentováno zcela pregnantně. Lenka pak na kameru kritizovala pití alkoholu v Čechách a řekla, že ji to přivedlo k emigraci. Další den se Rozárka po telefonu dohodla s Romanem, že ze školy půjde za kamarádkami, a Roman to Lence řekl až dodatečně. Ta to

komentovala, že by to nedovolila, dokud by Rozárka neměla splněné své povinnosti. Při změně velení pátý den si Lenka přála, aby Roman šel s Rozárkou do kina a na večeři, aby spolu uvařili jídlo pro rodinu, aby Rozárka chodila ze školy hned domů a aby si uklidila šatstvo ve skříni. Rozárka na kameru řekla, že potřebuje chodit s kamarádkami ven a že neposlechne. Lenka otevřela hospodu sama, aby Roman mohl odpoledne vyrazit s Rozárkou do kina a na večeři. Roman společnou akci s Rozárkou ocenil a litoval, že to neudělal dřív. Další den Roman přivezl Rozárku ze školy s tím, že ven může, až udělá všechno, co má. Lenka si pro ni připravila mnoho úkolů a nechtěla ji ven pustit. Po konfliktu Rozárka odmítla Lenku respektovat a odjela za kamarádkami. Později všichni společně odjeli na Štěpánův motokrosový závod. Před závodem Lenka o své vůli pomáhala Romanovi s montáží kola motorky, což on těžce nesl. V monolozích Roman i Lenka promluvili o tom, že už se jim stýská po partnerech. Lenka otevřeně mluvila o tom, že jí chybí intimní vztahy (01:13:33): *„…Už to tam taky potřebuju, to pohlazení a hlavně večer se k někomu přitulit, no, to mi tady chybí, no. My to máme pravidelné. Já jsem totiž náruživá, já se ráda miluju a nehledám sex vedle, nehledám ho nikde jinde, mám ho doma dostatek, nestěžuju si.“* Explicitnost takovéto promluvy na téma sexu nebyla taková, aby mohlo jít o problém z hlediska zákona. Další den Roman s Rozárkou plnili Lenčino přání společně připravit jídlo pro všechny – bramborák – a přitom se dohadovali o tom, co se stalo předtím: Rozárka zůstala na návštěvě přes noc, což sice bylo domluveno, ale pak si vypnula telefon, Roman pro ni nemohl ráno dojet autem, a ona bez dohody ráno přijela sama autobusem. Bramborák se nepovedl a Lenka řekla, že úkol není splněn. Lenka hodnotila výměnu tak, že v Romanově rodině si každý dělá, co chce, a hlavní slovo má Rozárka. Uvědomila si ještě víc, že miluje svého manžela. Roman řekl, že si uvědomil, že se může žít s nějakým řádem, a když manželé chodí do práce, tak si to mají zařídit tak, aby mohli být s dětmi, a že by měli s Věrou zapracovat na vztahu s dětmi. Při rozhovoru mezi 8 očima byla Lenka nečekaně shovívavá a Romana ocenila, ale poukázala na problémy s Rozárkou. Roman vyslovil úvahu, že by se rodina měla vzdát provozování hospody a věnovat se jen farmě, aby s Věrou měli čas na to, víc se věnovat dětem. Lenka nakonec překvapila přáním mít svatbu s Tondou u Romana a Věry.

Výměna začínala víkendem, ale v Birminghamu byl program početné rodiny kvůli mimoškolním aktivitám tří dcer tak nabitý, že i o víkendu stejně jako ve všední dny probíhal podle předem připraveného plánu. Díky tomu se všechno stíhalo bez problémů. Tonda pomáhal se vším v domácnosti, zapojovaly se i všechny tři dívky, jen malý Bryan vyvolával rozruch. Tonda vzal Věru na tréninkovou cestu s Bryanem do školky, aby to mohla ve všedních dnech dělat samostatně, a upozornil ji, že pokud vypraví děvčata pozdě do školy nebo je pozdě vyzvedne, bude muset ve škole zaplatit pokutu. Tonda vzal Věru na návštěvu blízkého Stratfordu a dalších míst v okolí. Celá rodina večeřela společně. V dalších dnech Věra vypravovala děvčata do školy sama a cestovala s Bryanem do školky a ze školky. V době, kdy byly děti ve škole a ve školce měla Věra čas na péči o domácnost. Mohla se i vypravit na vycházku do centra Birminghamu, aby se podívala na tamější stavbu Jana Kaplického. V birminghamské rodině také proběhla jedna večerní návštěva místních českých přátel, jejíž součástí bylo připíjení tvrdým alkoholem (52:25), následně domácí hostina mj. s pivem a se sklínkami tvrdého alkoholu. V Birminghamu nevznikaly v průběhu výměny žádné provozní nebo vztahové problémy, Věra oceňovala pomoc Tondy i dívek v domácnosti a Tonda oceňoval, jak si Věra vede v domácnosti jeho početné rodiny, a tak drobné výtky Věry a Tondy vyznívaly poněkud jako snaha najít přeci jen nějakou drobnost, která by se dala vytknout: Věra měla k Tondovi poznámku, že příliš často reaguje na projevy nespokojenosti malého Bryana, což může mít do budoucna nedobré následky, a Tonda poznamenal, že by Věra mohla být na dívky přísnější. Při změně velení pátý den si Věra přála, aby ji Tonda vzal na výlet do historického centra Birminghamu, a aby děvčata před ní víc mluvila česky. Tonda vzal Věru na noční procházku po historickém centru Birminghamu. Věra k tomu poznamenala, že dřív chodili s manželem ven, ale už to nedělají, a spíš občas vyrazí s kamarádkami. Před koncem výměny šla celá birminghamská rodina společně do kostela. Součástí byl i humorný rodinný rituál uctívání krále Bryana před vchodem do kostela ve stylu Monty Pythonů. V bilančních monolozích se Věra a Tonda věnovali reflexi fungování rodiny po zkušenostech z výměny. Věra ocenila spolupráci všech v Tondově domácnosti, to, že si s manželem od sebe odpočinuli, a vyjádřila přání, aby s manželem spolu víc mluvili a víc spolupracovali. Tonda ocenil, že se s Lenkou podílejí o starání o děti a domácnost, jen by mohla

být klidnější a tolik nekřičet. Při rozhovoru mezi 8 očima Věra ocenila Tondu i spolupráci děvčat a to, že je rodina na první koleji. Problémy s Rozárkou komentovala tak, že nechce dětem pořád něco zakazovat a říkat, že jsou špatné, aby se před ní neuzavřely. Přivítala překvapivý návrh Romana, že by měli kvůli dětem skončit s provozováním hospody. Tonda s Lenkou se shodli, že na svém způsobu péče o rodinu nic měnit nechtějí. Tonda, kterého Lenka i Věra chválily, navrhl, že by si měli s Lenkou určit datum svatby.

Pokud jde o výskyt hrubého vyjadřování, je možné výměnu z Birminghamu a Heřmanovic zhruba přirovnat k Výměně manželek z Jirkova a Moravského Krumlova z 5. února 2025. Hrubá slova nebyla markantním rysem vyjadřování účinkujících, ale občas se v jejich řeči vyskytla. Zaznamenali jsme ojedinělé případy nevypípaného slovního spojení „ty vole“ (22:27, 01:13:33) a několik zcela nebo částečně vypípaných hrubých slov (např. 01:11:26 a 01:11:27 2x vypípáno, 01:16:08 vypípáno, 01:17:08 „tak nám prostě nas**** na tu hlavu“, 01:18:16 „jak ho***“, 01:19:40 „do p*dele“). Rada v podobných případech s nízkým stupněm závažnosti obvykle upozornění na porušení zákona nevydává. V pořadu se nevyskytovaly záběry kouření. Pokud se o kouření hovořilo v souvislosti s tím, že krátce před výměnou byli rodiče Rozárky pozváni do školy kvůli jejímu kouření, bylo to v negativním smyslu. Roman poněkud neobratně argumentoval tak, že Rozárka jako dítě, které to má zakázané, kouřit nesmí, ale on jako dospělý, který to nemá zakázané, kouřit může. Žádnou pozitivní obhajobu svého kouření ale neuvedl, uvedl, že on i maminka si nepřejí, aby Rozárka kouřila, a kouření zkritizovala i vyměněná manželka Lenka. Fenomén pití alkoholu byl v pořadu reflektován hlavně v prostředí hospody, kterou vedl Roman. Na záběrech z hospody bylo vidět čepování piva do sklenic a pivo a tvrdý alkohol ve sklenicích na stole nebo v rukou hostů, a ojediněle i záběr pití alkoholu (22:40). Představení prostředí hospody je možné označit za informativní a souviselo s tím, že provozování hospody bylo prací Romana jako jedné z hlavních postav pořadu. Alkohol se objevil také na záběrech z návštěvy přátel v birminghamské rodině, kde byl při večeři podáván kromě jídla také tvrdý alkohol a pivo. Na jednom ze záběrů bylo zachyceno připíjení tvrdým alkoholem (52:25) a na stole s jídlem pak byly sklenice s pivem a sklínky tvrdého alkoholu. Způsob prezentace konzumace alkoholu při této události je možné označit za obvyklý při reflexi podobných rodinných slavnostních událostí. V pořadu se nevyskytla žádná vyjádření s pozitivním hodnocením alkoholu. Ovlivnění alkoholem stálo pravděpodobně také za tím, co bylo v pořadu zmíněno jen slovně, což bylo událost, kdy jednou večer zavírala hospodu místo Romana Lenka. Záběry ani bližší informace o této události se ale v pořadu neobjevily.

Pokud jde o péči o nezletilé či zacházení s nezletilými, žádný signál nějakých problémů se neobjevil v rodině v Birminghamu. Tato rodina by mohla sloužit jako jeden z možných vzorů, jak by mohla úspěšná rodinná péče o více dětí vypadat, a rovněž vyměněná manželka Věra zvládla svou roli v této rodině s přehledem.

V rodině z Heřmanova u Děčína se projevila složitá situace u desetileté školačky Rozárky. V rodině Romana a Věry bylo fungování rodiny ovlivněno extenzivním zaměstnáním manželů na rodinné farmě a v hospodě provozované Romanem. Nelze říci, že by manželé věnovali rodině málo péče, ale jejich energii a čas do značné míry vyčerpávala starost o ekonomické a provozní fungování rodiny, a trpěla tím jejich péče o vztahy v rodině a rodičovské vedení potomků v citlivém věku kolem 10 let, kdy přestávají být dětmi a začínají se měnit v dospívající. Volný způsob vedení dětí ovlivněný pracovním vytížením rodičů se v této situaci neosvědčoval. Nešťastné bylo také neformální rozdělení pozornosti manželů o děti, které si přivedli do manželství ze svých předchozích vztahů, podle toho, čím dítětem které je – Věra jako matka Rozárky věnovala pozornost hlavně jí a Roman jako otec Štěpána věnoval pozornost hlavně jemu. I proto, že během výměny to byla Rozárka, kdo na čas přišel o svou obvyklou patronku v rodině, se během výměny problém projevil hlavně u Rozárky. Může být otázka, nakolik bylo faktorem problémů u Rozárky oslabené rodičovské vedení a nakolik případně i subjektivní osobnostní dispozice Rozárky. Skutečností je, že desetiletá Rozárka se v pořadu projevila jako osůbka se sklonem ke vzdorovitosti a konfliktnosti. S otčímem Romanem řešila prakticky jen materiální záležitosti a různá povolení, aby se mohla z domova vzdálit za svými vždy jen relaxačními zájmy, a vyměněnou manželku Lenku, která byla zjevně autoritativnější než nepřítomná matka Věra, měla tendenci nerespektovat a

obcházet vyjednáváním různých povolení s otčímem, který byl tomu přístupnější. Rozsah povolení měla sklon interpretovat velmi široce.

V pořadu působilo neeticky zařazení některých záběrů a promluv dítěte, konkrétně desetileté Rozárky, ve kterých ventilovala svůj vzdor, dávala najevo snahu vyhnout se povinnostem, vyjadřovala svůj utilitární přístup k otčímovi atd. Skutečnost, že někdo pro peníze nechá své dítě tímto způsobem natáčet pro zábavu televizních diváků, je z etického hlediska těžko stravitelným soustem. Z hlediska působení na diváky je třeba ovšem poukázat na to, že negativní projevy Rozárky nebyly v pořadu prezentovány bez korekce, bez kritiky otčíma Romana či vyměněné manželky Lenky, a byla jim věnována i část rozmluvy mezi 8 očima. S přihlédnutím k tomuto korigujícímu kontextu je možné vyloučit, že by daný obsah pořadu mohl způsobit narušení vývoje nezletilých osob a porušení zákona č. 231/2001 Sb. Výměna manželek zásahem do stereotypu fungování rodiny Věry a Romana i jejich alespoň částečným seznámením s kontrastně jiným možným modelem fungování rodiny, jak ho praktikují v Birminghamu Lenka a Tonda, vedla u Romana a Věry k sebereflexi a k deklarování odhodlání ve své rodině mnohé změnit včetně redukce dříve pro ně nedotknutelných a ke škodě rodiny příliš časově extenzivních ekonomických aktivit. Signálem možných problémů by byl opak – snaha Romana a Věry nic na svém dosavadním přístupu neměnit. V pořadu natáčeném podle předem stanoveného formátu, pouze imitujícího dokumentární zachycení účinkujících rodin, je otázka, do jaké míry byly výše zmíněné scény s účastí desetileté Rozárky reálným obrazem skutečnosti a do jaké míry šlo o fikci domluvenou s účastníky natáčení. Jednalo se o scény natočené několik měsíců před vysíláním, a pokud odrážely skutečnou situaci v rodině, což je nejisté, současná situace v rodině může být jiná. Předestření chování dětí a způsobů zacházení s dětmi divákům může fungovat mimo jiné také edukativně. Domníváme se, že obsah pořadu není možné považovat za takový, aby byl na místě podnět orgánům sociálně-právní ochrany dětí.

Monitoring obsahu pořadu Výměna manželek, který byl vysílán 19. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova, nepřinesl poznatky o porušení zákona č. 231/2001 Sb.

4. Výměna manželek 26. února 2025

První partnerský pár: Martina, 36 let, jedno dítě, pracuje v pojišťovně. Rodinu přihlásila do výměny po hecování od partnera. Miloš, 46 let, pracuje v automobilce. Dítě (1): Matyáš 10 let, školák – dítě Martiny z předchozího manželství. Bydliště: vlastní rodinný dům v Libichově u Mladé Boleslavi, Střední Čechy.	Druhý partnerský pár: Jana 25 let, tři děti, na mateřské dovolené. Martin 28 let, řidič. Přihlásil rodinu do výměny bez domluvy s Janou, motivem bylo, že rodina potřebuje auto a jsou nutné opravy v bytě. Děti (3): Stelča 5 let, chodí do MŠ – dcera Jany z předchozího vztahu, Martínek necelé 2 roky, Terezka 10 měsíců. Bydliště: nájemní byt 3+1 na sídlišti v Mostě, Ústecký kraj.

Zápletka pořadu byla v úvodu vyjádřena takto:
„Jak si Martina poradí v rodině, kde vládne přísnější výchova, než na jakou je zvyklá?
Dokáže se Jana přizpůsobit v domácnosti, kde je vše striktně rozděleno na ženské a mužské práce?“

V tomto případě se ve výměně sešly dvě rodiny s rozdílným sociálním statusem zejména z ekonomického hlediska. Rodina čtyřicátníka Miloše a o deset let mladší Martiny žije ve vlastním moderním domku se zahradou v Libichově u Mladé Boleslavi, oba manželé jsou v zaměstnání – Martina v pojišťovně a Miloš v automobilce – a vychovávají jediné dítě, desetiletého školáka Matyáše z předchozího manželství Martiny. Sociální status rodiny a zároveň záliba Miloše se odráží i v tom, že rodina má dva automobily včetně prémiového vozu. Ekonomické nebo vztahové problémy v rodině nejsou, pouze je specifická v tom, že Miloš je zastáncem tradičního rozdělení mužské a ženské role v rodině, neboli na péči o domácnost se nepodílí, ale stará se o dům, o zahradu a automobily. Deklarovaným motivem účasti ve výměně bylo hecování Martiny Milošem. Naproti tomu mladší rodina dvacátníků Martina a Jany bydlí v nájmu v bytě 3+1 na panelovém sídlišti v Mostě neboli v mnohem

skromnějších poměrech, ovšem jejich byt je dobře udržovaný a v rámci možností slušně vybavený. Ekonomická situace rodiny se odvíjí od toho, že v zaměstnání je jen Martin – jako řidič – zatímco Jana je na mateřské dovolené se dvěma malými dětmi Martínkem, kterému jsou necelé dva roky, a Terezkou, které je deset měsíců, a třetí dítě, pětiletá Stelča, chodí do mateřské školy. Stelča je dcera Jany z předchozího vztahu. Jana i Martin mají každý ještě jednoho syna, kteří žijí s bývalým partnerem či partnerkou a výměny se neúčastnili. Rodinu do výměny přihlásil bez domluvy s Janou Martin a jeho motivem bylo, že rodina potřebuje auto a jsou nutné opravy v bytě. Martin je také iniciátorem přísné výchovy dětí v rodině, kterou uplatňuje zejména k Stelče, která není jeho dítětem. Jana a Martin nemají partnerské problémy.

Jednodušší byl průběh výměny manželek v rodině z Libichova. Miloš hned na začátku poznamenal, že výměna bude pro Janu spíš jako dovolená, a tak tomu skutečně bylo. Pro Janu, která byla z domova zvyklá na péči o tři malé děti, byla péče o domácnost, kde byl kromě Miloše jen jeden školák – Matyáš, snadno zvládnutelná, i když Miloš se choval podle svého názoru, že péče o chod domácnosti je čistě ženská záležitost, zatímco péče o dům, o zahradu a o automobil, respektive dva rodinné automobily, je zase jeho záležitost. Péči o domácnost usnadňovalo její výborné vybavení. Matyáš se věnoval svým školním povinnostem samostatně, v průběhu výměny také pomohl otčímovi s přezutím kol u auta a jednou pod dohledem Jany připravoval pro všechny jídlo. V den podzimních prázdnin Miloš udělal Matyášovi radost tím, že šli všichni společně na hokej, a navíc mu před utkáním koupil ve fanshopu hokejový dres. Na tribuně Jana dbala na to, aby Matyáš seděl mezi ní a Milošem, ať její manžel nežárlí. V jiný den byl čas na společný výlet do přírody, kam se přiblížili rodinným prémiovým automobilem. Záběry z výletu byly využity i jako příležitost k vyjádřením na téma vlastnictví auta. Jana promluvila o tom, že auto je pro rodinu zatím nedostupné, zatímco Miloš řekl, že měl vždycky alespoň jedno auto a že chce mít pořádné. Na výletě všichni jedli společně v restauraci – opět s nezbytným usazením Matyáše mezi Janu a Miloše. Návštěva výletní restaurace poskytla příležitost ke komentáři Jany, že její rodina do restaurace jíst nechodí, a Miloše, který řekl, že oni chodí často a také si objednávají jídlo domů. Poněkud strojeně působila scéna, která měla demonstrovat práci Miloše na zahradě – lil do krtiny petrolej a sypal karbid, a přitom si stěžoval, že strakapoud ničí fasádu, mravenci lezou do domu, kuny žerou auto, se závěrem, že se v domě prostě nedá žít a že se asi se odstěhuje do bytu. V průběhu výměny byly chvíle, kdy Jana měla všechny povinnosti splněné, Miloš byl v zaměstnání, a Jana hovořila o svém životě – o neshodách s matkou a odchodu v 17 letech s dítětem z domova, o zdravotních problémech, kvůli kterým by si chtěla nechat podvázat vaječníky, ale operace by byla placená a rodina nemá dost peněz. I když v průběhu výměny v Libichově nedocházelo k žádným problémům nebo neshodám, Jana i Miloš postupně začali těžce nést odloučení se svými partnery. Jana se svěřila, že její, nespí, a chce, aby už to skončilo. Miloš poslal Martině kytici se vzkazem, že se mu stýská. Při změně velení vyjádřila Jana přání, aby Matyáš netrávil tolik času s mobilem, a přání, aby Miloš vyčistil interiér rodinných aut. Očista automobilů pak proběhla společnými silami. Později byla doručena také kytice pro Janu od Martina. Janu to vedlo k uvažování o tom, jestli to je jen z lásky, nebo jestli to neznamená, že ji Martin už potřebuje mít doma. Před závěrem výměny vzal Miloš Janu na nákup, aby si vybrala nějaké pěkné oblečení na sebe. Jana se zdráhala, ale na naléhání Miloše jeho dar přijala. Jana oceňovala, že i když se Miloš a Martina mají dobře, nejsou nafoukaní a povrchní. Při rekapitulaci pocitů z výměny Jana mluvila o tom, že si uvědomila, že kvůli ní bývají doma hádky, že má nejlepšího muže a bude pracovat na tom, aby se zlepšil vztah mezi Martinem a Stelčou. Miloš hovořil o tom, že si nedovedl představit, že mu bude partnerka tak chybět, a že bude víc zvažovat, kdy zvýší hlas. Při rozhovoru mezi 8 očima Jana s potěšením komentovala sebereflexi manžela ohledně jeho dosavadního zlozvyku otáčet se za cizími ženami a mít poznámky na jejich adresu, a zajímala se o to, jestli výměna nepřinesla nějaký posun ve vztahu mezi Martinem a jeho nevlastní dcerou Stelčou, v což doufala. Uvítala pozitivní zprávu Martiny o této věci. Miloš projevil svou velkorysost a jako poděkování za to, že výměna probíhala v klidu, věnoval Janě nabitou nákupní kartu do supermarketu a vyjádřil úmysl, že by chtěl použít část peněz z výměny k zaplacení operace Jany, pokud se pro ni rozhodne.

V mostecké rodině si po dobu výměny vzal Martin dovolenou a pomáhal vyměněné manželce Martině s dětmi a v domácnosti. Ačkoliv to byl Martin, kdo přihlásil rodinu do výměny, prakticky od začátku

dával najevo, jak mu jeho manželka chybí, a byl z toho opakovaně dojatý až k pláči, což působilo vzhledem k jeho hřmotné postavě paradoxně. Byl to jeden z více projevů Martinovy emoční nevyrovnanosti, impulzivnosti a sklonu k experimentování. Při představení mostecké rodiny Jany a Martina ještě před zahájením vlastní výměny zazněly informace o přísném vedení dětí. Citujeme je podle vyjádření Jany, aby bylo zřejmé, že šlo o přístup obou rodičů a nejen Martina, který po zahájení výměny zůstal s dětmi. Jana (03:34): *„U nás prostě platí jasné pravidla. Uvařeno, uklizeno, o děti postaráno. Telefony v žádném případě a sladkosti pouze za odměnu. Tam máš pokoj, máš tam hračky, máš si kde hrát, ráno vstaneš, postel bude ustlaná, posnídáš, vyčistíš si zuby. Jo, a tohle prostě u nás furt běhá automaticky.“* Je zřejmé, že přísnost v tomto pojetí dopadala hlavně na pětiletou Stelču, ale také u dvou menších dětí bylo např. zvykem uložit je večer do postýlek v jejich pokoji a nechat je usínat, i když plakaly. Přísné vedení Stelči při výměně Martin komentoval takto (13:09): *„...co se týče Stelči, máme tu ráznější výchovu, jako že jídlo žádný do pokoje, jí se jenom u stolu, když se jí, tak se nemluví, když se jí, tak se kouká do talíře a jí se, a žádný u nás to není, u nás to není spinkat, papat, u nás to prostě je běž jest...“* Nejvýraznějším projevem tvrdého přístupu Martina k Stelče byla scéna (od 27:10), kdy si Stelča s malým Martínkem hrála na zemi, nechala ho, aby ji tahal za vlasy, a dostala od otčíma vynadáno, že si s vykoupaným Martínkem v čistém hraje na podlaze, provokuje ho, takže se projevuje jako tyran, a před spaním ho rozdovádí. Ze strany Martina došlo i na křik a hrubá slova (27:45): *„...ty riskuješ, Stello, takže brzo vyletím, přísahám bůh, nes** mě, ty vole, a ty víš, že já jsem tvrdší než mamka...“*. V protikladu k přísnému vedení dětí Martin láskyplně hovořil o tom, jak je miluje, a při hovoru o tom se dokázal rychle rozněžnit až poněkud ztratit zábrany, jak to nejlépe dokumentuje pasáž, kdy promluvil o početí Terezky (od 19:27). Zastavme se při této příležitosti poněkud u osobnosti Martina, který se díky svým vlastnostem, hovornosti a otevřenosti stal prakticky hlavní postavou této výměny. Později při jednom z rozhovorů s Martinou zmínil Martin své aktivity na sociální síti, za které si v jednom případě přehnané otevřenosti (vystavení záběru, kde svou ženu drží za prsa) vysloužil zákaz (ban) od administrátora, zmínil své období melancholie, kterým prošel, a svá nerozvážná tetování. V polovině výměny byla doručena velká kytice Martině od jejího partnera a nechtěným vedlejším efektem bylo rozjitření emocí Martiny a ještě více Martina. V údajné reakci na stesky Martiny po rodině, ale ve skutečnosti spíše v reakci na příliv vlastních emocí, Martin navrhoval, že jménem Martiny výměnu předčasně ukončí. Martinu tento návrh přiměl k tomu, že přestala podléhat steskům a úvahu o ukončení výměny zavrhla. Martin pak také poslal své ženě do Libichova kytici růží s jednou umělou a vzkazem, že jeho láska bude trvat, dokud poslední růže z kytice neuvadne. Plačtivě na kameru vysvětloval (46:30), že umělá růže neuvadne nikdy. V průběhu výměny také příchozí telefonický hovor Martinovi oznámil, že při příležitosti, která nebyla v pořadu objasněna, vyhrál zážitkovou jízdu ve sportovním automobilu. Tato jízda se také uskutečnila a kromě profesionálního jezdce a nadšeného Martina se jí zúčastnila na zadním sedadle i Martina, jejíž emoce ze zážitku byly ovšem velmi rezervované. V rovině slovních zmínek, tedy bez přímé audiovizuální dokumentace, zůstaly v pořadu informace o Martinově zlozvyku otáčet se za cizími ženami (za štětkami, jak tomu on říkal) a komentovat jejich vizáž, a také o jeho žárlivosti na manželku. Svých zlozvyků Martin v pořadu v silně emocionálních projevech litoval. Vyměněná manželka Martina byla ze svého domova zvyklá na důkladnost v péči o domácnost a svůj podíl na péči o početnou domácnost v Mostě zvládala bez problémů, tím spíše, že Martin se vším kromě vaření pomáhal. Přestože byl pořad nabitý emocionálními výlevy Martina, Martina se při výměně projevila jako osobnost s vyšším emočním kvocientem než on, což bylo patrné nejen v tom, jak hovořila o svém partnerovi a svém strádání z odloučení od rodiny, ale i v jejím přístupu k dětem, i v tom, jak dovedla pojmenovat problémové prvky v emocionalitě Martina a v emočním fungování mostecké rodiny. Martina považovala přísnost a strohost k dětem v mostecké rodině za přehnanou vzhledem k jejich nízkému věku a zasazovala se o mírnější přístup. Při změně velení si Martina přála podniknout jeden den společný výlet všech, dále aby si jeden den Martin vyšel ven a děti nechal doma s Martinou a aby byl Martin na Stelču někdy míň důrazný. Společný výlet všech k jezeru Most se uskutečnil před závěrem výměny, Martin měl kritické poznámky k okolnímu prostředí a ke chladnu, a brzy výlet ukončil. O něco dříve bylo splněno přání Martiny zůstat s dětmi sama doma bez Martina, čehož Martina využila k tomu, že nechala děti vyřádit bez stálého mistrování od Martina. K přání Martiny, aby byl Martin méně tvrdý k Stelče, se Martin

vyslovil, že to zkusí. Uskutečnilo se také holčičí nakupovací odpoledne Martiny jen se Stelčou, kdy jí Martina obdarovala několika dárky. Jeden den po uložení dětí do postelí vyrazil Martin na pivo (28:24). Výměnu před závěrem Martin hodnotil jako probrečených deset dní a litoval svého hrubého chování ke Stelče. Martina pobyt v jiné rodině hodnotila jako zkušenost, na kterou nezapomene do konce života, kdy viděla, že má díky svému partnerovi krásný život. V průběhu výměny nevznikaly mezi Martinem a Martinou žádné problémy. V rozhovoru mezi 8 očima Martina výměnu hodnotila jako pohodovou, ocenila pomoc Martina, a vyjádřila víru, že se při výměně přístup ke Stelče změnil, aby místo respektu k rodičům necítila jen strach. Martin s dojetím litoval, že se otáčel za cizími ženami, když má tak úžasnou manželku.

Pokud jde o výskyt hrubého vyjadřování v pořadu, situace byla srovnatelná s ostatními monitorovanými epizodami Výměny manželek. Účastníci výměny se sice výrazů z této stylové vrstvy zcela nezříkali, ale celkově šlo o marginální součást jejich jazykového projevu. Provozovatel vysílání přistupoval k výskytu hrubých výrazů obvyklým způsobem, tj. ty povážlivější takzvaně vypípal (např. v čase 27:48 „ne*** mě“, 52:00 „po**al“, 54:52 „na hov**“, 01:15:11 „do prde**“), zatímco ty méně povážlivé, což se nejčastěji týkalo slovního spojení „ty vole“, ponechával bez zásahu (např. v čase 27:48, 54:07, 01:12:32 „ty vole“ či „vole“, v čase 25:08 „válet koule“ – tj. zahálet, 52:28 „kozy“ – tj. ňadra). Vzhledem k tomu, že za vysílání pořadu s vulgarismy je možné pouze vydat upozornění na porušení zákona a není možná pokuta, Rada v podobných případech s nízkým stupněm závažnosti obvykle upozornění na porušení zákona nevydává pro kontraproduktivitu tohoto kroku.

Konzumace alkoholu nebyla deklarovaným problémem nikoho z účastníků této výměny, což se v podstatě potvrdilo i v obsahu pořadu, ovšem zároveň se ukázalo, že dospělí účastníci výměny občas po alkoholu sáhnou, konkrétně po pivu. V průběhu pořadu se vyskytly vesměs útržkovité záběry pití piva nebo držení otevřené láhve piva v ruce (v čase 01:57, 29:00, 38:23, 01:14:02), které byly většinou okrajovou součástí scén, které se pitím alkoholu nezabývaly, neměly žádný vlastní dějový kontext ani slovní doprovod týkající se alkoholu, s výjimkou jedné večerní návštěvy hospody Martina z Mostu (28:24), kterou komentoval poznámkou: *„…dám si jedno, dva tři kousky, do tří ještě počítat umim, haha, přece jen v noci vstávám k dětem, takže zase se nemůžu úplně zdrbat…“*. V obraze se pak objevil jeden záběr (28:57), na kterém se Martin v hospodě napil ze sklenice piva. Prezentace této scény v pořadu působila tak, že jde o občasnou událost bez pravidelnosti. Martinův komentář vyzníval tak, že pití piva v únosné míře má pod kontrolou. Zmínka o pití piva se objevila také v úvodu pořadu v podání Miloše z Libichova po odjezdu auta s jeho partnerkou do Mostu (04:36): *„Jen co si dám jedno pivo, tak to ze mě spadne.“* V tomto případě se ale pití piva v záběru neobjevilo a daný obsahový motiv nebyl nijak dále rozvíjen. Celkově je možné vyloučit, že by fenomén pití alkoholu včetně názorů na ně byl v pořadu reflektován takovým způsobem, aby bylo možné hovořit o možném narušení vývoje nezletilých osob a porušení zákona. Ještě méně výrazná byla v pořadu prezentace kouření cigaret některými dospělými účastníky výměny, konkrétně Martinem a Janou z Mostu. V pořadu se objevily záběry jejich kouření vždy z větší vzdálenosti a v exteriéru (13:47, 18:22, 23:23, 01:13:06), bez slovního doprovodu a bez zapojení do dějového kontextu. Celkový významový obsah záběrů s kouřením byl tak nevýrazný, že je rovněž možné vyloučit, že by jejich prezentací v pořadu mohlo dojít k porušení zákona.

Pokud jde o péči o nezletilé či zacházení s nezletilými, žádný signál nějakých problémů se neobjevil v rodině Miloše a Martiny z Libichova. Ve vztahu matky ani otčíma k desetiletému Matyášovi se neprojevily žádné problémy, vyměněná manželka Jana zvládla svou roli v libichovské rodině dobře a její vztah s Matyášem byl také bezproblémový.

V rodině Martina a Jany z Mostu byl rázný způsob vedení dětí jedním z hlavních témat výměny. Do hry navíc vstupovala okolnost, že nejstarší dítě, pětiletá Stelča, byla dítětem Jany z předchozího vztahu a Martin byl jen jejím otčímem, což se mělo odrážet na jeho přístupu k ní. V pořadu byly tyto vztahy prezentovány způsoby, které jsme popsali výše. Zatímco všeobecně strohé vedení malých dětí ze strany rodičů se jeví sice jako dnes poněkud zvláštní, ale sotva překračující meze toho, co je tolerovatelné, způsob vyžadování kázně a odpovědnosti Stelči ze strany otčíma Martina, se jeví jako místy příliš důrazný. Tato důraznost se v pořadu nikdy neprojevovala ve fyzické formě, ale ve formě

verbálního nátlaku, zvýšení hlasu, použití hrubých slov, doprovázeného zdůrazňující mimikou, gestikou a postojem těla. Pokud by se otčím Martin takto choval k pětileté nevlastní dceři Stelče, mohl by to být případně problém z hlediska ochrany dětí. Z monitoringu ovšem vyplynuly pochybnosti o tom, že způsob prezentace zacházení otčíma Martina s pětiletou nevlastní dcerou Stelčou, jak byl prezentován v pořadu, odpovídá realitě. Scéna, kterou v pořadu vrcholí prezentace Martinova problematického přístupu k pětileté Stelče (celá scéna 27:09-28:24), je výsledkem použití střihu, záběrů kamery z různých vzdáleností a úhlů, a jejím jednotícím prvkem je zvuková linka, kterou tvoří řeč Martina, zatímco Stelča jen mlčí. Jen část přehnaně důrazně káravého proslovu Martina je pronášena v obraze, část je pronášena mimo obraz. Plynulost řeči Martina není místy přirozená, jeho řeč v těchto místech působí jako odříkávání připraveného obsahu. Martin se Stelčou nejsou nikdy společně na jednom záběru, což vede k pochybnostem, jestli v obraze byly důsledně použity záběry ze stejné situace a ze stejné časové linie. I když o etičnosti prezentace takovéhoto audiovizuálního výtvoru veřejnosti lze pochybovat, v seriózní rovině nemůže být považován za důkazní materiál pro posouzení obsahu z hlediska sociálně-právní ochrany dětí. Kromě toho v pořadu způsob zacházení s dětmi a zejména se Stelčou v mostecké rodině racionálně i citlivě kritizuje vyměněná manželka Martina a snaží se působit na Martina, aby svůj příliš tvrdý přístup změnil. Martin sám v pořadu vyjádřil nespokojenost s tím, jak se dosud choval k nevlastní dceři, a vyjádřil rozhodnutí to změnit. Matka Stelči Jana si byla vědoma problematického vztahu mezi Martinem a Stelčou a při rozhovoru mezi 8 očima se ptala, jestli výměna přinesla nějaký pokrok v tomto směru, v což doufala. Problematický přehnaně tvrdý způsob výchovy pětiletého dítěte tak nezůstával v pořadu bez kritické korekce. Domníváme se proto, že obsah pořadu není možné považovat za takový, aby byl na místě podnět orgánům sociálně-právní ochrany dětí.

Monitoring obsahu pořadu Výměna manželek, který byl vysílán 26. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova, nepřinesl poznatky o porušení zákona č. 231/2001 Sb.

ZÁVĚRY:

Televizními pořady z cyklu Výměna manželek se Rada již mnohokrát zabývala z vlastního popudu, z podnětu stížností i z podnětů jiného druhu, z nichž je možné jmenovat zejména Radě adresované sdělení veřejného ochránce práv z roku 2021[6]. S přihlédnutím k němu Rada provedla rozsáhlejší monitoring a rozbor reality show Výměna manželek[7], jehož výsledek je dlouhodobě zveřejněn na webu Rady[8].

Cílem nynějšího monitoringu bylo analytické vyhodnocení obsahu čtyř premiérových epizod z cyklu Výměna manželek v rámci působnosti Rady dané ustanovením § 5 odst. 1 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., zejména z hlediska ochrany nezletilých osob, zvláště dětí, jako diváků těchto pořadů. Byly zaznamenány poznatky o občasném výskytu hrubých výrazů, které zůstaly bez takzvaného vypípání, avšak které mají zanedbatelnou závažnost, a hodnotíme je proto jako tolerovatelné. Monitoring obsahu pořadů Výměna manželek vysílaných 5., 12., 19. a 26. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova nepřinesl poznatky o možném porušení zákona.

V kontextu poměrně živých veřejných diskusí o Výměně manželek se to může jevit jako překvapivé, ale ne tak z pohledu téměř již dvacetiletých zkušeností Rady z monitoringu desítek epizod cyklu Výměna manželek, které jen v ojedinělých případech přinášely poznatky o porušení zákona. Nabízí se otázka, jak je možné, že se kritika na adresu Výměny manželek zaznívající ve veřejných diskusích a poznatky z monitoringu Rady tak rozcházejí? Z pozice Rady a s přihlédnutím k poznatkům z její úřední činnosti můžeme k této věci uvést několik poznámek.

Zatímco ve veřejné diskusi se hovoří prostě o Výměně manželek, aniž by bylo definováno, co se pod tím označením myslí, a diskuse je vedena o všech možných aspektech souvisejících s danou reality

[6] Viz spis. zn. RRTV/2020/907/rud
[7] Viz spis. zn. RRTV/2021/446/vis
[8] Viz https://rrtv.gov.cz/cz/files/monitoring/2021_Vymena-manzelek_analyza_jaro2021.pdf

show, Rada je vázána tím, co je stanoveno a definováno v zákoně č. 231/2001 Sb., kterým se řídí. Ve veřejné diskusi tak mohou být pod označení Výměna manželek zahrnuty nejen jednotlivé epizody, ale mnohem širší kontext související s celou reality show, například i smlouvy mezi účastníky natáčení a provozovatelem vysílání, okolnosti při natáčení, které se viditelně či slyšitelně přímo nepromítají do obsahu odvysílaných epizod, a další dění související s reality show Výměna manželek a jejími účastníky či tvůrci. Pokud jde o Výměnu manželek v televizním vysílání, zcela běžně se ve veřejném prostoru označení Výměna manželek používá nejen pro jednotlivé televizní pořady, které jsou uváděny v konkrétních vysílacích časech pod tímto názvem, ale pro celý televizní cyklus. Kupříkladu internetový denik.cz se tak může svých čtenářů v anketě sugestivně ptát *„Zrušili byste pořad Výměna manželek?“*[9] bez definice, co se pořadem Výměna manželek v anketní otázce myslí. Používání označení Výměna manželek pro jednotlivý pořad i pro celý cyklus je zdánlivý detail. Při alternativním používání označení „pořad“ v užším i širším smyslu se stírají rozdíly mezi obojím, které jsou však v exaktní rovině zásadní. Pro účely zákona č. 231/2001 Sb. se rozumí *„pořadem v rozhlasovém vysílání část vysílání, která svým obsahem, formou a funkcí tvoří uzavřený celek vysílání nebo tok programových prvků a představuje jednotlivou položku rozhlasového programu; pořadem v televizním vysílání se rozumí pohyblivá obrazová sekvence se zvukem nebo bez zvuku, která bez ohledu na svou délku svým obsahem, formou a funkcí tvoří uzavřený celek vysílání a představuje jednotlivou položku televizního programu“* (§ 2 odst. 1 písm. l)). Zákon tedy pracuje výhradně s pojmem pořad v užším smyslu, nikoliv ve smyslu cyklického pořadu. V odborné rovině je třeba rozlišovat mezi označením Výměna manželek pro jednotlivý pořad a pro cyklus. Z hlediska zákona, a tedy i pro Radu není cyklus Výměna manželek pořadem, jehož jednotlivé epizody jsou díly jednoho pořadu, ale jednotlivé epizody jsou ve smyslu zákona různými pořady a cyklus nebo jeho úsek je sadou více různých pořadů. Pokud cyklus chápeme jako cyklický tvar, který není ukončený, je otevřený do budoucnosti, je samozřejmě působnost Rady zákonem zásadně limitována tím, jak je její dohledová pravomoc směrem k obsahu vysílání vymezena v § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb. – Rada *„monitoruje obsah rozhlasového a televizního vysílání“*. Rada nemůže v rámci své dohledové funkce přijímat opatření k neznámému obsahu, který se dosud nestal obsahem vysílání, a tedy ani k cyklickému pořadu, pokud by pod toto označení byla zahrnuta i ta část cyklu, která ještě nebyla vysílána, nebo ještě ani nebyla vyrobena. Vysílání budoucích částí cyklu variabilního obsahu může Rada ovlivnit jen nepřímo monitorováním obsahu jeho odvysílaných částí a vyvozováním závěrů směrem k těmto odvysílaným pořadům. Platnost závěrů z provedeného monitoringu není možné rozšiřovat na dosud neodvysílané pořady ze stejného cyklu nebo na jiné odvysílané epizody, které však nebyly monitorovány. Rada v rámci své pravomoci nehodnotí celý televizní cyklus Výměna manželek či celý širší fenomén reality show Výměna manželek, ale konkrétní obsahy odvysílaných pořadů Výměna manželek. Je třeba také zdůraznit, že Rada v rámci své pravomoci hodnotí obsah odvysílaných televizních pořadů z hlediska dodržování povinností, které stanovuje mediální legislativa, jejichž dodržování chrání veřejnost jako recipienty obsahu vysílání před nežádoucím obsahem vysílání. Pokud se vrátíme k výše zmíněné zdánlivé diskrepanci mezi kritikou Výměny manželek ve veřejném prostoru a poznatky Rady z monitoringu obsahu konkrétních epizod cyklu Výměna manželek, je zřejmé, že Výměnou manželek se v daných dvou případech rozumí něco poněkud jiného, co má bohužel stejné označení, což může vést k nedorozumění.

Pořady z cyklu Výměna manželek jsou prezentovány jako realistický příběh deseti dnů v životě dvou rodin s vyměněnými manželkami. Monitorované pořady ovšem měly mnoho rysů, které jsou dokladem omezené faktografičnosti pořadů a přítomnosti umělých prvků v jejich obsahu. I pokud přijmeme prezentaci rodinných konstelací a jejich domovů za určitou reflexi skutečnosti, pro což nejsou podány žádné hodnověrné důkazy, lze pochybovat o tom, že chod provizorně personálně obměněné rodiny a domácnosti za účasti televizního štábu lze srovnávat s běžným chodem rodiny a že změněná situace a situace při natáčení neovlivňuje chování a jednání účastníků této zvláštní společenské hry. Nakolik honorovaní protagonisté či v některých případech i jejich děti vystupovali spontánně a nakolik plnili role dané formátem cyklu Výměna manželek a pokyny natáčecího štábu, není z obsahu pořadů jasné.

[9] Viz https://www.denik.cz/cerna-a-bila/zakaz-poradu-vymena-manzelek.html

I když o etičnosti prezentace takovéhoto audiovizuálního výtvoru veřejnosti lze pochybovat, v seriózní rovině nemůže být považován za důkazní materiál pro posouzení jednání vystupujících osob, jako by se jednalo o realitu.

Monitoring byl zároveň příležitostí k zaznamenání případných signálů, které by mohly nasvědčovat tomu, že při natáčení byly poškozeny zájmy dětí účinkujících v pořadech. Takové signály monitoring čtyř epizod z 5., 12., 19. a 25. února 2025 na programu Nova nepřinesl.

Rada ovšem není oprávněna k monitorování obsahu vysílání z jiných hledisek než z hlediska mediální legislativy, jako je například hledisko etické či hledisko dodržování různých jiných než mediálních zákonů. Pravomoc Rady monitorovat obsah vysílání není možné chápat tak, že Rada je jediným orgánem určeným k posuzování obsahu vysílání z právního hlediska, nebo že je snad jakousi primární nárazníkovou instancí, skrze niž by mělo být iniciováno šetření kompetentních orgánů ve vztahu k veškerým problémovým jevům, které se vyskytnou ve vysílání a které jsou problémové z různých jiných hledisek než z hlediska mediální legislativy.

*

Analytik zhlédl záznamy pořadů z cyklu Výměna manželek vysílaných 5., 12., 19. a 26. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova v těchto termínech: pořad Výměna manželek vysílaný 5. února 2025 zhlédl dne 27. května 2025, pořad Výměna manželek vysílaný 12. února 2025 zhlédl dne 29. května 2025, pořad Výměna manželek vysílaný 19. února 2025 zhlédl dne 2. června 2025 a pořad Výměna manželek vysílaný 26. února 2025 zhlédl dne 4. června 2025.

Návrh usnesení:

Rada se seznámila s monitoringem obsahu pořadů Výměna manželek vysílaných 5., 12., 19. a 26. února 2025 od 20:20 hodin na programu Nova.

[redacted]

Příloha dokumentu

Název přílohy: NOVA_20250205_202155-214303_Výměna-XVII-a.ts

Velikost přílohy: 1 245,48 MB

Umístění přílohy: https://rrtv.gov.cz/zaznamy/709349-RRTV/NOVA_20250205_202155-214303_Výměna-XVII-a.ts

Stáhnout přílohu

Příloha dokumentu

Název přílohy: NOVA_20250212_202150-214552_Výměna-XVII-b.ts

Velikost přílohy: 1 249,47 MB

Umístění přílohy: https://rrtv.gov.cz/zaznamy/709349-RRTV/NOVA_20250212_202150-214552_Výměna-XVII-b.ts

Stáhnout přílohu

Příloha dokumentu

Název přílohy: NOVA_20250219_202155-214454_Výměna-XVII-c.ts

Velikost přílohy: 1 305,94 MB

Umístění přílohy: https://rrtv.gov.cz/zaznamy/709349-RRTV/NOVA_20250219_202155-214454_Výměna-XVII-c.ts

Stáhnout přílohu

Příloha dokumentu

Název přílohy: NOVA_20250226_202128-214130_Výměna-XVII-d.ts

Velikost přílohy: 1 223,80 MB

Umístění přílohy: https://rrtv.gov.cz/zaznamy/709349-RRTV/NOVA_20250226_202128-214130_Výměna-XVII-d.ts

Stáhnout přílohu